

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Kateřina Faltejsková

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní studia – diplomacie

**Vliv židovské lobby na americkou
zahraniční politiku**
(diplomová práce)

Autor: Kateřina Faltejsková

Vedoucí práce: Ing. PhDr. Radka Havlová, Ph.D.

Školní rok: 2013/2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „*Vliv židovské lobby na americkou zahraniční politiku*“ vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne

.....

podpis studenta

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala především paní Ing. PhDr. Radce Havlové Ph.D. za odborné vedení práce, její cenné rady a připomínky a velmi laskavý přístup. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat celé své rodině, která mi byla velkou oporou během celého mého studia.

Obsah

Seznam obrázků.....	i
Seznam grafů	i
Seznam zkratek.....	ii
Úvod	1
1 Teoretický úvod.....	5
1.1 Definice pojmu lobbying	7
1.2 Funkce, strategie a praktiky lobbyingu.....	10
1.3 Aktéři lobbyingu	14
1.4 Regulace lobbyingu	19
2 Lobbying v USA.....	23
2.1 Regulace lobbyingu v USA	26
2.2 Vznik a vývoj židovské/pro-izraelské lobby	29
2.2.1 Sionismus	30
2.2.2 Vznik prvních organizací.....	33
2.2.3 Vznik Izraele.....	36
2.2.4 Vývoj židovské lobby po roce 1948	39
2.3 Hlavní otázky zájmu židovské lobby	42
2.4 Zdroje moci židovské lobby	45
3 Vliv židovské lobby za administrativy vybraných amerických prezidentů.....	49
3.1 John Fitzgerald Kennedy	52
3.2 Lyndon Baines Johnson	55
3.3 Richard Milhous Nixon	57
3.4 James Earl „Jimmy“ Carter.....	59
3.5 Ronald Wilson Reagan	63
3.6 Barack Hussein Obama.....	65
3.6.1 Vliv pro-izraelské lobby na volby v roce 2012	65

3.6.2	Pro-izraelská lobby a konflikt v Sýrii.....	68
3.6.3	Co bude dál?	69
4	Vliv pro-izraelské lobby na důležité politické instituce v USA	71
4.1	Kongres.....	71
4.2	Pentagon.....	79
4.3	Akademická půda	85
	Závěr.....	89
	Zdroje	93
	Knížní zdroje	93
	Elektronické zdroje.....	94
	Seznam příloh.....	102

Seznam obrázků

Obr. 1: Přehled přímých a nepřímých způsobů lobbování. 14

Obr. 2: Časová osa regulace lobbingu. 21

Seznam grafů

Graf 1: Průzkum OECD o transparentnosti lobbingu. 22

Graf 2: Židovské hlasy v prezidentských volbách v letech 1948 až 2012. 51

Graf 3: Politická identifikace Židů v letech 2002-2011 (v %). 73

Graf 4: Sympatie Američanů vůči Izraeli a Palestině (v %). 74

Graf 5: Počet členů Kongresu židovského původu (Kongres č. 105-113). 76

Graf 6: Výše americké zahraniční pomoci Izraeli mezi lety 1949 a 2013 (v mil. \$). 80

Seznam zkratek

AIPAC	American Izrael Public Affairs Committee	Americko-izraelský výbor pro veřejné záležitosti
ADL	Anti-Defamation League	Liga proti hanobení/pomluvám
AIEF	American Israel Education Forum	Americko-izraelská nadace pro vzdělávání
AJC	American Jewish Committee	Americký židovský výbor
ALL	American League of Lobbyists	Americká liga lobbistů
AZC	American Zionist Council	Americká sionistická rada
AZCPA	American Zionist Committee of Public Affairs	Americko-sionistický výbor pro veřejné záležitosti
CIA	Central Intelligence Agency	Ústřední zpravodajská služba
CNN	Cable News Network	Kabelová zpravodajská síť
CPMAJO	The Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations	Konference prezidentů hlavních amerických židovských organizací
EU	European Union	Evropská unie
FARA	Foreign Agent Registration Act	Zákon o registraci zahraničních agentů
FAZ	Federation of American Zionists	Federace amerických sionistů
FBI	Federal Bureau of Investigation	Federální úřad pro vyšetřování
FRLA	Federal Regulation of Lobbying Act	Federální zákon o regulaci lobbingu
HLOGA	Honest Leadership and Open Government Act	Zákon o poctivém vůdcovství a otevřené vládě
ICC	Israel on Campus Coalition	
IDF	Israel Defense Forces	Izraelské obranné síly
JAFI	The Jewish Agency for Israel	Židovská agentura pro Izrael
LDA	Lobbying Disclosure Act	Zákon o zveřejňování informací týkajících se lobbingu
LN	League of Nations	Společnost národů
MEF	The Middle East Forum	
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Severoatlantická aliance
NIC	National Intelligence Council	Národní zpravodajská rada

OECD	Organization for Economic Cooperation and Development	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	UN – United Nations	Organizace spojených národů
PAC	Political Action Committee	Politický akční výbor
PLDP	Political Leadership Development Program	
PLO	Palestine Liberation Organization	Organizace pro osvobození Palestiny
UK	United Kingdom	Spojené království
UKPAC	United Kingdom Public Affairs Council	Rada Velké Británie pro veřejné záležitosti
USA	United States of America	Spojené státy americké
WJC	World Jewish Congress	Světový židovský kongres
WZO	World Zionist Organization	Světová sionistická organizace
ZOA	Zionist Organization of America	Americká sionistická organizace

Úvod

Pojem „židovská lobby“ či „pro-izraelská lobby“ je velmi často skloňovaný ve všech různých odborných a vědeckých publikacích, odborných člancích, v médiích, jako je televize, rozhlas či tisk, a také na internetu. Jenom po zadání termínu „židovská lobby“ do internetového vyhledávače Google se zobrazí 23 000 výsledků. Při zadání spojení „pro-izraelská lobby“ dokonce 347 000 výsledků. Tento rozdíl je dán tím, že většina autorů a komentátorů se vyhýbá používání prvně zmíněného spojení z důvodu jeho velmi nejasné definice a příliš úzkému zaměření. Ti, co lobbují za Izrael, totiž v žádném případě nemusí být pouze Židé. Právě naopak. Velká část této lobby je tvořena podporovateli Izraele nežidovského původu. Protože je toto téma důležitou součástí veřejné debaty především ve Spojených státech amerických¹, po zadání slovního spojení „Jewish lobby“ do internetového vyhledávače se nám zobrazí 2 170 000 výsledků. Při zadání termínu „Pro-Israel Lobby“ dokonce až 28 100 000 výsledků, mezi které jsou zahrnuty i výsledky, které obsahují pouze slovní spojení „Israel lobby“.²

Jak lze tedy pozorovat, toto téma láká mnoho autorů a mnozí z nich pravděpodobně doufají, že přijdou na něco fascinujícího, kontroverzního či dosud neobjeveného. Každý den se na internetu objevují nové a nové informace, postřehy, dohady a tvrzení. Dokázat většinu tvrzení o této lobby je ale poměrně složitá záležitost. Toto téma je doprovázeno kontroverzemi, nejasnostmi a velmi často také smyšlenými tvrzeními. Spousta autorů zveřejňuje o této lobby takové informace, které se jim zrovna v danou dobu či v souvislosti s nějakou událostí hodí. Spojené státy jsou velmi pro-izraelské a udržují s Izraelem velmi dobré vztahy, a to až na úrovni takzvaného „speciálního vztahu“. Izrael je jedním z nejdůležitějších spojenců Spojených států mimo Severoatlantickou alianci³.

Velký význam v oblasti odborné literatury, která se zabývá tímto tématem, má především kniha „*The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy*“ teoretiků mezinárodních vztahů, profesora na univerzitě v Chicagu Johna Mearsheimera a profesora mezinárodních vztahů na Harvardské univerzitě Stephena Walta. Tato odborná studie byla poprvé vydána v roce 2002, naposledy pak v roce 2007 s několika úpravami. Je jedním z nejkontroverznějších děl posledních deseti let. Studie se otevřeně zabývá jedním

¹ USA, United States of America.

² Blíže viz: GOOGLE. Česká republika [online]. [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <https://www.google.cz/?gws_rd=cr&ei=iQKBUvu4Fufw4QSC1oCAAQ>.

³ NATO, North Atlantic Treaty Organization.

z největších tabu ve Spojených státech a mezi širokou veřejností neustále vyvolává vášnivé debaty. Autoři zde popisují pozoruhodnou úroveň materiální a diplomatické podpory, kterou Spojené státy poskytují Izraeli a argumentují tím, že tato podpora nemůže být vysvětlena pouze morálními či strategickými důvody. Dle jejich názoru lze tuto situaci vysvětlit především díky obrovskému politickému vlivu ze strany pro-izraelsky orientovaných organizací, neboli „pro-izraelské lobby“. Autoři tvrdí, že tato lobby má velký vliv na pozici Spojených států v rámci celého regionu Blízkého východu, tedy i v Iráku, Libanonu, Íránu či v rámci izraelsko-palestinského konfliktu. Tato politika Spojených států však není vždy nejlepší k dosažení jejich národních zájmů a velmi často není ani v dlouhodobém zájmu Izraele. Působení této lobby má vliv i na diplomatické vztahy Spojených států s ostatními státy po celém světě.⁴

Cílem této práce je především analýza „pro-izraelské lobby“. Hlavním záměrem je poskytnout čtenáři důkladný a hlubší pohled na vliv této, dle mého názoru, nejvlivnější lobby na světě. Její vliv udivuje významné politické osobnosti po celém světě a v žádném případě ho nelze přehlížet či podceňovat. Hlavní výzkumná otázka této práce zní:

„Má pro-izraelská lobby opravdu tak velký vliv, že je schopna ovlivnit rozhodování nejdůležitějších politických institucí ve Spojených státech amerických včetně amerického prezidenta?“

Budu se snažit dokázat tyto základní hypotézy:

1. „Pro-izraelská lobby je jednou z nejvlivnějších a nejmocnějších lobby na světě.“
2. „Pro-izraelská lobby má velký vliv v rámci důležitých politických institucí ve Spojených státech.“
3. „Pro-izraelská lobby má nezanedbatelný vliv na jednání amerických prezidentů.“

Abych dokázala pravdivost či nepravdivost těchto hypotéz, budu toto téma zkoumat z několika různých úhlů pohledu. V úvodu vymezím některé teoretické pojmy, aby čtenář lépe porozuměl tomu, čím se vlastně budu zabývat. V rámci teoretického úvodu definuji, co vlastně znamená sám o sobě pojem „lobbing“, odkud se tento pojem vzal, co znamenal v historii a co si pod ním můžeme představit dnes. V návaznosti na toto vymezení uvedu několik definic, které se věnují současnému vymezení pojmu „lobbing“. V další části se

⁴ GOOGLE BOOKS. *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy* [online]. [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW:
<http://books.google.cz/books/about/The_Israel_Lobby_and_U_S_Foreign_Policy.html?id=zIrFUBs7G6kC&redir_esc=y>.

budu věnovat hlavním funkcím, strategiím a praktikám lobbingu. Charakterizují také hlavní techniky pro zajištění žádaného účinku lobbingu, které rozdělím na přímé a nepřímé techniky. Následně se pokusím vymezit, co znamená v dnešní společnosti pojem lobbista, jak ho můžeme definovat a jaké všechny aktéry můžeme za lobbisty označit. Uvedu několik základních typů lobbistů a vymezím jejich roli ve společnosti. V neposlední řadě také zmíním hlavní charakteristické rysy, které by měl úspěšný lobbista mít. Na závěr této části zhodnotím současnou úroveň regulace lobbingu, což je v poslední době velmi diskutované téma v mnoha zemích. Regulace si klade především za cíl posílit transparentnost lobbingu a vymezit se vůči špinavým praktikám a korupci.

V druhé části této práce se budu zabývat konkrétně lobbingem ve Spojených státech, kde je v současné době na nejvyšší úrovni vzhledem k jeho využívání v rámci politického fungování státu a také jeho regulace. Regulace je zde poměrně obsáhlá a existuje několik zákonů, které se snaží tyto aktivity nějakým způsobem usměrňovat a sjednocovat. V druhé půlce této kapitoly se zaměřím na hlavní oblast, které je tato práce věnována. Tou je přímo jedna konkrétní součást lobby, a to „židovská“ neboli „pro-izraelská lobby“. Nejdříve charakterizují vůbec její vznik a poté její vývoj a působení ve Spojených státech. Budu se zabývat sionistickým hnutím a jeho vlivem na formování této lobby, zmíním vznik prvních pro-izraelských organizací, vliv vzniku samostatného státu Izrael a dále vývoj této lobby po roce 1948. Na závěr zhodnotím hlavní otázky zájmu této lobby a vymezím hlavní zdroje moci této lobby.

Ve třetí kapitole se pokusím zhodnotit vliv „pro-izraelské lobby“ za administrativy několika významných amerických prezidentů. Z důvodu omezeného rozsahu této práce nelze podrobněji zkoumat všechny americké prezidenty, za kterých byla tato lobby aktivní. Vybrala jsem tak pouze ty prezidenty, za jejichž funkčního období dosáhla „pro-izraelská lobby“ nějakých významných úspěchů či byl naopak její vliv omezen.⁵ Prvním prezidentem, kterého zde uvádím je John Fitzgerald Kennedy, pro kterého byla otázka Izraele jednou z priorit v rámci volebního programu. Prezident Lyndon Baines Johnson zvýšil americkou finanční pomoc Izraeli a stal se jedním z největších a nejloajálnějších přátel, jaké kdy Izrael v Bílém domě měl. Další prezident, který měl velmi zajímavé a často také poměrně komplikované vztahy s hlavními představiteli Izraele byl Richard Milhous Nixon. Za jeho administrativy však dosáhly pro-izraelské organizace významných úspěchů. Prezident Jimmy Carter obdržel ve volbách velmi významnou

⁵ Podle zatím dostupných materiálů zde uvažuji pouze prezidenty, kteří byli v čele Spojených států po roce 1948, tedy po vzniku Izraele.

podporu ze strany židovských voličů. Ve své zahraniční politice se však snažil být neustranný a vedl mírové dialogy i s palestinskou stranou. V poslední době vydal několik knih, které jsou často označovány jako velmi kontroverzní a pro-palestinské. Prezident Ronald Wilson Reagan opět zvýšil vojenskou přítomnost Spojených států na Blízkém východě a je považován za velmi pro-izraelského, byť republikánského prezidenta. Závěr této kapitoly se věnuje současnému prezidentovi Baracku Obamovi. Ten byl zvolen v podstatě jasnou většinou židovských voličů, která ho podpořila během voleb v roce 2008 i v roce 2012. Jeho největší starostí je v současné době vyřešit konflikt v Sýrii a určit další směřování vývoje izraelsko-palestinského konfliktu.

V poslední části této práce zhodnotím vliv pro-izraelské lobby na důležité instituce ve Spojených státech. Největší vliv má pravděpodobně tato lobby v Kongresu. Její praktiky jsou velmi diskutabilní a lze se jen velmi těžko dohadovat o tom, jaké zdroje tato lobby vlastně využívá a jak hluboce je zakořeněna v politickém systému USA. Politická orientace této lobby je dnes převážně demokratická, i když v budoucnu lze očekávat i možný posun k republikánským hodnotám. Zmíním také roli AIPACu⁶, jehož vliv v rámci Kongresu je nezpochybnitelný a jehož rozpočet a finanční příspěvky jednotlivým kandidátům hrají významnou roli. Budu se zabývat i vlivem této lobby v Pentagonu, kde se odehrávají tajné operace, o kterých pronikly na veřejnost nějaké informace. Na závěr pak zhodnotím vliv pro-izraelských organizací na akademické půdě a také zmíním některá sdružení, která se na tuto oblast zaměřují.

Vzhledem k rozsahu tohoto tématu není možné vzít v úvahu všechny aspekty fungování „pro-izraelské lobby“ a pokrýt všechny oblasti, ve kterých tato lobby působí. Pokud bude mít čtenář zájem rozšířit si své znalosti a dozvědět se o tomto tématu více, doporučuji mu především odbornou literaturu uvedenou v závěrečném seznamu zdrojů.

⁶ AIPAC, American Israel Public Affairs Committee.

1 Teoretický úvod

Pojem lobbying je v dnešní době velmi často užívaný v souvislosti s politikou, občanskou společností, zájmovými skupinami či s právem a otázkou legality a legitimacy. V souvislosti s tímto pojmem nás mohou napadat nejrůznější otázky, jako například co je a co není lobbying, jakým způsobem ho lze regulovat a je-li vůbec regulován, kdo je to lobbista a mnoho dalších. Obecně platná definice, na které by se odborníci shodli, však neexistuje. Slovo *lobbying* pochází z angličtiny a má několik různých významů:

- a. *„vstupní hala;*
- b. *veřejný prostor poblíž hlavního jednacího sálu zákonodárců;*
- c. *skupina osob zabývajících se ovlivňováním zákonodárců nebo jiných veřejných činitelů ve specifické záležitosti;*
- d. *snaha ovlivnit veřejné činitele za účelem vyjádření souhlasu či nesouhlasu s konkrétním opatřením či návrhem;*
- e. *snaha ovlivnit úředníka tak, aby jednal určitým způsobem.“⁷*

Původ tohoto pojmu můžeme hledat v němčině a v latině, a to například ve slovech „laubia“ či „lobia“. Tyto pojmy původně označovaly halu kláštera, v polovině 17. století pak vstupní halu veřejné budovy. Do politiky se tento pojem dostává počátkem 19. století a je používán ve smyslu „ovlivňování zákonodárců“. Je rozšířen především ve Spojených státech, kde označuje schůzky zákonodárců ve foyer parlamentu, a také ve Spojeném království⁸, kde se zákonodárci scházejí na chodbách.⁹

Jakýsi předstupeň lobbyingu ve smyslu zastupování zájmů známe již ze starého Říma, kde v Senátu docházelo k diskusím, ovlivňování a výměně informací s cílem ovlivnit rozhodnutí senátorů.¹⁰ První pokusy o zanesení definice či alespoň zmínky o těchto technikách do politických dokumentů jsou ve skutečnosti stejně tak staré jako reprezentativní demokracie sama. Petiční právo na nápravu křivd bylo zakotveno již ve Velké listině práv a svobod¹¹ či posléze v Listině práv Spojených států amerických^{12, 13}.

⁷ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 17.

⁸ UK, United Kingdom.

⁹ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 17-22.

¹⁰ KADERA, M; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbying*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 6-7.

¹¹ Přijaté roku 1215.

¹² Přijaté roku 1789.

Lobbing je v podstatě jednou z nejstarších profesí. Kdykoli nějaký jednotlivec či skupina drží moc nad společnostmi, vždy se objeví jiný jednotlivec či skupina, která se bude snažit tuto skupinu přesvědčit, aby vykonávala jejich moc určitým způsobem. Lobbing je jak přirozený, tak i nevyhnutelný. Skutečný původ termínu lobbing jako obchodního pojmu je neustále zpochybňován. Jisté je, že tento pojem vznikl buď ve Westminsteru, nebo ve Washingtonu. Dle jedné verze má tento termín původ v šedesátých letech 18. století ve Washingtonu, kde se všichni lidé, kteří chtěli ovlivnit prezidenta U. S. Granta, shromažďovali ve vstupní hale hotelu Willard a snažili se přitáhnout prezidentovu pozornost. Během 19. století se lobbing ve Washingtonu vyvinul do takové míry, že ho můžeme považovat za jasného předchůdce dnešních praktik a zvyků. Začátkem 20. století se lobbing rozvinul ještě dále, a to především díky novým technologiím, jako například rádiu či telegrafu.¹⁴ V tomto období tak získal v podstatě ustálenou podobu a dnes je označován pojmem „moderní lobbing“. Od roku 1907 se pak ve Spojených státech vedly diskuse o regulaci lobbingu a první úprava byla přijata ve třicátých letech. Velký význam přikládal těmto technikám prezident John F. Kennedy, který pravidelně hovořil se zástupci zájmových skupin a snažil se posílit jejich pozici.¹⁵

V roce 1946 byl pak přijat „Federální zákon o regulaci lobbingu“¹⁶, který požadoval, aby každá osoba či organizace, která se snaží jakkoli ovlivnit přijetí jakéhokoli zákona v Kongresu Spojených států, měla povinnost registrace. Může se tak zdát, že Spojené státy mají oprávnění tvrdit, že místem zrodu pojmu lobbing je právě Washington. Na druhou stranu existují názory, že tím místem je naopak centrální hala Westminsterského paláce, která byla přestavěna v roce 1854. Podle Lionela Zettera má organizovaná komerční lobby své kořeny spíše ve Spojených státech než ve Spojeném království.¹⁷

Hlavním problémem, který vyvstává v polovině 20. století, je ale potřeba lobbing nějakým způsobem vymezit, regulovat a přesněji definovat, protože společnost ho vnímá jako velmi netransparentní a nedůvěryhodný a v důsledku toho jsou neprůhledná

¹³ ZETTER, Lionel. *Lobbying: the art of political persuasion*. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. ISBN 978-0-85719-118-2. s. vii-x.

¹⁴ Tamtéž, s. 8-10.

¹⁵ KADERA, M; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbying*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 7.

¹⁶ FRLA, Federal Regulation of Lobbying Act.

¹⁷ ZETTER, Lionel. *Lobbying: the art of political persuasion*. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. ISBN 978-0-85719-118-2. s. 8-10.

i přijímaná rozhodnutí.¹⁸ Pojem lobbying postupně získal v médiích negativní význam. Často se tedy místo tohoto pojmu používá například termín „public affairs“ či „vztahy s vládou“. V Asii způsobuje dokonce pouhá zmínka o tomto pojmu až zděšení a obavy a lidé se mu zde proto vyhýbají a nepoužívají ho.¹⁹

V současnosti pak nabývá na významu především „evropský lobbying“ neboli lobbying v Evropské unii²⁰. Ten vznikl na konci sedmdesátých let 20. století v době konání prvních přímých voleb do Evropského parlamentu. Tento orgán má totiž čím dál větší vliv na rozhodování v rámci EU a také kompetence EU se stále rozšiřují. Zájmové skupiny v Evropě tak byly v podstatě donuceny začít se starat o svoji budoucnost a snažit se ovlivnit rozhodnutí v rámci EU ve svůj prospěch. Techniky lobbyingu v EU nejsou zcela identické jako například v USA. Evropský lobbying je více komplexní, multikulturní, technický a poměrně zdoluhavý. Je převážně založen na kompromisu. Úspěšný lobbista potřebuje mít dobré komunikační schopnosti, technické znalosti a musí být určitým způsobem důvěryhodný. S postupným rozšiřováním EU je prosazení jednotlivých zájmů mnohem obtížnější, než tomu bylo na začátku vzniku tohoto společenství s původními šesti členy.²¹

1.1 Definice pojmu lobbying

V dnešní době je pojem lobbying používán velmi obecně a pro různé skupiny lidí znamená něco jiného. Zde je přehled základních významů tohoto pojmu:

- a. ovlivňování veřejných činitelů;
- b. přesvědčování (zde pak závisí na síle jednotlivých argumentů a schopnostech těch, kteří přesvědčují) či snaha získat někoho na svoji stranu;
- c. obhajoba (advokační činnost) zájmů klienta či svých vlastních;
- d. reprezentace zájmů;
- e. komunikace (předkládání faktů, jednostranných argumentů či vliv veřejného mínění).²²

¹⁸ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 17-22.

¹⁹ ZETTER, Lionel. *Lobbying: the art of political persuasion*. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. ISBN 978-0-85719-118-2. s. xix-xxiii.

²⁰ EU, European Union.

²¹ KADERA, M.; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbying*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 7.

²² MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 17-22.

Většina přístupů se dnes shoduje na tom, že lobbying je především snaha ovlivnit politická rozhodnutí. Existují zde dva způsoby vymezení lobbyingu. Prvním je užší vymezení, které lobbying chápe jako „*aktivitu, která směřuje k ovlivnění rozhodnutí zákonodárců při tvorbě legislativy*“. ²³ Širší vymezení pak popisuje lobbying jako snahu „*ovlivnit rozhodování veřejných činitelů v legislativě i exekutivě, a to jak na centrální, tak na samosprávné úrovni*“. ²⁴

V Akademickém slovníku cizích slov je pojem „lobby“ definován takto: „*1) v americkém parlamentu, původně v britské Dolní sněmovně, předsíň, vestibul, kde poslanci přijímají návštěvy; 2) skupina, která tento způsob (původně hovorem v té hale) ovlivňování poslanců provozuje; nátlaková skupina (původně v parlamentu) prosazující svoje zájmy zákulisním jednáním; 3) zájmová skupina vlivných osob vůbec*“. ²⁵ Tato definice není však příliš přesná. Adresáty lobbyingu omezuje pouze na poslance, nedefinuje účel lobbyingu a spojuje ho s něčím nelegálním či nemorálním. Velmi dobře však odráží názor české veřejnosti a médií ohledně lobbistických aktivit. ²⁶

Úplná a zároveň stručná je definice z „Kolumbijské encyklopedie“ ²⁷: „*Lobbing = praxe a profese ovlivňování vládních rozhodnutí prováděná zástupci, kteří předkládají speciální zájmy svých klientů zákonodárcům a administrativním pracovníkům*“. ²⁸

Dle „Zákona o zveřejňování informací týkajících se lobbyingu“ ²⁹ z roku 1995 jsou lobbistické aktivity definovány jako „*lobbistické kontakty a pokusy nebo pokus o takovýto kontakt včetně přípravy a plánování aktivit, výzkum a ostatní přípravné práce [...] Za lobbistický kontakt se považuje jakákoli ústní nebo písemná (tj. i elektronická) komunikace s úředníky exekutivní složky nebo úředníky legislativní složky konaný ve prospěch svých klientů za [...] úplatu*“. ³⁰

²³ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 21.

²⁴ Tamtéž, s. 21.

²⁵ PETRAČKOVÁ, V.; KRAUS, J.; a kolektiv. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. ISBN 80-200-0497-1. s. 464.

²⁶ GAJDOŠ, Marek. *Vymezení pojmu lobbying*. [online]. IPEK. Institut pro politickou a ekonomickou kulturu [cit. 25. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipek.cz/projekty/pojemlob/>>.

²⁷ Blíže viz: CHERNOW, B. A.; VALLASI, G. A. *The Columbia encyclopedia*. New York: Columbia University Press, 1993, c1975. ISBN 0-395-62438-X.

²⁸ SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. ISBN 978-80-210-4238-4. s. 11.

²⁹ LDA, Lobbying Disclosure Act. Viz Příloha 1.

³⁰ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 22.

Blíže viz: LOBBYING DISCLOSURE ACT OF 1995 [online]. January 1, 2008. [cit. 3. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.senate.gov/legislative/Lobbying/Lobby_Disclosure_Act/TOC.htm>.

Podle „Americké ligy lobbistů“³¹ jsou tyto činnosti definovány takto: „*To, co lidé považují za jádro lobbingu – komunikaci s vládními úředníky – představuje pouze malou část lobbistova programu; mnohem víc času zabírá příprava, poskytování informací a komunikace.*“³²

Dle „Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj“³³ zní definice lobbingu takto: „*Lobbing je ústní či písemná komunikace s veřejným činitelem za účelem ovlivnění přijímání zákonů, politiky či úředních rozhodnutí, často se zaměřující na zákonodárnou větev na celostátních a regionálních stupních. Avšak odehrává se i ve výkonné větvi, např. k ovlivnění přijetí pravidel či návrhů projektů a smluv. Z toho plyne, že termín veřejní činitelé zahrnuje státní úředníky, zaměstnance a nositele (ať už volené či jmenované) veřejné funkce v oblastech výkonné a zákonodárné moci.*“³⁴

„Encyklopedie Britannica“ vnímá lobbying jako legální součást politického systému: „*Jakýkoliv pokus jedinců nebo zájmových skupin soukromého charakteru ovlivnit rozhodování vlády; ve svém původním významu zmiňován jako snahy ovlivnit hlasování zákonodárců v kuloárech zákonodárné komory parlamentu. Lobbying je v určité formě nepostradatelnou součástí jakéhokoli politického systému.*“³⁵

Dle slovníku „Merriam-Webster“ je lobby: „*Skupina lidí, kteří lobbují, především jako zástupci určité zájmové skupiny.*“³⁶ Lobbovat pak znamená „*provádět činnosti zaměřené na ovlivňování veřejných činitelů, zejména členů zákonodárných orgánů s cílem ovlivnit legislativu.*“³⁷

Kulturní definice lobbingu zní následovně: „*Skupina, jejíž členové sdílejí určité cíle a snaží se o přijetí, modifikaci či zamítnutí zákonů, které mají vliv na tyto cíle.*“³⁸ Takovéto lobbistické skupiny, které jsou také označovány jako nátlakové či zájmové

³¹ ALL, American League of Lobbyists.

³² MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 22.

³³ OECD, Organization for Economic Cooperation and Development.

³⁴ KRAUS, L.; FADRŇÝ, M. *Zásady reformy regulace lobbingu* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 7. 9. 2013]. Dostupný z WWW:

<http://www.eps.cz/sites/default/files/publikace/zasady_reformy_regulace_lobbingu_eps_soc_ustav.pdf>.

Bliže viz: OECD. *Recommendation on Principles for Transparency and Integrity in Lobbying* [online]. 18. února 2010 [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/14/57/44641288.pdf>>.

³⁵ GAJDOŠ, Marek. *Vymezení pojmu lobbying* [online]. IPEK. Institut pro politickou a ekonomickou kulturu [cit. 25. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipek.cz/projekty/pojemlob/>>.

Bliže viz: ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. *Lobbying* [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/345407/lobbying>>.

³⁶ MERRIAM-WEBSTER. *Lobby* [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://mw1.merriamwebster.com/dictionary/lobbying>>.

³⁷ Tamtéž.

³⁸ YOUR DICTIONARY. *Lobby* [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.yourdictionary.com/lobby#culture>>.

skupiny, mohou být dlouhodobé či vytvořené ad hoc. Tyto zájmové skupiny mohou používat základní metody jako například kampaně a místní shromáždění s cílem získat podporu nebo mohou využívat profesionálních lobbistů, kteří mají přístup k politikům na všech vládních úrovních.³⁹

Ideální definici nejlépe odpovídá definice Luigiho Graziana: „Lobbing je specializovaná a odborná reprezentace prostřednictvím široké škály prostředků, které v zásadě vylučují korupční výměnu služeb; ve své povaze velmi odlišná od obecné nespecializované reprezentace, kterou zajišťují volení zástupci. Jako reprezentant partikulárních zájmů lobbista dodává informace a technicko-odborné expertízy, které mohou být užitečné a někdy rozhodující při definování legislativní a správní regulace.“⁴⁰

Dle Lionela Zettera je lobbying „proces, který se snaží formovat veřejnou politiku s cílem ovlivnit vládu a její orgány a jejich legislativní program.“⁴¹ Podle „Rady pro veřejné záležitosti“⁴² ve Velké Británii jsou lobbistické aktivity vymezeny jako: „Snaha o ovlivňování nebo razení těch, kteří mají v úmyslu ovlivňovat vládu Spojeného království, parlament, zákonodárce či administrativní pracovníky, regionální nebo místní státní úřady nebo jiné veřejnoprávní subjekty ohledně jakékoli záležitosti v rámci svých kompetencí.“⁴³

1.2 Funkce, strategie a praktiky lobbingu

Lobbing je především o komunikaci. O tom přimět ostatní, především ty, kteří mají rozhodovací pravomoci, aby lobbistu vyslechli a aby se dívali na různé věci z různých úhlů pohledu. Postupy při práci s veřejností jsou téměř stejné po celém světě, je však pouze nutné je přizpůsobit místním politickým zvykům a kultuře.⁴⁴

³⁹ YOUR DICTIONARY. Lobby [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.yourdictionary.com/lobby#culture>>.

⁴⁰ GAJDOŠ, Marek. Vymezení pojmu lobbying [online]. IPEK. Institut pro politickou a ekonomickou kulturu [cit. 25. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipek.cz/projekty/pojemlob/>>.

⁴¹ ZETTER, Lionel. Lobbying: the art of political persuasion. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. ISBN 978-0-85719-118-2. s. 3.

⁴² UKPAC, UK Public Affairs Council.

⁴³ ZETTER, Lionel. Lobbying: the art of political persuasion. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. ISBN 978-0-85719-118-2. s. 3.

⁴⁴ Tamtéž, s. vii-x.

Mezi základní funkce lobbingu řadíme:

- a. *funkce přesvědčovací*: snaha ovlivnit rozhodování subjektů k tomu způsobitelných žádoucím směrem;
- b. *funkce informační*: poskytování úplných, pravdivých a nezkreslených informací veřejnosti a zejména veřejným činitelům;
- c. *funkce integrační*: vytváření spojení, koalic či posilování vzájemné loajality;
- d. *medializace problémů*: obhajoba veřejných zájmů společnosti jako celku;
- e. *nabízení řešení*: podávání informací a předkládání argumentů ve snaze reagovat na konkrétní problém (ti, co rozhodují, pak mají možnost vybírat ze široké škály alternativních řešení);
- f. *role hlídacího psa a vymáhání základních práv*: lobbing v zájmu celé společnosti, hlídá činnost veřejných činitelů a státu, jde převážně o neziskové organizace.⁴⁵

Zájmové či nátlakové skupiny používají pro ovlivnění těch, kteří mají rozhodovací pravomoc, 4 základní taktiky:

- a. *taktika argumentace/přesvědčování*: nejčastěji používaná v prvotních fázích jednání, kdy jsou klíčové osoby ještě nerozhodnuty, je postavena na empiricky ověřitelných tvrzeních, využívá různých průzkumů, šetření a také statistiky;
- b. *taktika vtažení do vlastní hry*: významným hráčům jsou poskytnuty finanční dary či uděleny vedoucí a rozhodovací funkce;
- c. *taktika donucení*: její původ můžeme hledat na národní úrovni, kde jsou rozhodovací orgány mimo jiné doplněny orgány sankčními či donucovacími (policie, soudy aj.), jedná se například o demonstrace či blokády;
- d. *taktika veřejné obhajoby*: využívána neziskovými organizacemi, zahrnuje především mediální kampaně.⁴⁶

Co se týká různých strategií lobbingu, musí vždy lobbista brát v úvahu několik aspektů, a to především: zainteresované aktéry, načasování, téma a hranice lobbingu. Existují celkem tři základní strategie a je zcela na lobbistovi samém posoudit, která strategie je za jakých podmínek nejvýhodnější.

První strategií je takzvaná „defenzivní strategie“, čili zachování statusu quo. Za těchto okolností je situace příznivá a jsou zde minimální náklady na zajištění toho, že se

⁴⁵ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 38-39.

⁴⁶ KADERA, M.; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbing*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 59.

situace bude vyvíjet tak, jak si lobbojící představuje. Jeho jediným úkolem je tak za těchto podmínek udržet tuto strategii a příliš nezasahovat do vývoje situace. Druhou strategií je „ofenzivní strategie“, kdy není situace příznivá a je potřeba zasáhnout a vývoj událostí změnit. Pokud je situace velmi špatná, snaží se lobbista minimalizovat negativní dopady a snaží se odvrátit pozornost od problematického tématu. Poslední strategií je taková strategie, kdy se lobbista snaží ovlivnit vývoj situace žádoucím směrem, snaží se ovlivnit názory a rozhodování nerozhodnutých aktérů a manipuluje s tématy.⁴⁷

Kromě těchto tří základních strategií existuje ještě „strategie proaktivní“, kterou využívá přibližně stejný počet lobbistů jako strategii defenzivní. Lze ji využívat jak dlouhodobě tak i jednorázově. Tato strategie si vyžaduje průhlednost, věrohodnost a je založena především na vytváření různých spojení a koalic. Vůči evropským institucím je pak velmi často uplatňována „negativní strategie“, která spočívá v blokování jednání či odmítání návrhů bez poskytnutí alternativního řešení. Těchto praktik využívá přibližně 15 % lobbojících. Nejvíce lobbistů (přibližně 45 %) využívá „strategie reaktivní“, která spočívá především ve vyčkávání a je v podstatě statická. Ti, kdo ji praktikují, mají většinou velmi slabé rozhodovací pravomoci.⁴⁸

Lobbistické techniky lze dělit na základě několika hlavních kritérií. Za prvé je důležité sledovat, jaký vliv má daná technika na zainteresované skupiny, do jaké míry jsou tyto skupiny mobilizovány a do jaké míry se účastní rozhodovacího procesu. Za druhé existují techniky jednorázové (například dopisové kampaně) a opakující se (demonstrace, podpora základních lidských práv). Třetím kritériem je rozsah daného tématu a jeho dopad na okolí. Lobbying může mít pouze místní či regionální dopad, ale dnes již také národní až dokonce mezinárodní, kterému není zatím věnována taková pozornost. Za čtvrté může být lobbying obranný či útočný. Útočný lobbying se snaží prosadit výhody pro určitou malou skupinu lidí a snaží se porazit konkurenci a využít pomoci veřejných činitelů. Obranný lobbying představuje hájení určité pozice. Jde převážně o různé informační kampaně, expertízy či snahy ochránit vlastní skupiny před zájmy, které by těmto skupinám uškodily. Za páté může lobbista lobbovat za obecně prospěšný zájem

⁴⁷ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 41-42.

⁴⁸ KADERA, M.; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbying*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 58-59.

(například lidská práva) nebo pouze pro vlastní zisk. Za šesté rozlišujeme přímý a nepřímý lobbying.⁴⁹

Přímé techniky lobbyingu se snaží přímo oslovit veřejné činitele, kteří mají rozhodovací pravomoc, aniž by přitom způsobovaly nějaké vedlejší efekty. Tyto techniky jsou velmi náročné, ale na druhou stranu také jedny z nejdůležitějších. Klíčovou roli zde hrají především informace, jejich získávání, předávání a také jejich výměna. Tento druh lobbyingu praktikují zejména profesionálové v tomto oboru a lidé, kteří jsou v politice velmi dobře známí. Síť kontaktů a vzájemné vazby jsou nepostradatelnou součástí tohoto byznysu. K technikám přímého lobbyingu řadíme psaní dopisů a emailů, osobní návštěvy, telefonáty, konzultace, příspěvky na volební kampaně, organizované debaty a mnoho jiných. Nepřímý lobbying se naopak snaží o ovlivnění širšího okruhu lidí, bývá anonymní a masový. Goldstein ho definuje jako *„jakýkoli typ aktivity, která se pokouší ovlivnit vnitřní sféru (okruh) občanů ovlivňováním postojů nebo chování vnější sféry (okruhu) občanů.“*⁵⁰

K technikám nepřímého lobbyingu patří především informační kampaně, které prezentují zájmy širší veřejnosti ve formě organizovaných odborných seminářů, reklamy či inzerátů, kampaní atp. Dále sem můžeme také zařadit vzdělávací kampaně v podobě konferencí, seminářů či veřejných projevů. Velmi využívanou technikou je potom vytváření různých koalic a sítí (takzvaný „logrolling“), jehož účelem je vytvářet vzájemně výhodná spojení a docílit tak snadnějšího prosazení svých zájmů. Dalšími možnostmi je například využití médií a také soudních sporů, které zajistí povědomí o problémech, na které chceme upozornit. Velmi oblíbenou a často užívanou technikou v USA je takzvaný „grassroots lobbying“ neboli „lobbying zdola“. Jde především o organizaci kampaní či veřejných protestů. Můžeme ho definovat jako *„identifikaci, nábor (získávání) a mobilizaci voličské politické základny schopné ovlivnit politická rozhodnutí.“*⁵¹ Kontroverzním způsobem lobbyingu je financování politických stran či jednotlivých kandidátů. Ve Spojených státech jsou tyto aktivity běžnou součástí voleb.⁵²

⁴⁹ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 44-45.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž, s. 48.

⁵² Tamtéž, s. 42-51.

Obr. 1: Přehled přímých a nepřímých způsobů lobbování.

PŘÍMÉ ZPŮSOBY	NEPŘÍMÉ ZPŮSOBY
➤ osobní návštěva, dopis, telefon, e-mail ➤ pozvání na společenský večírek, golf apod. ➤ členství ve výboru ➤ účast na slyšení ➤ představení vlastní pozice (tzv. poziční dokument) ➤ formální návštěva, kontakt, delegace ➤ formální žádost, petice ➤ leták nebo brožura ➤ prezentace v masmédiích ➤ politická reklama ➤ tisková konference ➤ demonstrace ➤ internetové stránky „nenávisti“, bojkot blokáda, stávka ➤ soudní spor	➤ národní asociace ➤ národní vláda ➤ ad-hoc skupina ➤ spřátelené zájmové skupiny ➤ věda a vědci ➤ známé osobnosti ➤ úředníci střední úrovně ➤ odpovědné osoby a přátelé ➤ právníci a konzultanti ➤ politické strany ➤ mediální mobilizace ➤ akce pod skrytou identitou

Zdroj: KADERA, M; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbing*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 60. Vlastní zpracování.

Politici nemají dostatek času a ani dostatek informací pro svá rozhodnutí a musí je tak činit bez podložených a relevantních informací. Proto hraje právě lobbing tak zásadní roli v celém politickém procesu. Lionel Zetter prohlásil před parlamentním výborem: „*Existuje dobrý lobbing a špatný lobbing, stejně jako existuje dobrý sex a špatný sex. Dle mého názoru by však většina z nás preferovala špatný sex než sex žádný.*“⁵³

1.3 Aktéři lobbingu

Definování subjektu lobbingu je důležité pro určení formy a efektivity lobbingu. Lobbistou mohou být i jednotliví občané. V demokracii má každý právo na svobodné a pravidelné volby zástupců, existuje politická rovnost mezi všemi občany. Ve svobodné společnosti jsou primárním nástrojem ke shromažďování zájmů politické strany a zájmové skupiny. Odbornost a lobbing spolu úzce souvisí. Významnou součástí lobbingu jsou proto i think-tanky, výzkumné instituty a politické nátlakové skupiny. Poskytují především spolehlivá výzkumná data, důvěryhodné hodnotové postoje a silné argumenty. Dalšími aktéry jsou například různé asociace, korporace, neziskové organizace či vládní

⁵³ ZETTER, Lionel. *Lobbying: the art of political persuasion*. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. ISBN 978-0-85719-118-2. s. 3-4.

a veřejné agentury. Většina veřejných záležitostí dnes totiž probíhá na mezinárodní úrovni.⁵⁴

Termín lobbista však pochází dokonce už ze 17. století, kdy se občané scházeli v hale v blízkosti anglické sněmovny, aby zde vyjádřili svůj názor členům parlamentu. Na začátku 19. století se pojem lobbista-agent objevil ve Spojených státech. Tímto pojmem byli označováni občané, kteří usilovali o přízeň legislativy v New Yorku. Na počátku 21. století však již lobbisté nelobují pouze v sále amerického Kongresu či na chodbách budov, kde se setkávají zákonodárci, ale také na hřištích, v domovech důchodců, na večírcích či ve výrobních závodech.⁵⁵

Ani s definicí, kdo je to vlastně lobbista, to ale není jednoznačné. Jsou známy dva přístupy, které se touto problematikou zabývají. První přístup, severoamerický, pracuje s definicí, ve které je lobbista „*osoba (podnikatel), která za určitou odměnu před veřejnými představiteli reprezentuje zájmy třetích stran.*“⁵⁶ Druhý přístup, přístup kontinentální Evropy, vlastní definici dokonce ani nemá. V rámci takzvaného sociálního partnerství jsou sociální skupiny v podstatě součástí politického rozhodování a nejsou většinou ani označovány za skupiny lobbistické. Problém ale nastává s nově přichozími profesionálními lobbisty, kteří chtějí politické rozhodování také ovlivňovat. Evropská tradice tak v zásadě pojmy lobbying a lobbista ani nepoužívá či pouze velmi okrajově a častěji je označuje jinými názvy, zatímco ta americká se snaží roli lobbisty vymezit jasně a zřetelně, aby byly vyloučeny jakékoli pochyby o nekalých praktikách či dokonce korupci.⁵⁷

Lobbistu můžeme definovat jako „*osobu najatou zájmovou skupinou pro snazší ovlivňování veřejné politiky žádoucím směrem, která ve prospěch této skupiny vykonává jednu nebo více z následujících možností: (a) přímo kontaktuje veřejné úředníky; (b) monitoruje politické a vládní aktivity; (c) je poradcem v oblasti politické strategie a taktiky; a (d) rozvíjí a připravuje lobbistické snahy dané skupiny.*“⁵⁸

Dle LDA je lobbistou ten jedinec, který je „*1) zaměstnaný nebo udržovaný klientem za finanční nebo materiální náhradu 2) za služby, které zahrnují více než jeden*

⁵⁴ SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. ISBN 978-80-210-4238-4. s. 21-24.

⁵⁵ THE FREE DICTIONARY. *Lobbying* [online]. [cit. 24. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Political+lobbying>>.

⁵⁶ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 59-60.

⁵⁷ Tamtéž, s. 57-64.

⁵⁸ Tamtéž, s. 21.

*lobbistický kontakt a 3) zároveň jeho lobbistické aktivity přesahují více jak 20 % času práce pro klienta během tříměsíční doby.*⁵⁹

Vláda potřebuje informace a odborné znalosti a lobbisté patří mezi ty, kdo vládu vzdělávají. Lobbisté kombinují tři různé přístupy: pro podporu svého zájmu využívají akademických výzkumů a reálných dat, argumentů a také hodnot, které prosazují. Některé definice tak považují lobbying za předávání informací od informovaných lobbistů k neinformovaným politikům, některé za výměnu vzájemnou.⁶⁰

Lze odlišit různé role, které může lobbista v procesu lobbyingu zastávat. Rozlišujeme čtyři hlavní role:

- a. *role komunikátora*: předává informace, a to jak svému klientovi, tak i lobbovanému;
- b. *role prostředníka*: umožňuje přístup zájmových skupin k vládě;
- c. *role přitakávače*: hájí určité zájmy;
- d. *monitoring vládní činnosti*.⁶¹

Existuje celá řada různých typů lobbistů, z nichž nejčastěji rozlišujeme mezi specializovanými a kariérními lobbisty či mezi profesionálními, amatérskými či nezávislými lobbisty. Mezi nejčastější typy lobbistů ve Spojených státech patří:

- a. *smluvní (kontrahovaní) lobbisté*: lobbují v zájmu svého klienta, za úplatu;
- b. *interní (in-house) lobbisté*: lobbují zpravidla pro společnost, ve které jsou zaměstnání, mají tedy pouze jednoho klienta;
- c. *osoby pověřené stykem s vládou*: zaměstnanci místních vlád a vládních agentur;
- d. *občanští lobbisté*: dobrovolní lobbisté, kteří se orientují pouze na jeden cíl, reprezentují převážně neziskové organizace;
- e. *soukromé osoby*: často prominentní a bohatí lidé, lobbují pouze ve vlastním zájmu.⁶²

⁵⁹ KRAUS, L.; FADRŇÝ, M. *Zásady reformy regulace lobbyingu* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 7. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.eps.cz/sites/default/files/publikace/zasady_reformy_regulace_lobbingu_eps_soc_ustav.pdf>. Blíže viz: CORNELL UNIVERSITY LAW SCHOOL. *Legal Information Institute* [online]. [cit. 11. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.law.cornell.edu/uscode/text/2/1602>>.

⁶⁰ SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. ISBN 978-80-210-4238-4. s. 11-16.

⁶¹ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 39-41.

⁶² Tamtéž.

Z právního hlediska jsou pak obecně vymezeny tři základní skupiny lobbistů:

- a. *lobbisté konzultanti*, které můžeme také označit jako podnikatele svého druhu, kteří vykonávají služby pro své klienty, dostávají za tuto činnost odměnu a jde o velké lobbistické firmy či o samostatně výdělečné osoby;
- b. *podnikoví lobbisté*, kteří jsou zaměstnání velkými firmami a komunikují s veřejnými činiteli;
- c. *lobbisté obhájci*, kteří pracují pro neziskový sektor.⁶³

Existují čtyři základní směry lobbistických aktivit, které se vztahují ke všem úrovním státní správy:

- a. *úroveň voleb*: lobbisté se soustředí především na financování volebních kampaní;
- b. *legislativní úroveň*: ovlivňování zákonodárných záměrů;
- c. *úroveň exekutivy*: zaměření na čelní představitele;
- d. *soudní úroveň*: dopisy advokátům, soudcům, reklamní kampaně.⁶⁴

Každý občan, který se snaží ovlivnit veřejné politické rozhodnutí, může být považován za lobbistu. Obecně jsou však jako lobbisti označováni ti jedinci, kteří za náhradu zastupují zájmy druhých u vlády. Populární stereotypy líčí lobbisty jako dobře oblečené jednotlivce, kteří kouří cigaretu a uplácují veřejné činitele s cílem získat jejich podporu. Když se snažíme popsat vlastní práci lobbistů, nesmíme zapomenout, že jejich hlavním nástrojem jsou znalosti. Znalosti o procesu tvorby politiky a o podstatě politiky. Odborné znalosti lobbistů jsou klíčem ke dveřím všech vládních úřadů a umožňují jim uplatňovat svůj vliv při styku s úředníky s rozhodovacími pravomocemi. Na druhé straně, lobbisté potřebují být také dobře informováni o politických procesech. V případě, že vědí, kdo je za co zodpovědný a kdo rozhoduje o čem, mohou pak své vlastní znalosti efektivně a cíleně využít. Jednotliví lobbisté se většinou nezabývají širokými politickými otázkami, ale pracují především na projektové bázi, tzn.: snaží se svým klientům zprostředkovat vládní smlouvy, licence, granty či přístupy k přírodním zdrojům. Dle slov jednoho lobbisty je lobbování vlastně „*nudné, opakující se, časově náročné a nákladné poradenství klientům jak žádat o granty a předkládat návrhy.*“⁶⁵

⁶³ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 61.

⁶⁴ SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. ISBN 978-80-210-4238-4. s. 25-27.

⁶⁵ PROSS, A. Paul. *Lobbying* [online]. The Canadian Encyclopedia [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.thecanadianencyclopedia.com/articles/lobbying>>.

Lobbista musí být člověk reprezentativní, protože je především prostředníkem mezi organizací, firmou či asociací a určitou veřejnou institucí. Měl by také znát základní zásady diplomatického protokolu, protože přichází do styku nejen s poslanci, ale také s diplomaty či komisaři. Úspěšný lobbista si musí být schopný vytvářet sítě kontaktů, které bude moci využívat, kdykoli budou potřeba. Jeho hlavním úkolem je především dobře analyzovat, třídit a zpracovávat informace, kterých je dnes především díky internetu a nejrůznějším médiím velké množství. Bez správné, včasné a na správném místě poskytnuté informace nepřináší jeho práce nikomu užitek.⁶⁶

Mezi hlavní dovednosti lobbujícího patří také schopnost argumentace. Argumenty je pak nutno podložit různými analýzami, studiemi či výzkumy. Lobbista musí být také připraven a ochoten přijímat kompromisy, poskytovat pravdivé informace k získání důvěryhodnosti a v neposlední řadě také nepodvádět a neuchýlit se k nekalým praktikám.⁶⁷ Dobrým lobbistou může být pouze člověk, který ovládá správné techniky komunikace. Ta je totiž klíčovým aspektem lobbingu. Díky ní lobbista ovlivňuje ostatní a musí být schopný zaujmout a přesvědčit. K zásadám efektivní komunikace patří například stručnost, úplnost, správnost či zřetelnost. Záleží pak především na tom, zda lobbista komunikuje písemně či ústně.⁶⁸

Současné techniky lobbingu zahrnují high-tech komunikační techniky, koalice mezi průmyslovými odvětvími, které sdílejí stejné názory a mají stejné politické cíle, politické akční výbory a mnoho dalších. Lobbistou může být i školák, který se snaží zabránit výstavbě nákupního centra, právník, který hájí obchodní zájmy svého klienta, města, která usilují o změny v dopravě, lidé v důchodu, kteří se snaží chránit své úspory či korporace, které finančně podporují politické kampaně konkrétních zákonodárců. Každý typ lobbisty se snaží získat podporu pro určitý názor či hledisko. I přes úspěchy, kterých lobbisté dosáhli legální cestou, byl lobbing během 19. století často považován za eticky pochybnou aktivitu. Tato pověst pak byla posílena, kdykoli lobbisté zneužili svého postavení k nekalým praktikám, jako například k uplácení členů Kongresu.⁶⁹

Akteři lobbingu se neustále proměňují, vyvíjejí a jejich počet narůstá. Dříve to byly především společenské elity, které měly moc a peníze na lobbistické aktivity. Postupně začal růst význam médií a také novinářské profese. Novináři byli využíváni

⁶⁶ KADERA, M; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbing*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. ISBN 978-80-7408-053-1. s. 57.

⁶⁷ Tamtéž, s. 57-58.

⁶⁸ Tamtéž, s. 63.

⁶⁹ THE FREE DICTIONARY. *Lobbing* [online]. [cit. 24. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Political+lobbying>>.

především zájmovými skupinami k prosazování vlastních zájmů, protože se často pohybovali v budovách parlamentu a setkávali se s významnými veřejnými činiteli. Zájmové skupiny, které se dostaly do povědomí a vybudovaly si silné pozice, dnes najímají své vlastní lobbisty, kteří pracují přímo a výhradně v zájmu skupiny.⁷⁰

1.4 Regulace lobbingu

Je zřejmé, že lobbistické aktivity je nutno nějakým způsobem regulovat. Lobbying je ale pořád v dnešním světě vnímán veřejností jako něco nejasného a záhadného, v mnoha případech je dokonce přirovnáván ke korupci. Jednoznačné právní vymezení totiž chybí a veřejnost není o aktivitách lobbistů příliš informována, a tak si vlastně nikdo není přesně jistý, co je ještě povoleno a co už je za hranicí zákona. Rozvinuté západní země, ve kterých už má lobbying dlouhodobější tradici, se ho snaží více a více regulovat. Je však zřejmé, že právní regulace této oblasti je stále ještě v počátcích. Cílem regulace však není tyto aktivity nějakým způsobem omezit, spíše převažuje snaha vymezit lobbying jako legální činnost a všichni, kdo se budou řídit danými pravidly, pak mohou lobbying vykonávat zcela legálně a transparentně. Regulace lobbingu chce tedy zajistit moderní státní správu, která bude více otevřená a transparentní, odpovědnost veřejných činitelů veřejnosti, větší demokratizaci politického systému a silnou občanskou společnost. Aby bylo možné lobbying regulovat, je nutné splnit některé základní předpoklady:

- vymezit jasnou definici lobbingu;
- zajistit odpovědnost veřejných činitelů a posílit transparentnost;
- zaručit vymahatelnost pravidel.⁷¹

Při regulaci lobbingu vznikly dva přístupy. První přístup se opírá o regulaci dle zákona a druhý spoléhá na samoregulaci, a to buď na základě etických kodexů, které vytvářejí samotní adresáti lobbistických aktivit, tedy většinou veřejní činitelé, nebo na samoregulaci lobbistů samotných. Klady i zápory můžeme najít u obou přístupů. V případě samoregulace jsou přijímána poměrně obecná pravidla a jejich vynutitelnost je zde poměrně nízká. Tato pravidla vycházejí většinou z etických standardů a odvolávají se spíše na základní principy jako fair play, čestnost a podobně. Zákonná regulace pravidla vymáhá snadněji, protože jsou zde stanovena poměrně tvrdá a jasná kritéria, která definují

⁷⁰ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 62-63.

⁷¹ Tamtéž, s. 53-55.

jasné podmínky pro provozování této profese. V realitě se pak oba tyto přístupy kombinují.⁷²

Objevují se názory, že současná ekonomická krize byla částečně způsobena vlivem určitých zájmových skupin na rozhodování orgánů státní správy. Zpráva Mezinárodního měnového fondu z roku 2009 poukazuje na spojitost mezi intenzivním lobbingem v oblasti pojišťovnictví, finančnictví a trhu s realitami ve Spojených státech a vysoce rizikovými úvěrovými praktikami. Počet lobbistů a množství peněz vynaložených na lobbování neustále stoupá. U Evropské komise a parlamentu je registrováno téměř 5 000 lobbistů, v Bruselu dokonce 15 000 lobbujících. Ve Spojených státech se výdaje na lobbing více než zdvojnásobily mezi lety 1998 a 2012, a to z 1,4 mld. USD na 3,3 mld. USD.⁷³

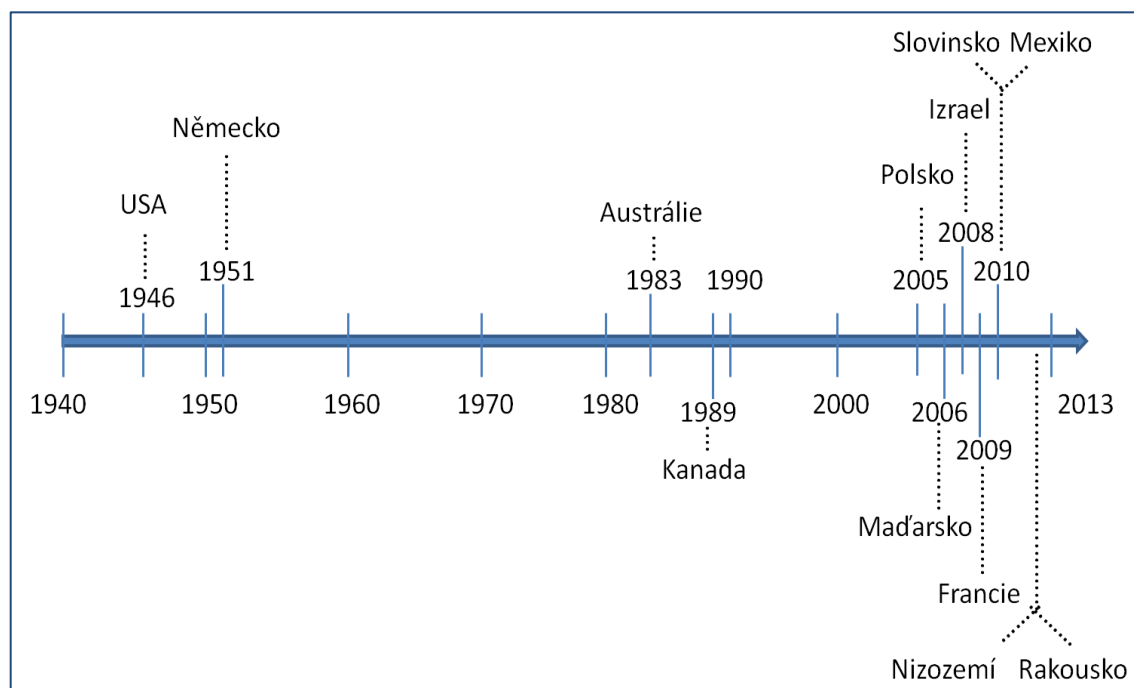
S ohledem na velké riziko, které je spojeno s lobbistickými praktikami, roste tlak veřejnosti na celém světě, aby se regulace lobbingu stala běžnou součástí politické agendy každého státu. Spravedlnost, poctivost a průhlednost v rozhodovacím procesu mají zásadní význam pro ochranu veřejného zájmu a pro zajištění rovných podmínek pro všechny typy podnikání. Zkušenosti ukazují, že regulace lobbingu je velmi obtížná vzhledem k jeho složitosti a citlivé povaze. Například v zemích OECD, které spoléhají na samoregulaci lobbistů, pouze třetina zavedla právní předpisy, které určitým způsobem lobbing regulují. Tato situace se v posledních letech mění a stále více zemí se začíná otázkou regulace zabývat.⁷⁴

⁷² MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 71-72.

⁷³ OECD. *Lobbying* [online]. [cit. 13. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/corruption/ethics/lobbying.htm>>.

⁷⁴ Tamtéž.

Obr. 2: Časová osa regulace lobbingu.

Zdroj: OECD. *Lobbying* [online]. [cit. 13. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/corruption/ethics/lobbying.htm>. Vlastní zpracování.

OECD rovněž zveřejnila průzkum, který se týkal otázky samoregulace a který zkoumal do této doby největší vzorek lobbistů. Průzkum dokazuje, že existuje jasný konsensus mezi lobbisty na potřebu transparentnosti v rámci této profese. Navzdory všeobecnému přesvědčení, že lobbisté upřednostňují utajení a neprůhlednost jejich aktivit a činností, průzkum ukazuje, že většina dotazovaných (61,4 %) podporuje povinné zveřejňování informací. Dobrovolné zveřejňování informací by pak upřednostnilo 18,5 % dotázaných. Dalších 14,8 % zaujímá neutrální pozici a 5,3 % na tuto otázku odmítlo odpovědět.⁷⁵

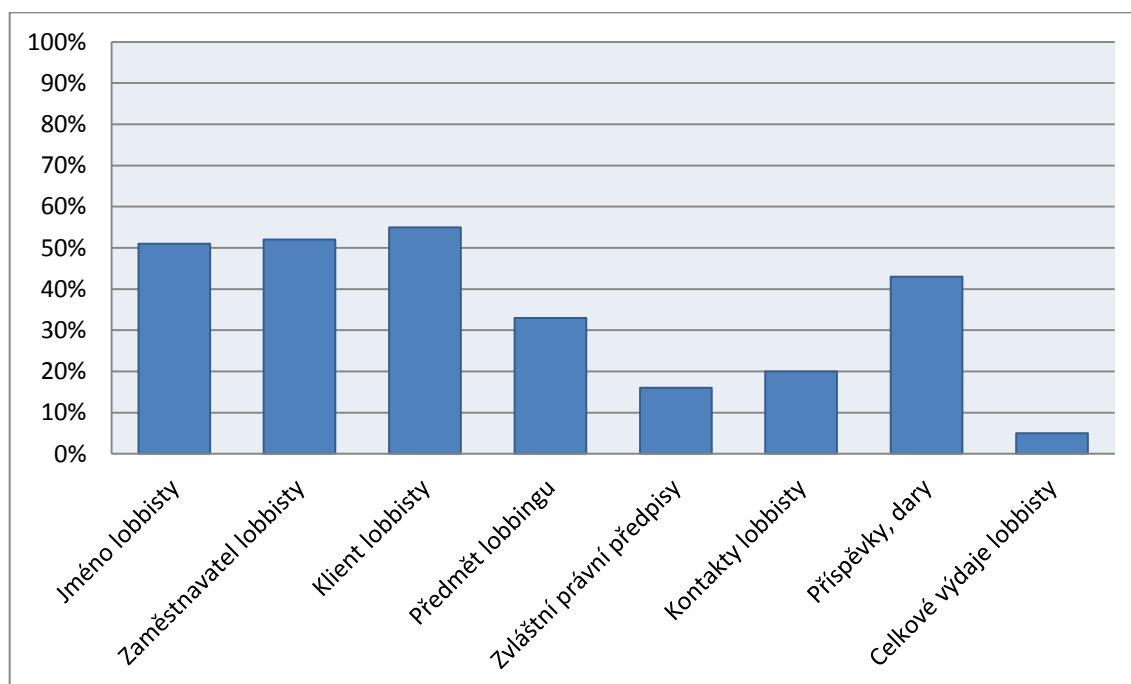
Na následujícím grafu pak vidíme, které činnosti by měly být dle dotázaných lobbistů transparentní a zveřejněné. Mezi základní informace, které by lobbista měl zveřejnit, patří:

- a. jméno lobbujícího;
- b. zaměstnavatel a klient lobbisty;
- c. předmět lobbingu.⁷⁶

⁷⁵ OECD. *Transparency and Integrity in Lobbying* [online]. OECD, 2012 [cit. 13. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.oecd.org/gov/ethics/Lobbying%20Brochure%202012.pdf>.

⁷⁶ Tamtéž.

Graf 1: Průzkum OECD o transparentnosti lobbingu.

Zdroj: OECD. *Transparency and Integrity in Lobbying* [online]. OECD, 2012 [cit. 13. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/gov/ethics/Lobbying%20Brochure%202012.pdf>>. Vlastní zpracování.

Nelze vytvořit nějaký univerzální zákon, který by reguloval lobbistické aktivity napříč všemi státy. Rozdílný politický systém a také historický vývoj států činí regulaci lobbingu tématem k řešení v každém státě jednotlivě při současném ohledu na vnitrostátní normy, pravidla a stupeň vývoje lobbingu. Existují argumenty, které jasně podporují vytvoření pravidel a jasných postupů, na druhou stranu regulace komplikuje komunikaci mezi zainteresovanými stranami. I základní cíl zvýšení transparentnosti nemusí být vždy tím, co je pro společnost přínosné a pozitivní. Relativně vysoké náklady na regulaci lobbingu jsou pak také jedním z argumentů, které se zasazují spíše o samoregulaci.

Přijetí zákona, který by reguloval lobbing takovým způsobem, který by vyhovoval všem zúčastněným stranám, měl jasný přínos pro společnost jako celek a zkvalitnil rozhodovací proces, je tak otázkou dlouhého a postupného vývoje.⁷⁷

⁷⁷ KŘÍŽ, Jan. *Právní regulace lobbingu ve vybraných zemích* [online]. Europeum, Praha 2010 [cit. 21. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.europeum.org/doc/pdf/kriz-lobbing.pdf>>. s. 46-55.

2 Lobbying v USA

Lobbying, tak jak ho známe dnes, má pravděpodobně svůj původ ve Spojených státech amerických. Nejuznávanějším člověkem, který praktikoval lobbying během koloniální doby, byl Benjamin Franklin. Otcem zakladatelem tradiční americké lobby byl Manasseh Cutler, vědec, kněz a právník, který uspěl v jednom z největších obchodů týkajícího se půdy. Svými lobbistickými aktivitami v Kongresu dokázal získat půdu v západní části USA o rozloze dnešních států Indiana, Illinois, Ohio, Wisconsin a Michigan za velmi nízkou cenu. Cutler hrál také velmi důležitou roli v americké válce za nezávislost. Byl vynalézavý, odhodlaný a měl výrazné schopnosti získat přístup všude, kde potřeboval, a mluvit s kýmkoli, s kým se mu zachtělo. Tento způsob lobbyingu byl ve Washingtonu praktikován téměř 200 let. Pravidla byla jasná: získat přístup ke klíčovým zákonodárcům, kteří předsedali důležitým výborům v Kongresu a v Senátu, přesvědčit je o důležitosti daného případu a pak je jednoduše nechat prosadit to, co je v tomto zájmu.⁷⁸

V padesátých letech 20. století byl lobbying v podstatě komunikačním procesem. V této době byli američtí voliči velmi nezávislí na moci a ovlivňování nátlakových skupin. Jejich hlasování odpovídalo pocitu loajality a sounáležitosti s určitou politickou stranou, ke které byli vedeni výchovou svých rodičů již od útlého věku. Nátlakové skupiny měly problém přesvědčit voliče i v případě, že se zabývaly pro voliče důležitými tématy. Jedinou úspěšnou skupinou byli farmáři, kteří volili především dle vývoje cen za zemědělské produkty, a neměli tak problém volit pokaždé jinou politickou stranu. Za této situace se tak lobbisté snažili navázat úzké a důvěrné vztahy s politiky a nalézt způsoby, kterými by šlo jejich rozhodnutí ovlivnit.

Některé charakteristiky Kongresu v té době také velmi významně omezovaly moc lobbistů. Nejvlivnější místa byla zabrána těmi, kteří se nemuseli ve volbách ničeho bát. Poté, co v roce 1954 vyhráli demokraté, byly v Kongresu v podstatě zastoupeny takové skupiny lidí, které měly velkou a stabilní voličskou základnu, a bylo proto téměř jisté, že budou voleny opakovaně. Zákonodárci také nemuseli vystupovat proti zájmové skupině veřejně, ale mohli hlasovat takovým způsobem, při kterém nebylo zaznamenáno stanovisko každého jednotlivce zvlášť, ale pouze výsledek jako celek. Mohli také zaujmout obecné stanovisko, které prosazovala zájmová skupina, ale zároveň mohli podporovat takovou novelu zákona, která byla zjevně proti. Hojně byla také využívána taktika,

⁷⁸ WITTENBERG, Ernest. *How to win in Washington: very practical advice about lobbying, the grassroots and the media*. Cambridge: Basil Blackwell, 1989. ISBN 1-55786-034-3. s. 2-8.

kdy zákonodárci slíbili volit ve prospěch zájmové skupiny v příštím hlasování, i když v tom současném budou hlasovat proti. Možnost ignorovat názory nátlakových skupin a hlasovat dle svého vlastního uvážení a preferencí byla dána především tím, že lobbisté nebyli příliš zkušení a kompetentní k výkonu takovéto práce. Mnoho zájmových skupin také nemělo stálou lobbistickou organizaci ve Washingtonu. Velké korporace, jako například ITT Corporation či General Motors, svěřovaly tyto záležitosti právnickým firmám, které se specializovaly na politiku. Jejich rolí bylo reprezentovat zájmy klienta na všech vládních úrovních, to znamená v Kongresu, u exekutivy i před soudy.⁷⁹

První speciální zájmovou skupinou v USA byla lobby v textilním průmyslu a i dnes hraje velmi důležitou roli. V sedmdesátých letech 20. století však dochází k podstatným změnám v metodách lobbingu díky reformě Kongresu, ke které došlo v roce 1972. Kongres přestal být ovládán pouze několika lidmi, kteří stáli v jeho čele. Bylo vytvořeno několik podvýborů, které umožnily rozšířit odpovědnost mezi širší spektrum lidí. Nakonec reformátoři otevřeli celý legislativní proces veřejnosti a umožnili občanům účastnit se jednotlivých jednání, konferencí či zasedání. Techniky lobbingu se tak velmi zásadně změnily, neboť teď už nestačilo mít na své straně pouze předsedu výboru, ale přesvědčit stovky dalších členů, kteří získali rozhodovací pravomoci. Lobbisté tak začali přesvědčovat jednotlivé voliče, protože ti potom přímo ovlivňovali své volené zástupce ve Washingtonu. Lobbing se tak stal mnohem otevřenějším a přístupnějším a začal být dokonce vyučován na univerzitách. Na druhou stranu se objevila mnohem silnější a schopnější konkurence.⁸⁰

V osmdesátých letech 20. století se praxe lobbingu poměrně zásadně mění. Zájmové skupiny používají více tlaku než pouhého přesvědčování. Jednou z významných změn je stále větší finanční účast zájmových skupin na získávání prostředků pro volební kampaně. Výrazně se také změnil rozsah lobbingu a jeho kvalita. Změny v lobbistických aktivitách byly velmi výrazně podpořeny veřejnými zájmovými skupinami a především hnutím proti válce ve Vietnamu, které kladlo velký důraz na demonstrace. Ty měly za úkol přilákat pozornost veřejnosti a přesvědčit ji o tom, že tato válka je zbytečná. Taktika demonstrací byla poměrně účinná, protože politici nemohli tyto akce ignorovat a museli na ně vždy nějakým způsobem reagovat. Zároveň byl o ně také velký mediální zájem, a tak jsou dnes demonstrace ve Washingtonu nástrojem většiny hnutí. Dnešní trend

⁷⁹ WILSON, Graham K. *Interest Groups in the United States*. Oxford: Clarendon Press, 1981. ISBN 0-19-876095-7. s. 107-113.

⁸⁰ WITTENBERG, Ernest. *How to win in Washington: very practical advice about lobbying, the grassroots and the media*. Cambridge: Basil Blackwell, 1989. ISBN 1-55786-034-3. s. 2-8.

k stále otevřenějšímu a aktivnějšímu lobbingu však může zajít příliš daleko. Je těžké nějakým způsobem sledovat počet lobbistů a lobbistických aktivit a také peněz, které jsou na lobbing vynakládány, protože regulace lobbingu je stále ještě ve svých počátcích.⁸¹

Lobbing ve Spojených státech představuje proces ovlivňování veřejnosti a vládní politiky na všech úrovních: federální, státní a místní. Zahrnuje obhajobu zájmu, který je ovlivněn, ať už skutečně nebo potenciálně, rozhodnutím vládních činitelů. Zájmové skupiny a stejně tak i jednotlivci mohou lobbovat u orgánů státní správy a tyto orgány mohou dokonce lobbovat mezi sebou navzájem. Pro řádné a efektivní fungování americké vlády je praxe lobbingu považována za zásadní a je dokonce speciálně chráněna v prvním dodatku Ústavy Spojených států amerických: „*Kongres nesmí vydávat žádné zákony, které by omezovaly právo lidí pokojně podat oficiální žádost vládě pro nápravu stížností nebo pocitů křivdy.*“⁸² Praxe lobbingu poskytuje informace, stanoviska a analýzy vládním představitelům a zákonodárcům. Je to určitým způsobem fórum pro řešení konfliktů mezi stranami, které mají odlišný názor. Vytváří systém kontroly a rovnováhy, který umožňuje existenci konkurence mezi zájmovými skupinami, a zároveň zabraňuje, aby jedna skupina dosáhla natrvalo určité mocenské výhody.

Lobbisté hrají v oblasti legislativy srovnatelnou roli jako právníci v soudnictví. Právníci poskytují soudcům a porotě názory ohledně právních aspektů, týkajících se řešeného případu, a lobbisté informují místní, státní a federální politiky o názorech na veřejnou politiku. Ačkoliv lobbing jako celek plní v legislativním procesu velmi důležitou úlohu, jednotliví lobbisté mají odlišný vliv. Míru vlivu jednotlivých lobbistů lze poměrně lehce odvodit od dvou základních aspektů, času a peněz. To znamená, že vliv lobbisty je přímo úměrný tomu, kolik času a peněz má na to, aby dosáhl svého záměru.⁸³

Většina dostupné literatury ohledně lobbingu ve Spojených státech amerických se soustředí na kontakty v rámci Kongresu a nezajímá se příliš o kontakty s výkonnou mocí. Bezpochyby je ale stejně důležité soustředit se také na exekutivu. Zájmové skupiny často uvádějí, že jejich zdroje věnované na lobbing exekutivy, jsou stále větší. Jedním z důvodů může být i to, že exekutiva často ovlivňuje ty oblasti politiky, ve kterých může Kongres

⁸¹ WILSON, Graham K. *Interest Groups in the United States*. Oxford: Clarendon Press, 1981. ISBN 0-19-876095-7. s. 113-120.

⁸² THE FREE DICTIONARY. *Lobbing* [online]. [cit. 24. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Political+lobbying>>.

Blíže viz: ÚSTAVA SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH [online]. Dostupný z WWW: <http://iustitiaomnibus.cz/attachments/030_%C3%9Astava%20Spojen%C3%BDch%20st%C3%A1t%C5%AF%20americk%C3%BDch.pdf>.

⁸³ THE FREE DICTIONARY. *Lobbing* [online]. [cit. 24. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Political+lobbying>>.

pozměnit pouze detaily. Dalším důvodem pak je, že se vláda stává čím dál větším spotřebitelem. Podíl národního důchodu vynaložený federální vládou na zboží a služby roste a většina těchto peněz putuje k externím dodavatelům. Získání vládní zakázky pak často vyžaduje značné lobbistické úsilí.⁸⁴

Změny ve struktuře systému zájmových skupin ve Spojených státech jsou doprovázeny změnami v technikách, které jsou používány k ovlivnění politiky. V padesátých letech se většina lobbistů snažila navázat přátelské kontakty poklidným a zdrženlivým způsobem. O dvacet let později má pak téměř každá zájmová skupina takzvaný „politický akční výbor“⁸⁵, který má za úkol distribuovat příspěvky na kampaně těm, kteří jsou touto skupinou podporováni.⁸⁶ Tyto výbory sloužily jako mezičlánky mezi politickými stranami či jednotlivci a jejich sponzory. Politické straně mohly věnovat maximální částku 15 000 dolarů, jednomu kandidátovi nejvýše 5 000 dolarů. Pokud se některý z těchto výborů rozhodl financovat kampaň, která nebyla přímo závislá na konkrétním kandidátovi či straně, mohla být výše příspěvku jakákoliv. Během osmdesátých let se počet těchto výborů výrazně zvýšil a dnes jich existuje přibližně 4 600.⁸⁷

2.1 Regulace lobbingu v USA

Na rozdíl od Evropy má lobbing v USA dlouholetou tradici, a to již více než 150 let. Lobbing je zde chápán jako „*legitimní boj o pozornost politiků*“.⁸⁸ Zatímco se Evropa potýkala s válečnými konflikty, ve Spojených státech se v polovině 20. století vedly vášnivé debaty o regulaci lobbingu. Do té doby představoval lobbing především korupci.⁸⁹

Lobbisté tvrdí, že nabízejí cenné služby, poskytují informace a vyvolávají otázky ohledně projednávaných právních předpisů. Kritici argumentují tím, že většina lobbistů hledá pouze politickou a legislativní náklonnost pro své klienty. Nicméně, zásadní rozpor zde zůstává především ohledně toho, do jaké míry může vláda regulovat lobbisty a jejich lobbistické aktivity. Lobbisté se domnívají, že jejich činnost je především chráněna prvním

⁸⁴ WILSON, Graham K. *Interest Groups in the United States*. Oxford: Clarendon Press, 1981. ISBN 0-19-876095-7. s. 120-123.

⁸⁵ PAC, Political Action Committee.

⁸⁶ WILSON, Graham K. *Interest Groups in the United States*. Oxford: Clarendon Press, 1981. ISBN 0-19-876095-7. s. 127-129.

⁸⁷ KŘÍŽ, Jan. *Právní regulace lobbingu ve vybraných zemích* [online]. Europeum, Praha 2010 [cit. 21. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.europeum.org/doc/pdf/kriz-lobbing.pdf>>. s. 8-9.

⁸⁸ ŠAROCH, Stanislav. *Teorie a praxe lobbyingu a jeho regulace v EU – přehledový přístup*. Mladá Boleslav: ŠkodaAuto Vysoká škola, 2006. ISBN 80-87042-04-2. s. 39.

⁸⁹ Tamtéž, s. 39-40.

dodatkem Ústavy Spojených států amerických, a proto musí být veškerá omezení týkající se lobbingu méně omezující než tento předpis. Kritici tvrdí, že regulace je nutná. Měla by podle nich zabránit, aby někteří vlivní lobbisté získali kontrolu nad politickým procesem. Měla by zajistit etické chování ze strany vládních úředníků a zákonodárců a posílit důvěru veřejnosti ve vládu. Názor kritiků je takový, že lobbisté mají své místo v legislativním procesu, ale musí jim být zabráněno, aby pomocí peněz nevhodně ovlivňovali zákonodárce a jejich pracovní kolektivy. Podporují také snahy o uveřejnění informace, koho lobbisté zastupují. Je to jedno z nejméně omezujících opatření, které dává veřejnosti informace o identitě zájmových skupin zapojených do ovlivňování politiky. Kritici argumentují, že lobbistům by nemělo být povoleno pracovat v anonymitě.⁹⁰

K regulaci lobbingu dochází přibližně sto let po vzniku lobbingu samotného. V roce 1935 byla zavedena částečná regulace v oblasti síťové infrastruktury ve veřejných podnicích, o rok později potom v obchodní námořní dopravě. První federální úprava pak pochází z roku 1938 a upravovala lobbistické aktivity tzv. zahraničních představitelů. Ti měli od této doby povinnost své aktivity zveřejňovat, o nějaké regulaci však zatím nemohla být řeč.⁹¹

Regulace lobbingu reflektuje dvě základní zásady: dát občanům možnost projevu a zároveň zabránit zneužívání lobbingu. Americký model je často používán jako srovnávací ukazatel pro právní regulaci, ačkoli je někdy považován za příliš těžkopádný a ne příliš vhodný. V roce 1946 byl schválen „Federální zákon o regulaci lobbingu“, první regulace praktik lobbingu.⁹² Tento akt definoval lobbing jako „*aktivitu skupin či jednotlivců získávajících finanční prostředky nebo jinou materiální náhradu za účelem ovlivnit přijetí, změnu či zamítnutí zákona v Kongresu.*“⁹³ Jeho základním úkolem bylo především odlišit legální činnost (lobbing) od té nelegální (korupce). Na základě tohoto zákona měli všichni lobbisté povinnost registrace a zveřejňování určitých informací. Zákon byl v platnosti téměř padesát let, ale jeho regulace nebyla dostatečná, a to především z hlediska finanční stránky lobbingu. Prezident Truman požadoval zvýšení efektivnosti tohoto zákona a jeho novelizaci již od roku 1948. Po roce 1954 pak platila registrační povinnost pouze pro lobbisty, kteří se dostali do kontaktu se členy Kongresu přímo,

⁹⁰ THE FREE DICTIONARY. *Lobbing* [online]. [cit. 24. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Political+lobbying>>.

⁹¹ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 87-90.

⁹² SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. ISBN 978-80-210-4238-4. s. 35-44.

⁹³ ŠAROCH, Stanislav. *Teorie a praxe lobbyingu a jeho regulace v EU – přehledový přístup*. Mladá Boleslav: ŠkodaAuto Vysoká škola, 2006. ISBN 80-87042-04-2. s. 40.

například při projednávání zákonů. Až v roce 1991 došlo k důkladnému prozkoumání efektivity zákona a bylo zjištěno, že přibližně 10 000 obchodníků, kteří měli velký vliv na Kongres, nebylo registrováno (z celkového počtu 13 500). Pouze 32 % z registrovaných lobbistů pak uvádělo zákon, za který lobbovalo.⁹⁴ V roce 1995 byl přijat nový zákon, „Zákon o zveřejňování informací týkajících se lobbingu“. Ten jasně definuje pojmy lobbying a lobbista a také jasně říká, komu vzniká povinnost registrace, co je to lobbistická činnost a jaké informace by měli lobbisté zveřejňovat. Definicím je zde věnována velká část zákona.⁹⁵

Lobbista se registruje u kancléře Senátu a v kanceláři Sněmovny reprezentantů, a to maximálně 45 dní poté, co mu vznikla tato povinnost. Lobbista jako jednotlivec se musí registrovat v případě, že jeho příjem převyšuje 3 tisíce dolarů za jednoho klienta. Firmy, které lobbisty přímo zaměstnávají, mají tuto povinnost v případě, že jsou výdaje na lobbying vyšší než 11 500 dolarů. V registračním formuláři pak lobbista musí uvést své jméno, adresu, jméno klienta a popis toho, jaké aktivity v rámci této profese vykonává. Dále pak vše, co s jeho aktivitami souvisí či co může jeho aktivity nějakým způsobem ovlivňovat. Každého čtvrt roku pak lobbista odevzdává zprávu s podrobným popisem jeho činností včetně všech příjmů a výdajů. Tento registr je veřejně dostupný na internetu, což umožňuje veřejnosti tyto aktivity kontrolovat.⁹⁶ Ani zákon LDA však nebyl zcela vyhovující, a to zejména ze třech důvodů. Jeho vymahatelnost stále nebyla dostatečná, zveřejňované údaje nebyly vždy zcela úplné a v neposlední řadě i regulace výkonu této profese stále pokulhávala.⁹⁷

Mezi jiné federální zákony, které nepřímo (ale významně) omezují lobbistické aktivity a techniky, patří například „Foreign Affairs Registration Act“ z roku 1938, „Ethics in Government Act“ z roku 1978, „Byrd Amendment“ z roku 1991, trestní právo či kongresová pravidla pro dary.⁹⁸ V roce 2007 byl přijat „Zákon o poctivém vůdcovství a otevřené vládě“⁹⁹, který byl zase o něco přísnější než původní zákon LDA. Zavedl nové

⁹⁴ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 87-90.

⁹⁵ Tamtéž, s. 90-91.

Blíže k definicím viz: CORNELL UNIVERSITY LAW SCHOOL. *Legal Information Institute* [online]. [cit. 11. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.law.cornell.edu/uscode/text/2/1602>>.

⁹⁶ KRÍŽ, Jan. *Právní regulace lobbingu ve vybraných zemích* [online]. Europeum, Praha 2010 [cit. 21. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.europeum.org/doc/pdf/kriz-lobbing.pdf>>. s. 5-7.

⁹⁷ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 87-95.

⁹⁸ SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. ISBN 978-80-210-4238-4. s. 35-44.

⁹⁹ HLOGA, Honest Leadership and Open Government Act. Viz Příloha 2.

úpravy v některých důležitých oblastech a také některé nové věci, jako například elektronickou databázi všech lobbistů a jejich přiznání na internetu, zakázal bezplatné cesty, obědy a dary politikům a úředníkům, 2 roky provozování lobbistických aktivit bývalým senátorům a podobně.

Regulace lobbyingu v USA je tak dnes již na poměrně vysoké úrovni, stále je zde však potřeba tyto aktivity sledovat a dále jejich úpravy zlepšovat. Jednotlivé státy USA pak většinou tyto aktivity regulují i na státní úrovni a přibližně polovina z nich má úpravy lobbistických aktivit na vyšší úrovni než na jaké je federální úprava.¹⁰⁰ Ve 21. století je jedním z nejpodstatnějších prvků demokracie její transparentnost a její součástí jsou samozřejmě i zákonem regulované lobbistické aktivity. Veřejnost tak ví, kdo lobboval ohledně jakých otázek a kdo o tom rozhodoval. Rozhodování veřejných činitelů je pak kvalitnější a veřejnost má větší důvěru v politiku. Různé úpravy lobbyingu ukazují, že za lobbovaného není již považován pouze legislativní sbor, ale také například ministři a jejich asistenti, radní, starostové, představitelé neziskových organizací, asistenti poslanců či dokonce jejich rodinní příslušníci. Lobbying by se však neměl týkat soudní moci, která je nezávislá.¹⁰¹

2.2 Vznik a vývoj židovské/pro-izraelské lobby

Termín „Israel lobby“ (izraelská lobby) je zkráceným pojmem pro volnou koalici jednotlivců a organizací formujících americkou zahraniční politiku v pro-izraelském směru. Tato lobby není nějakým jednotným hnutím s centrálním vedením. Není to však ani žádný výmysl či pouhá konspirační teorie. Stejně tak jako u jiných zájmových skupin nemohou být hranice izraelské lobby přesně určeny a vždy se budou vyskytovat organizace či jedinci, jejichž pozice bude obtížně klasifikovatelná. Tato lobby tak není žádná centralizovaná organizace s hierarchickou strukturou a pevně definovaným členstvím. Neznamená to však, že každý, kdo zastává příznivý postoj vůči Izraeli, je součástí této lobby. Aby tomu tak bylo, musí se jednat o jedince či organizace zasazovat o to, aby byla americká zahraniční politika pro-izraelská a věnovat tomuto úsilí hodně času a především také peněz.

¹⁰⁰ MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3165-0. s. 87-65.

¹⁰¹ KRAUS, L.; FADRŇÝ, M. *Zásady reformy regulace lobbyingu* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 7. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.eps.cz/sites/default/files/publikace/zasady_reformy_regulace_lobbying_u_eps_soc_ustav.pdf>. s. 1-9.

Převážná část lobby je tvořena Američany židovského původu, kteří jsou hluboce oddáni tomu, aby Spojené státy prováděly takovou zahraniční politiku, která bude v zájmu Izraele. Historik Melvin I. Urofsky říká, že „*žádná jiná etnická skupina v americké historii neměla tak silný vztah k cizímu národu.*“¹⁰² Steven T. Rosenthal dodává: „*Od roku 1967 ... neexistuje jiný případ, kdy by občané jednoho státu byli tak oddáni úspěchu jiného státu, než jsou američtí Židé oddáni Izraeli.*“¹⁰³ Termín „izraelská lobby“ však není totožný s termínem „židovská lobby“. Dle průzkumu z roku 2004 dokonce více než třetina amerických Židů prohlásila, že není nijak emocionálně vázána na Izrael. Naopak některé skupiny, které velmi aktivně podporují pro-izraelskou politiku, nejsou židovského původu. I když jsou tedy američtí Židé hlavní základnou pro tuto lobby, je lepší mluvit o ní jako o izraelské lobby, která je tedy spíše definována politickou agendou než etnickou příslušností těch, co ji propagují.¹⁰⁴

Skutečnost je taková, že po celá desetiletí byla americká zahraniční politika proti vzniku Izraele i proti masivní diplomatické a finanční podpoře. Pro-izraelská lobby je všudypřítomná a mnohem mocnější než ostatní lobby. Během jejího fungování pracovali skupiny i jednotlivci často neoficiálně, tajně a dokonce i ilegálně. I přesto, že toto hnutí operuje ve Spojených státech více než sto let, většina Američanů o něm nemá ani tušení. Toto hnutí však nepodporuje zájmy Spojených států, tak jak se někteří mylně domnívají, v mnoha případech dokonce poškozuje i samotný Izrael. Tato lobby zatáhla Američany do zbytečných, tragických a velmi nákladných válek, určuje, kteří kandidáti jsou vhodní pro funkci prezidenta USA, a ovlivňuje Kongres i veřejné mínění.¹⁰⁵

2.2.1 Sionismus

Název „sionismus“ je odvozen od hory Sión, která se nachází v Jeruzalémě. Sionismus není pouze homogenní ideologické hnutí, ale jeho součástí je například náboženský, socialistický, kulturní či nacionalistický sionismus. Sionistické myšlenky se vyvinuly v průběhu času a byly ovlivněny různými událostmi a především pak kulturními a sociálními hnutími v Evropě včetně socialismu, kolonialismu či nacionalismu. Často je pak pojem „sionista“ zaměňován s pojmem „Žid“, což však neznamená jedno

¹⁰² MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 115.

¹⁰³ Tamtéž.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 115-117.

¹⁰⁵ WEIR, Alison. *The History of US-Israel Relations* [online]. If Americans Knew, April 18, 2013 [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.ifamericansknew.org/us_ints/history.html>.

a to samé. Většina německých Židů nebyli sionisté, i když právě zde bylo po mnoho let centrum sionistického hnutí.

Pojem „sionismus“ má tři různé významy:

- a. *ideologie*: sionistická ideologie spočívá v přesvědčení, že Židé jsou národ jako každý jiný a mají právo na vlastní domovinu, sionismus byl v podstatě židovskou analogií k německému či italskému národnímu osvobozeneckému hnutí v 19. století;
- b. *deskriptivní pojem*: termín „sionismus“ byl zřejmě poprvé použit v roce 1981 rakouským publicistou Nathanem Birnbaumem, který jím označil tuto novou ideologii, používá se také pro označení každého, kdo věří, že by se Židé měli vrátit do své mateřské země;
- c. *politické hnutí*: sionistické hnutí bylo založeno v roce 1897 Theodorem Herzlem a zahrnovalo v sobě myšlenky a ideje prvních myslitelů a také organizaci „Milovníci Siónu“, která byla jeho předchůdcem.¹⁰⁶

Předtím, než vznikl stát Izrael, existovala politická lobby v hlavních městech Evropy a ve Washingtonu. Na konci 19. století byl sionismus spíše utopií a snem a mnoho lidí se k němu stavělo skepticky a kritizovali ho, zvláště pak představitelé amerických Židů. Zakladatelem a hlavním představitelem politického sionismu byl Theodor Herzl, známý vídeňský novinář. Poté, co měl možnost sledovat aféru s Alfredem Dreyfusem¹⁰⁷, se začal velmi výrazně zajímat o budoucnost evropských Židů. Herzl byl šokován nenávistí evropské společnosti vůči Židům a dospěl k názoru, že jediným možným řešením je vytvoření samostatného židovského státu. Židé byli ale národem bez vlastní půdy, a tak se hlavním cílem stalo hledání místa, kde by Židé mohli ustavit svůj stát a také sehnat peníze,

¹⁰⁶ ISSEROFF, Ami. *Zionism – Definition and History* [online]. MidEastWeb [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.mideastweb.org/zionism.htm>>.

¹⁰⁷ Alfred Dreyfus byl důstojníkem ve francouzské armádě, původem Žid, který se přistěhoval do Paříže v roce 1871. V roce 1894 vyšlo najevo, že někdo z francouzských vojenských důstojníků poskytuje tajné informace německé vládě. Podezření padlo na Dreyfuse možná proto, že byl Žid a také proto, že měl právě k tomuto typu informací přístup. Pověřené armádní orgány také prohlásily, že písmo bylo podobné písmu Alfreda Dreyfuse. I přes jeho opakované prohlášení o tom, že je nevinný, byl Dreyfus obviněn z velezrady před tajným vojenským soudem, u kterého mu bylo dokonce odepřeno přezkoumání důkazů, které proti němu byly předloženy. Byl zbaven své funkce a poslán na doživotí do trestanecké kolonie na pobřeží Jižní Ameriky. Dreyfus měl velmi málo obhájců a ve francouzské armádě se navíc rozmáhal antisemitismus. Nakonec byl omilostněn a v roce 1906 mu byl povolen návrat do Paříže. Bliže viz: JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Alfred Dreyfus and „The Affair“* [online]. [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/anti-semitism/Dreyfus.html>>.

pomocí kterých by byl umožněn exodus¹⁰⁸. Herzl se snažil kontaktovat bohaté a vlivné Židy po celém světě, ale ti ho většinou považovali za nenapravitelného snílka a poslali ho pryč s prázdnýma rukama. To ho ale neodradilo od jeho aktivit a rozhodl se tedy využít svých novinářských kontaktů. Nakonec se mu povedlo setkat se například s tureckým sultánem, italským králem, papežem či německým císařem.¹⁰⁹

Herzl si byl vědom vzrůstajícího antisemitismu v Evropě a cítil, že jediným řešením této situace je vznik „židovské domoviny“. Bylo mu nabídnuto několik oblastí, kde by se židovský stát dal vytvořit. Herzl si však byl vědom toho, že pokud nebude bojovat za oblast Palestiny (což bylo pro mnoho Židů jediné možné řešení), nezíská pro své myšlenky a snahy příliš mnoho stoupenců a přívrženců. Počátky sionistického hnutí tedy symbolizuje malá část židovské společnosti, která viděla řešení antisemitismu v návratu ke svým kořenům a obnovení židovského národa v zemi jejich předchůdců.

Po mnoho let zůstal sionismus pouze minoritním hnutím převážně východoevropských Židů a nezahrnoval západní a už vůbec ne neevropské Židy, kteří tvoří většinu. Tyto ostatní komunity byly prvními sionisty v podstatě ignorovány.¹¹⁰ Herzl byl spíše vizionář než realista. Právě díky němu však začalo toto politické hnutí nabývat na síle. Sionisté byli velmi opatrní a dávali si velký pozor na formulaci svých požadavků. Jejich hlavním záměrem přitom bylo podporovat politiku přistěhovalectví Židů do oblasti Palestiny a vytvořit zde židovskou většinu. O velmi dobré vztahy s Velkou Británií a především s jejím ministrem zahraničí A. J. Balfourem se postaral dr. Chaim Weizmann¹¹¹. Velká Británie považovala židovské osídlení v Palestině politicky velmi přínosné a v souladu s vlastními zájmy.¹¹²

¹⁰⁸ Hromadný odchod, zejména starověkých Židů z Egypta. Blíže viz: ABZ. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=exodus>.

¹⁰⁹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 13-15.

¹¹⁰ BRAUN, Hanna. *A Basic History of Zionism and its Relation to Judaism* [online]. Information Clearing House, London, September 2001 [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.informationclearinghouse.info/article4549.htm>>.

¹¹¹ Chaim Weizmann se narodil v roce 1874. Počátkem 20. století se stal velmi aktivním členem sionistického hnutí a v roce 1920 byl zvolen prezidentem Světové sionistické organizace. V roce 1948 se stal prvním prezidentem Izraele a na tomto postu setrval až do své smrti v roce 1952. Blíže viz: JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Chaim Weizmann* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/weizmann.html>>.

¹¹² LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/senmur.html>>.

2.2.2 Vznik prvních organizací

V osmdesátých letech 18. století se začaly po celých Spojených státech objevovat skupiny, které obhajovaly vytvoření židovského státu. Během devadesátých let vznikly organizace podporující sionismus například v New Yorku, Bostonu, Baltimoru, Chicagu či Philadelphii. V roce 1898 se konala první konference amerických sionistů v New Yorku a následkem toho byla vytvořena „Federace amerických sionistů“¹¹³. Do roku 1910 bylo ve Spojených státech přibližně 20 tisíc sionistů. Radili se mezi ně především bohatí a vlivní obchodníci, právníci či profesori. I když bylo toto hnutí stále v plenkách, bylo zřejmé, že již v této době mělo určitý vliv na veřejnost a především na Kongres.¹¹⁴

V roce 1912 se důležitou osobou ve Spojených státech stal slavný právník z Bostonu, Louis Dembitz Brandeis, který se rozhodl být sionistou. Měl dostatek peněz na to, aby se mohl začít zabývat veřejnoprávními záležitostmi. Sionisté tak získali na svou stranu velmi významného muže, který byl dokonce přítelem budoucího amerického prezidenta Woodrowa Wilsona. Sionismus odpovídal Wilsonově vlastní teorii o tom, že všichni lidé na světě mají právo na sebeurčení. Brandeis se stal vůdcem amerického sionistického hnutí. Mezi lety 1914 a 1918 věnoval většinu svého času, peněz a energie na šíření sionismu po celé Americe. V roce 1915 ve svém slavném projevu prohlásil: „*Nenechme žádného Američana myslet si, že sionismus je nekonzistentní s patriotismem. . . Každý Američan, který napomáhá budovat židovské osídlení v Palestině i přesto, že si myslí, že ani on ani jeho potomci zde nebudou žít, je lepším člověkem a lepším Američanem právě proto, že takto činí. . . Není zde tedy žádný rozpor mezi loajalitou k Americe a loajalitou k Židům. . . Kromě toho, loajalita k Americe vyžaduje spíše aby se každý americký Žid stal sionistou.*“¹¹⁵

Ve Spojených státech však podporovala většina lidí sionismus pouze jako řešení pro ostatní Židy. Tito lidé byli velmi aktivní, co se týče financování osidlování Palestiny a politické podpory, ale neměli v úmyslu sami se do této země přestěhovat. Malá menšina amerických Židů dokonce zůstala anti-sionistická.¹¹⁶ Na většinu amerických Židů toto hnutí neudělalo žádný dojem a začátkem první světové války nemělo ve Spojených státech více než 20 tisíc členů (z 2,5 milionu Židů v USA). Sionistům chyběli vůdci, kteří by měli

¹¹³ FAZ, Federation of American Zionists.

¹¹⁴ WEIR, Alison. *The History of US-Israel Relations* [online]. If Americans Knew, April 18, 2013 [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.ifamericansknew.org/us_ints/history.html>.

¹¹⁵ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 16-18.

¹¹⁶ ISSEROFF, Ami. *Zionism – Definition and History* [online]. MidEastWeb [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.mideastweb.org/zionism.htm>>.

stejný vliv na politickou scénu, jako měli představitelé „Amerického židovského výboru“¹¹⁷, kteří byli spíše anti-sionisty.¹¹⁸

Brandeis však oproti USA nezískal respekt mezi sionisty v Evropě. Zde měl velký vliv především ruský sionista Chaim Weizmann, který se stal hlavou „Světové sionistické organizace“¹¹⁹. Jeho jediným rivalem byl Vladimír Ze`ev Jabotinky, který podporoval masovou imigraci evropských Židů do Palestiny. Jabotinky byl jednou z nejkontroverznějších postav v historii sionismu a jeho hlavním nepřítelem byl horlivý socialista David Ben Gurion, který emigroval do Palestiny z Ruska v roce 1906. Vytvořil zde „sionistické dělnické hnutí“ a ekonomicky i politicky silnou dělnickou stranu (Mapai). Zatímco Weizmann byl tedy v čele WZO, Ben Gurion byl v čele „Židovské agentury“¹²⁰, která byla zodpovědná za budování židovského národního státu v Palestině.

Byl to ale jiný „křesťanský sionista“, který dal Židům naději k návratu do Palestiny, Arthur Balfour, britský státní tajemník pro zahraniční věci. Měl k tomu i politické důvody, protože Velká Británie zoufale potřebovala pomoc Ruska a Spojených států proti Německu. A právě podpora Židů měla být užitečnou propagandou mezi americkými a ruskými Židy.¹²¹ Balfour vydal 2. Listopadu 1917 takzvanou „Balfourovu deklaraci“¹²². Příjemcem této deklarace byl Lord Walter Rothschild¹²³. V tomto formálním dopise byl vyjádřen postoj britské vlády ohledně židovské domoviny, jejíž vytvoření Velká Británie podpořila v oblasti Palestiny. Podmínkou Britů pak bylo neporušení práv Židů, kteří žijí na jiném území, a rovněž také práv nežidovského obyvatelstva, které již na tomto území žije. I když tato deklarace byla významným úspěchem sionistů této doby, ponechala

¹¹⁷ AJC, American Jewish Committee. Tato organizace byla založena roku 1906 malou skupinou amerických Židů, kteří byli znepokojeni pogromy zaměřenými na ruské Židy. Jejich cílem se stala ochrana všech Židů po celém světě a snaha o vytvoření takového světa, v němž by všem lidem byla zaručena důstojnost a respekt. O více než 100 let později má tato organizace velký vliv na americkou politiku, reaguje na globální výzvy a prosazuje demokratické hodnoty po celém světě.

Bliže viz: AJC. *Global Jewish Advocacy* [online]. [cit. 13. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8466673/k.24E9/Who_We_Are.htm>.

¹¹⁸ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 15-16.

¹¹⁹ WZO, World Zionist Organization.

¹²⁰ JAFI, The Jewish Agency for Israel.

¹²¹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 18-21.

¹²² Viz Příloha 3.

¹²³ Lionel Walter Rothschild byl narozen roku 1868 do mezinárodní finanční dynastie. Spíše než jako bankéř byl známý jako zoolog a sběratel. Byl členem liberálně unionistické strany v Aylesbury mezi lety 1899-1910. Bliže viz: NATURAL HISTORY MUSEUM AT TRING. *Biography of Walter Rothschild* [online]. [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.nhm.ac.uk/tring/history-collections/walter-rothschild-biography/>>.

si britská vláda určitá zadní vrátka. Závazek obsažený v deklaraci nebyl totiž tak jasný, jak se na první pohled mohlo zdát. Za prvé, místo slova „stát“ zde bylo použito spojení „národní domov“, což mohlo být vykládáno různě. Místo Palestina jako celek zde bylo uvedeno „v Palestině“, což znamená, že židovský stát může být vytvořen někde na tomto území.¹²⁴ Britská vláda udělala tento krok především ze tří hlavních důvodů:

- a. osobního přesvědčení;
- b. špatného pochopení povahy židovské moci;
- c. některých dobře směřovaných politických příspěvků od bohatých britských Židů.¹²⁵

Tato deklarace tak byla prvním velkým triumfem sionistů na počátku 20. století. Události první světové války však zamíchaly těmito vztahy a sám Balfour dokonce prohlásil, že pojem „národní domovina“ nemusí nutně znamenat samostatný židovský stát, ale spíše nějakou formu britsko-amerického protektorátu. Sionisté však byli plně odhodláni bránit svoji vizi na samostatný stát, že dokonce hovořili o vyhnání Arabů a postupné rozšiřování svého území. Židé ve Spojených státech většinou tyto myšlenky podporovali, a to především z důvodu nedostatku informací a neznalosti situace na Blízkém východě. Mnoho z nich neuvažovalo o přestěhování do Palestiny, většina z nich však cítila určitou morální povinnost a závazek vůči židovskému obyvatelstvu kdekoli na světě.¹²⁶

Po první světové válce v roce 1919 prohlásil americký prezident Woodrow Wilson, že „*nikdy nepochopí, jakým právem Francie a Velká Británie někomu odevzdaly tuto zemi.*“¹²⁷ Byla proto ustanovena vyšetřovací komise, která měla zjistit, jak situaci vlastně vnímají lidé, kteří v Palestině žijí. Bylo zjištěno, že 9/10 obyvatelstva, které zde žilo, bylo striktně proti jakémukoli židovskému osídlení. Britové podporovali sionisty především z imperialistických důvodů, Spojené státy pak spíše pořád z důvodů vnitropolitických. Silný politický tlak ze strany židovské lobby měl mimo jiné vliv na to, že od dvacátých let 20. století Spojené státy prohlašovaly v podstatě na všech kongresech či jednáních, že podporují sionistické hnutí a vznik samostatného státu. V této době to byl však pro USA

¹²⁴ IZRAEL A PALESTINA. CZ. *Balfourova deklarace* [online]. 10. 7. 2011 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.izraelapalestina.cz/?p=154>>.

¹²⁵ MARTILLO, Joachim. *Judonia Rising: The Israel Lobby and American Society* [online]. [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.eaazi.org/ThorsProvon/JudoniaComplete/JudoniaCompleteA.htm#_Toc199522872>.

¹²⁶ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/senmur.html>>.

¹²⁷ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pochoden.html>>.

problém stále ještě minoritní, převažovaly problémy hospodářské a otázka Blízkého východu nebyla předmětem předvolebních kampaní.¹²⁸

V roce 1935 se do čela amerických sionistů dostává rabín Stephen Wise, velký přítel presidenta Franklina Roosevelta, a „Americká sionistická organizace“¹²⁹ se tak opět stala aktivnější ve své činnosti. Wise věřil, že jeho úzké vazby na prezidenta mu pomohou zachránit a přesídlit Židy a byl dokonce ochoten vzdát se Palestiny a zvolit jinou zemi, která by byla pro Židy novým domovem, například Keňu či Ugandu. Wiseovým hlavním oponentem byl jeho kolega rabín Abba Hillel Silver, jehož argumentem bylo, že Palestina je stále primárním cílem sionistů bez ohledu na to, co se děje v Evropě.

Ani během druhé světové války nepolevili sionisté ve svém úsilí o vytvoření samostatného židovského státu. V lednu 1943 se v Pittsburgu sešlo 32 delegátů z různých židovských organizací ve Spojených státech, aby rozhodli, jakou roli bude hrát americká židovská komunita v budování židovského státu a při prosazování nároků Židů po druhé světové válce. Výsledkem byl vznik „Americké židovské konference“¹³⁰, která zahrnovala 64 židovských skupin, včetně AJC, a reprezentovala tak 1,5 milionu amerických Židů. Novým vůdcem amerických sionistů se stal Silver, který volal po „hlasité diplomacii“. Americká židovská komunita tak měla od této doby plnohodnotnou „židovskou lobby“. Silver začal mobilizovat americké Židy k vytvoření masového hnutí. Byly vytvořeny místní výbory, které reprezentovaly každou židovskou komunitu ve Spojených státech a jejich prvním úkolem bylo především kontaktovat místní senátory a kongresmany. Byly organizovány demonstrace na podporu židovského státu a během roku 1944 poslalo na tři tisíce nežidovských organizací (pracovní organizace, církevní skupiny) pro-sionistické rezoluce do Kongresu.¹³¹

2.2.3 Vznik Izraele

V roce 1944 byla problematika vytvoření samostatného židovského státu dokonce zařazena ve volebních programech jak republikánů, tak i demokratů. Republikánská strana

¹²⁸ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pochoden.html>>.

¹²⁹ ZOA, Zionist Organization of America (původně FAZ).

¹³⁰ AJC, American Jewish Conference.

¹³¹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 21-25.

hovořila o takzvané „svobodné demokratické republice“¹³², Demokratická strana pak dokonce o „svobodné a demokratické židovské republice v Palestině“¹³³. Na Jaltské konferenci¹³⁴ pak měly být projednávány ty nejzávažnější otázky včetně problematiky Palestiny, a proto sionisté vyvíjeli v USA velký tlak jak na prezidenta, tak i na ministerstvo zahraničí. O této otázce však nakonec vůbec jednáno nebylo a poslední týdny před Rooseveltovou smrtí nebylo ani pro jednu stranu zcela jasné, na čí straně Spojené státy vlastně doopravdy stojí. Dokonce ani ministerstvo zahraničí nebylo ve skutečnosti informováno o tom, jaké jsou vlastně americké zájmy v této oblasti. To vedlo k velmi nestabilní politice a k ještě větším tlakům mezi Židy a Araby. Sionisté po celém světě však věřili tomu, že Roosevelt je právě tím americkým prezidentem, který by je nikdy nezahlavil a bude je chránit za jakékoliv situace.¹³⁵

Taková míra pozornosti věnovaná sionistům ale netěšila nového prezidenta Harry S. Trumana, který si dobře uvědomoval, že vznik židovského státu by byl hrozbou pro zájmy Západu v oblasti. Na druhou stranu se ale velmi zajímal o problém vysídlených osob. Abba Hillel Silver se stal novým vůdcem WZO. Problémem však bylo, že ho prezident Truman neměl příliš v oblíbě.¹³⁶

Sionisté se velmi rychle zaměřili na nového prezidenta a jejich kampaně byly stále agresivnější a účinnější. Požadovali po Spojených státech, aby zaujaly jasné stanovisko a vyjádřily, koho vlastně podporují a na čí straně jsou. David Ben Gurion prohlásil, že Židé budou za svůj domov bojovat, bude-li to potřeba, a že by spojenci měli dodržet závazky, které Židům dali. Druhá světová válka pak ještě problémy s uprchlíky a s lidmi bez domova zhoršila. Sionisté předložili Trumanovi dokument, ve kterém byly vyličené podmínky sběrných táborů v Evropě, ve kterých museli Židé žít. Truman se obrátil na Velkou Británii s žádostí o povolení přestěhování dalších Židů do Palestiny.

¹³² LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pochoden.html>>.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Jaltská konference se konala v únoru roku 1945 a představovala druhé setkání takzvané Velké trojky (Stalin, Roosevelt, Churchill). Tato konference byla důležitým momentem v závěru druhé světové války. Mezi hlavní body, o kterých se jednalo, patřil především vztah mezi Spojenci a Německem a Francií, vznik OSN a polská otázka.

Zdroj: HANZAL, Jaromír. *Závěry jaltské (krymské) konference tří mocností (11. 2. 1945)* [online]. Moderní dějiny, 4. 3. 2012 [cit. 1. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zavery-jaltske-krymske-konference-tri-mocnosti-11-2-1945/>>.

¹³⁵ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pochoden.html>>.

¹³⁶ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 23-25.

Na Blízkém východě to samozřejmě vyvolalo další vlnu nepokojů a nesouhlasu ze strany Arabů.

Kritik Izraele Alfred Lilienthal uvádí, že Trumanova vláda dokonce navrhla, aby bylo uprchlíkům a bezdomovcům umožněno přestěhovat se do USA. Žádná sionistická organizace se však k tomuto řešení nevyjádřila. Sionisté v Americe neměli zájem na příchodu dalších Židů do USA a tvrdili, že evropští Židé mají jedinou touhu, a to přestěhovat se do Izraele. Britská politika však byla proti ilegálním příchodům do Palestiny velmi tvrdá. Židovská lobby proto vyvíjela silný tlak na vládu Spojených států, aby v této situaci zasáhla. Velká Británie nebyla schopna těžkou situaci v Palestině řešit a vzdala se proto své role mediátora v této oblasti a přenechala spor OSN¹³⁷. Prezident Truman poté povolil 100 tisícům bezdomovců, aby se usadili v Palestině. Vláda Spojených států podporovala ilegální emigraci a sionisté lobbovali u politiků a slibovali jim za to podporu u voleb. USA pak přesvědčily ostatní členy OSN, aby souhlasili s návrhem rozdělení Palestiny. Sionisté dokázali lobbovat i u jiných států, jejichž hlas v OSN byl pro ně důležitý.¹³⁸

Během těchto změn ve Spojených státech se však v Palestině v průběhu roku 1947 pokračovalo v neustálých bojích. Terorismus začal vážně ohrožovat pověst sionismu po celém světě. Vůdcem „židovských teroristů“ se stal Menachem Begin, který věřil, že židovský stát může vzniknout pouze pomocí ozbrojené síly. V listopadu 1947 pak Valné shromáždění OSN rozhodlo o rozdělení Palestiny na dva státy, židovský a arabský. Sionisté ve Spojených státech vítali toto rozhodnutí s nadšením, ministr zahraničí Velké Británie Ernest Bevin ho však odmítl stejně jako Arabové. Rozhodující událostí za této situace pak bylo setkání prezidenta Trumana s Weizmannem v březnu roku 1948. Weizmann dokázal přesvědčit prezidenta, že rozdělení území je jediným možným řešením. Židovští vůdci v Palestině už nechtěli čekat déle na podporu Židů z ostatních částí světa a rozhodli se jednat. Začátkem května poslal Weizmann prezidentovi dopis, ve kterém ho žádal o uznání Izraele, pokud dojde k jeho vzniku. Truman souhlasil, ačkoli jeho ministr obrany George Marshall byl striktně proti.¹³⁹

S blížícími se volbami v listopadu roku 1948 byl postoj amerického prezidenta vůči palestinské otázce velmi důležitý. Trumanovi poradci z Bílého domu zastávali názor,

¹³⁷ OSN, Organizace spojených národů.

¹³⁸ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 26. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pravzroz.html>>.

¹³⁹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 25-28.

že jeho postoj vůči Židům je rozhodující a doporučili mu právně uznat vznik židovského státu. Prezident byl rozhodnut Izrael uznat bez ohledu na rady ministerstva zahraničí. Jako hlavní důvod uváděl velké sympatie k tomuto národu zejména z důvodu jeho velmi smutné historie. V roce 1946 prohlásil slavnou větu před skupinou diplomatů: „*Je mi líto, pánové, ale musím vyhovět statisícům, které touží po úspěchu sionismu. Nemám statisíce Arabů mezi svými voliči.*“¹⁴⁰

Truman si byl dobře vědom toho, že toho roku se měly ve Spojených státech konat volby a že jeho oponent Thomas Dewey byl pro uznání Izraele. V pátek 14. května roku 1948 vyhlásil Ben Gurion nezávislost „*židovského státu v Palestině, který bude nazýván Izrael.*“¹⁴¹ Prezident Truman nově vzniklý stát okamžitě uznal. Lobbying, který trval téměř půl století, se tak vyplatil.¹⁴²

2.2.4 Vývoj židovské lobby po roce 1948

Během prvních tří let od vzniku nového státu přišlo do Izraele 650 tisíc Židů převážně z Evropy, Jemenu a Iráku. Američtí Židé byli událostmi velmi zasaženi, ale do Izraele se většina z nich přestěhovat nechtěla. To, že většina z nich preferovala zůstat Američany, vyvolávalo napětí a nepřátelství, ale na druhou stranu to byl určitý zdroj moci. Nový stát potřeboval podporu americké vlády, aby přežil. Problém se objevil ale jinde. Jaký bude vztah Židů žijících mimo Izrael vůči novému státu? Sionisté chápali vznik státu jako začátek nového života pro Židy po celém světě. Izrael se stal centrem židovství a poskytoval útočiště a inspiraci pro ty, kteří žili v diaspoře. Sionističtí vůdci v diasporách také předpokládali, že zůstanou partnery v rámci hnutí. V roce 1948 bylo členů amerického sionistického hnutí již téměř jeden milion, tedy jedna pětina americké židovské populace. ZOA se stala největší a nejvlivnější sionistickou skupinou na světě. AJC, který byl vlivný především v oblasti politiky, přijal vznik nového státu, ale byl velmi skeptický. Izrael potřeboval tři hlavní body podpory od amerických Židů, a to jejich peníze, politický vliv a přítomnost v Izraeli.¹⁴³

V roce 1950 se tehdejší prezident AJC Jacob Blaustein rozhodl vycestovat do Izraele, aby zde domluvil podmínky vzájemné spolupráce s Židy v Izraeli. Ben Gurion, který se mezitím stal izraelským premiérem, si byl velmi dobře vědom důležitosti

¹⁴⁰ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 26. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pravzroz.html>>.

¹⁴¹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 27.

¹⁴² Tamtéž, s. 25-28.

¹⁴³ Tamtéž, s. 29-31.

amerických peněz a podpory Izraele ze strany amerických Židů. Sionismus pro Židy ve Spojených státech se tak stal něčím jako „dobročinnost vůči Izraeli“. Američtí Židé i přesto chtěli zůstat Američany, aniž by ztratili své židovství. Mezi americkými a izraelskými „pravými“ Židy se tak začala vytvářet intelektuální mezera. Američané však i nadále zůstali podstatnou součástí budoucnosti Izraele.¹⁴⁴

Nově vzniklý stát však zoufale potřeboval ekonomickou podporu Spojených států. Během prvních tří let se populace rozrostla na 1 milion obyvatel a očekávalo se, že během dalších šesti let se ztrojnásobí. Truman však nebyl schopen přesvědčit ministerstvo zahraničních věcí k poskytnutí ještě větší poválečné podpory Izraeli. Izrael tak potřeboval někoho, kdo by za něj lobboval přímo v Kongresu a prosadil takovou legislativu, která by upřednostňovala zájmy Izraele před těmi arabskými. Vhodným kandidátem se zdál být I. L. (Si) Kenen, americký novinář, který pracoval pro izraelského velvyslance při OSN. Aby nedošlo ke střetu zájmů, stal se Kenen výkonným ředitelem „Americké sionistické rady“¹⁴⁵. Jako americký lobbista pro americkou organizaci se nemusel registrovat jako cizí agent a mohl bez obavy lobbovat v Kongresu a kritizovat americkou politiku. Svoje schopnosti prokázal velmi záhy, když se v roce 1952 staly vztahy s Izraelem hlavním bodem programu jak demokratů, tak i republikánů. Obě strany vyzdvihovaly potřebu humanitární mise k přesídlení uprchlých Židů a zájem USA o mír v oblasti.¹⁴⁶

Rok 1954 se stal rokem pro-izraelské lobby. Byl vytvořen „Americko-sionistický výbor pro veřejné záležitosti“¹⁴⁷, který měl sloužit ke kontrole a financování AZC. Roku 1959 je AZCPA přejmenován na „Americko-izraelský výbor pro veřejné záležitosti“ (AIPAC). Mezi touto nově vzniklou organizací a ZOA, která byla první oficiální sionistickou organizací ve Spojených státech, však nevznikly příliš dobré vztahy a vzájemně se chápaly spíše jako konkurence než jako organizace, pro které by měla být hlavním cílem spolupráce.¹⁴⁸ Až do roku 1975 stál v čele této organizace I. L. (Si) Kenen. V roce 1979 měl AIPAC již více než 20 zaměstnanců, 4 registrované lobbyisty a roční rozpočet přibližně 750 tisíc dolarů.¹⁴⁹ Jeho financování bylo postaveno

¹⁴⁴ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 31-34.

¹⁴⁵ AZC, American Zionist Council.

¹⁴⁶ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 34-36.

¹⁴⁷ AZCPA, American Zionist Committee of Public Affairs.

¹⁴⁸ VERBEETEN, David. *How Important Is the Israel Lobby?* [online]. Middle East Quarterly, Fall 2006 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/1004/how-important-is-the-israel-lobby>>.

¹⁴⁹ CONGRESSIONAL QUARTERLY INC. *The Washington Lobby: Timely Reports to Keep Journalists, Scholars and the Public Abreast of Developing issues, Events and Trends*. Washington: Congressional Quarterly, 1979. ISBN 0-87187-178-5. s. 2.

převážně na finančních darech jednotlivých členů, kterých přispívalo více než 15 tisíc. Nezisková organizace Near East Research Inc., která vydávala jednou týdně informační zpravodaj o Blízkém východě (Near East Report), byla legálně od AIPACu oddělena. Tyto zprávy četlo v té době přibližně 30 tisíc čtenářů, 4 tisíce kopií však byly poslány všem členům Kongresu, na ambasády, delegátům OSN a také úředníkům zaměstnaným v exekutivě.¹⁵⁰ V průběhu let zastávali někteří vlivní vedoucí představitelé AIPACu tvrdou a radikální politiku v prosazování izraelských zájmů, ostatních vůdcové však byli liberálními demokraty a usilovali o kompromis. V devadesátých letech 20. století potom některé liberální skupiny začaly vyjadřovat svůj nesouhlas s politikou AIPACu, která nebyla v souladu s míněním a názory většiny amerických Židů. Někteří také tvrdili, že AIPAC dává přednost republikánským kandidátům před těmi demokratickými při obsazování důležitých míst s rozhodovacími pravomocemi.¹⁵¹

Za administrativy prezidenta Eisenhowera pak Izrael potřeboval všechnu podporu, kterou mohl dostat. Kongres podporoval Izrael bezvýhradně a nekriticky. Židé v Americe nevěděli, nebo možná nechtěli vědět, přesné informace o tom, co se děje v Palestině, a tak Izraelci vnímali stále jako největší překážku prezidenta a jeho ministra zahraničí, kteří dle Tivnana nebyli přesvědčeni o správnosti jednání Izraele. Židé se tedy rozhodli mít lobby i v Bílém domě a začít zde lobbovat stejně efektivně, jako lobboval Kenen v Kongresu. V té době byl hlavou „Světového židovského kongresu“¹⁵² Nahum Goldmann, který si dobře uvědomoval, že všechny židovské skupiny, ať už sionistické, nesionistické, levicové či pravicové se dokážou shodnout pouze na málo podstatných věcech. Goldmann byl zkušeným mezinárodním diplomatem, který dokázal přesvědčit své spolupracovníky, aby nemluvili o určitých záležitostech, dokud mezi všemi nedojde ke shodě. V březnu roku 1954 se proto sešla „Konference prezidentů hlavních amerických židovských organizací“¹⁵³ jako neformální fórum, které mělo diskutovat o tom, jak mohou američtí Židé pomoci Izraeli tváří v tvář zjevnému nepřátelství ze strany Eisenhowerovi administrativy. Tato konference se sešla 5. března 1955 ve Washingtonu na své první veřejné zasedání. Bylo zde zastoupeno 16 židovských organizací, zástupci

¹⁵⁰ CONGRESSIONAL QUARTERLY INC. *The Washington Lobby: Timely Reports to Keep Journalists, Scholars and the Public Abreast of Developing issues, Events and Trends*. Washington: Congressional Quarterly, 1979. ISBN 0-87187-178-5. s. 2-3.

¹⁵¹ VERBEETEN, David. *How Important Is the Israel Lobby?* [online]. Middle East Quarterly, Fall 2006 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/1004/how-important-is-the-israel-lobby>>.

¹⁵² WJC, World Jewish Congress.

¹⁵³ CPMAJO, The Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations.

ministerstva zahraničí USA a jediný, kdo chyběl, byl AJC. Byl to historický moment pro americké Židy.¹⁵⁴

Tento velký vliv však nezískala izraelská lobby jen tak z ničeho nic. Na počátku byly důležité především osobní vztahy mezi jednotlivci, převážně mezi prezidentem a malou skupinkou židovských vůdců. Vliv Židů v americké společnosti vzrostl zejména za administrativy prezidentů Kennedyho a Johnsona. Rozměry a vliv této lobby pak podstatně vzrostly po roce 1967 (kvůli Šestidenní válce). Konflikty během následujících let pouze posílily odhodlanost pro-izraelských organizací a také obavy o bezpečnost Izraele. Organizace CPMAJO a AIPAC získaly během sedmdesátých a osmdesátých let 20. století hlavní slovo, co se týče prosazování americké podpory Izraeli. Na rozdíl od původního záměru důvěrné lobby jménem Židů, kterou by provozovali židovští poradci a nežidovští sympatizanti, nedefinovaly tyto organizace nikdy svou politickou agendu jako humanitární podporu Židů v Izraeli. Spíše byl tento vztah formulován jako sjednocení amerických a izraelských strategických zájmů a morálních hodnot. AIPAC pak posílil zavedením nových federálních pravidel ohledně financování kampaní, díky nimž vzniklo mnoho nezávislých politických akčních výborů (PAC). Díky těmto výborům se stalo financování pro-izraelských kandidátů mnohem snadnější.¹⁵⁵

2.3 Hlavní otázky zájmu židovské lobby

Američtí Židé jsou jedni z nejvíce patriotických obyvatel Spojených států. Ti, kteří se snaží ovlivnit americkou zahraniční politiku takovým směrem, který přinese užitek Izraeli, zároveň věří, že tato politika bude prospěšná také Spojeným státům. Mnoho pro-izraelských lobbistů vnímá americké zájmy jako identické s těmi izraelskými. Mnozí však na druhou stranu uznávají, že konflikt mezi židovskou identitou, pro-izraelským myšlením a loajalitou ke Spojeným státům je naprosto běžnou záležitostí.¹⁵⁶

I přes rozdílné názory mezi pro-izraelskými organizacemi ohledně určitých politických otázek upřednostňuje většina skupin v rámci americké židovské komunity (především ty největší a nejbohatší) vytrvalou podporu Izraele bez ohledu na to, jakou

¹⁵⁴ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 38-45.

¹⁵⁵ MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 117-120.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 146-150.

politiku Izrael právě provádí.¹⁵⁷ Navzdory různým neshodám mezi některými skupinami amerických Židů a izraelskou vládou existuje všeobecně přijímaná zásada, že „*v případě základních bezpečnostních otázek by se neměla objevit žádná veřejná kritika Izraele.*“¹⁵⁸ Neochota kritizovat politiku Izraele otevřeně a veřejně je poměrně snadno pochopitelná. Netýká se to pouze snahy neříci nic, co by mohlo pomoci nepřítelům Izraele. Skupiny, které kritizují Izrael a jeho politiku či jeho vztah se Spojenými státy, to mají mnohem těžší v získání podpory a finančních prostředků nejen v rámci židovské komunity. Riskují také, že budou vyloučeni většími mainstreamovými organizacemi.¹⁵⁹

CPMAJO se zabývá především otázkami bezpečnosti Izraele a mírovým procesem na Blízkém východě. Obhazuje vojensky silný, politicky a ekonomicky stabilní Izrael a normalizaci vztahů se sousedními zeměmi. Tyto cíle považuje za odpovídající zájmům Spojených států i za ideální prostředek k dosažení světového míru. Tato konference také propaguje to, že Izrael a Spojené státy sdílí morální, intelektuální a politické hodnoty, jako jsou například svoboda, demokracie, mír a bezpečnost. Její členové spolupracují s výkonnou a legislativní mocí při formulování americké zahraniční politiky, podporují zahraniční cesty do Izraele, regionální hospodářskou spolupráci a soukromé investice. Tato konference je zároveň komunikačním fórem pro interakci mezi americkou vládou a Židy žijícími ve Spojených státech.¹⁶⁰

AIPAC spolupracuje jak s demokraty, tak i s republikány v rámci Kongresu a také s vedoucími představiteli exekutivy a jeho hlavním cílem je posilovat a chránit americko-izraelské partnerství. Tato organizace se soustředí především na tyto hlavní úkoly:

- a. zajistit bezpečnost Izraele a Spojených států a především zabezpečit, aby se Izrael dokázal ubránit sám a aby byl schopen čelit hrozbě v podobě teroristických skupin;
- b. společně pracovat na dosažení míru v oblasti Blízkého východu pomocí přímých jednání za podpory Spojených států;
- c. zajistit legitimitu Izraele a jeho práva na sebeobranu;
- d. chránit občany před teroristickými útoky;

¹⁵⁷ Viz příloha 4.

¹⁵⁸ MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 122.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 120-125.

¹⁶⁰ CPMAJO. *Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.conferenceofpresidents.org/content.asp?id=12>>.

- e. zvýšit bezpečnostní spolupráci mezi Izraelem a Spojenými státy a vytvořit úřad v rámci ministerstva pro vnitřní bezpečnost, který by podporoval společný výzkum;
- f. sankcionovat Írán.¹⁶¹

Jednou z novějších organizací, která byla založena v roce 2008, je „J Street“. Tato organizace se snaží být politickým domovem pro pro-izraelské Američany, kteří touží po míru na Blízkém východě a ukončení izraelsko-palestinského konfliktu. Usiluje o vytvoření demokratického státu pro židovský národ a zastává názor na vytvoření dvou nezávislých států, izraelského a palestinského. Snaží se rozšiřovat podporu Izraele, ale ne za cenu podpory jakékoli politiky izraelské vlády. Základními principy, na kterých je tato organizace postavena, jsou:

- a. závazek a podpora židovského národa a státu Izrael;
- b. vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu vytvořením dvou nezávislých států;
- c. rozpoutání takové debaty o Izraeli, která bude prospěšná jak Izraeli, tak i americké židovské komunitě;
- d. vyslovení svého názoru a zásáhnutí do dění v případě, že izraelská vláda podporuje takovou politiku, která Izraeli spíše ubližuje, než pomáhá;
- e. podpora hodnot, které jsou uznávány jak Izraelem, tak Spojenými státy.¹⁶²

Většina amerických Židů dlouho podporovala Demokratickou stranu a velká část z nich upřednostňovala vznik dvou států jako řešení izraelsko-palestinského konfliktu. Nicméně některé důležité skupiny v rámci pro-izraelské lobby, jako například i AIPAC či CPMAJO, se staly více konzervativní a do jejich vedení se dostali zastánci „tvrdé linie“. Ti podporovali stanoviska jejich radikálních protějšků v Izraeli. Šestidenní válka a události po ní tak vynesly do popředí především konzervativní a ortodoxní Židy a nekompromisní sionisty. Tato situace také ukazuje, jakým způsobem jsou přijímána důležitá rozhodnutí v klíčových organizacích této lobby. Vliv zde mají především malé skupiny majetných příznivců konzervativní politiky, kteří dominují například v AIPACu. Tyto skupiny mají převahu v rozhodování o důležitých otázkách a neutralizují tak vliv větších liberálních skupin v rámci CPMAJO. V některých případech zastávají dokonce tyto skupiny ještě radikálnější názory než samotní představitelé izraelské vlády. Dalším důvodem, proč se pro-izraelská lobby orientuje více pravicově, je to, že se snaží udržet příliv příspěvků,

¹⁶¹ AIPAC. *The American Israel Public Affairs Committee* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.aipac.org/about/what-weve-accomplished>>.

¹⁶² J STREET. *The Political Home for Pro-Israel, Pro-peace Americans* [online]. [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://jstreet.org/about>>.

kteřé podporují její činnost. Snaží se proto líčit Izrael jako zranitelný a stále napadaný ostatními státy a zajistit si tak vysokou úroveň obav ze strany podporovatelů Izraele. Tyto organizace mohou totiž existovat pouze v případě, že budou mít neustále proti komu bojovat.

Posun k pravici byl posílen také vznikem neokonzervatismu, který se stal důležitou součástí amerického intelektuálního a politického života v průběhu sedmdesátých let 20. století. Hlavní myšlenkou tohoto hnutí je hegemonie Spojených států a šíření demokracie po celém světě, což má zajistit dlouhodobý mír. Izraelská lobby také zahrnuje další významnou skupinu, a to křesťanské sionisty. Ti, dle Mearsheimera a Walta, poskytují nezanedbatelnou finanční pomoc přistěhovalcům do Izraele a veřejně napadají jakékoli pokusy o teritoriální ústupky. Bez jejich podpory by byl počet osadníků Izraele mnohem menší. Velmi lukrativním zdrojem příjmů pro Izrael jsou také křesťanští turisté, kteří Izraeli každý rok generují zisk přibližně jednu miliardu dolarů.¹⁶³

2.4 Zdroje moci židovské lobby

Mahátma Gándhí řekl: „*Pro jakýkoliv zápas či úsilí nejsou rozhodující počty, ale moc a účel.*“¹⁶⁴ Mezi jednu z nejdůležitějších schopností sionistů patří energie a síla, které dokážou použít na správném místě, v pravý čas a správným způsobem. Úspěch sionismu v průběhu dvacátého století byl podle Lilienthala podpořen třemi důležitými okolnostmi: druhou světovou válkou, podlézavými médii a netečnými politiky.¹⁶⁵ Židovská lobby pracuje často anonymně a tiše a místo síly a neustálého upozorňování na sebe jde raději cestou vzdělávání a „nakažení“ ostatních stejnými názory a postoji. Členové této lobby se setkávají s nejrůznějšími lidmi, kteří mají vliv, a to především na přátelské bázi.¹⁶⁶

Benjamin Ginsberg, profesor politologie, říká: „*Od šedesátých let Židé získali významný vliv na americkou ekonomiku, vzdělávání, kulturní a politický život. Během osmdesátých let hráli hlavní roli v americkém finančnictví a inkasovali hlavní zisky z dekády obchodního slučování firem a fúzí. Dnes zhruba 2 % populace tvoří Židé, téměř polovina miliardářů jsou Židé. Jsou výkonnými řediteli tří hlavních televizních stanic*

¹⁶³ MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 126-139.

¹⁶⁴ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus a američtí židé* [online]. 1981 [cit. 1. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://lilienthal.czechian.net/sionamer.html>>.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ WEIR, Alison. *The History of US-Israel Relations* [online]. If Americans Knew, April 18, 2013 [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.ifamericansknew.org/us_ints/history.html>.

a čtvrtého největšího filmového studia, stejně jako vlastníci největšího národního novinového řetězce a nejvíce vlivného deníku „The New York Times“... Úloha a vliv Židů v americké politice je zřetelná.“¹⁶⁷

Z celkového počtu Židů ve Spojených státech zastupuje 15 % z nich významné úřady ve veřejné správě, 40 % jsou právníci, 17 % jsou představitelé dobrovolných organizací a až 25 % z nich jsou vydavatelé a žurnalisté. Dle některých odhadů přispěli například Židé přibližně 50 % finančních prostředků na volební kampaň Billa Clintona v roce 1996. Díky velkému vlivu židovské komunity v amerických médiích jsou Židé vyobrazováni jako pravdomluvní, charakterní, sympatičtí, altruističtí a zasluhující si podporu.¹⁶⁸

Antisemité často tvrdí, že Židé kontrolují velkou část médií, a to neproporčně k jejich zastoupení v americké populaci. Židé mají v médiích velkou moc, stejně jako tomu je například i v mnoha průmyslových odvětvích, kultuře, bankovníctví, počítačových softwarech či v obchodu s nemovitostmi. Ve všech těchto oblastech zastává mnoho Židů vedoucí postavení jako manažeři či jako vlastníci. Co se týče médií, nejznámější noviny na světě „The New York Times“ vlastní rodina Ochs-Sulzbergerova, která má židovské předky. Vlastníci židovského původu sehráli také důležitou roli v novinách jako například „The Los Angeles Times“ či „Chicago Tribune“. První americká národní vysílací společnost „National Broadcasting Corp.“ vděčí za své úspěchy taktéž vlivným židovským podnikatelům. V těchto a v mnoha dalších mediálních společnostech hrají Židé dominantní roli především díky jejich podnikatelským schopnostem a finančnímu zabezpečení. Na druhou stranu, židovská média nepracují ve shodě a nesnaží se ovládnout svět. Společnosti ve vlastnictví Židů i ty nežidovské si navzájem konkurují a snaží se získat co nejlepší postavení bez ohledu na náboženské vyznání či etnický původ.¹⁶⁹

Izraelská lobby je velmi efektivní. Jedním z důvodů, proč tomu tak je, je především otevřený charakter amerického politického systému. Spojené státy mají formu vládnutí, která je založena na rozdělení moci a odpovědnosti. Dále také dlouho zavedenou tradici svobody projevu a systém drahých voleb, kde jsou příspěvky na kampaně poměrně

¹⁶⁷ WEBER, Mark. *Pohled na mocnou židovskou lobby* [online]. Národně vzdělávací institut [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.vzdelavaci-institut.info/?q=system/files/Pohled_na_mocnou_zidovskou_lobby-Mark_Weber.pdf>.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ SOLOMON, Lawrence. *The Jewish press and Israel; Murdoch right to ask why Jewish media CEOs don't back Israel* [online]. National Post, December 2012 [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/1221325607/fulltext/1420371AA8C977020A/20?accountid=17203#center>>.

nedostatečně regulovány.¹⁷⁰ Politický úspěch pro-izraelské lobby ve Spojených státech je tak umožněn především tímto systémem. Před volbami roste vliv etnických, náboženských a jiných lobby, které významně zasahují do celého volebního systému a ovlivňují volební výsledky. Při volbě prezidenta získá kandidát všechny hlasy daného státu, pokud v něm získá většinu. Převážná část židovského obyvatelstva Spojených států je rozmístěna v šestnácti městech šesti států, kterými jsou New York, Pensylvánie, Florida, Ohio, Illinois a Kalifornie. Dohromady mají 181 volebních hlasů, přičemž pro zvolení potřebuje kandidát 270 hlasů (z celkového počtu 538 hlasů). Izraelská lobby je hluboce zakořeněna v politickém systému Spojených států a neexistuje kandidát do Kongresu či Bílého domu, který by se odvážil při své kandidatuře tuto lobby opomenout.¹⁷¹

Dalším důvodem je také to, že v demokratickém prostředí mohou dokonce i relativně malé skupiny vykonávat poměrně velký vliv v případě, že jsou silně oddáni určité záležitosti a zbytek populace je v podstatě k této otázce lhostejný. Pokud navíc neexistuje žádná skupina, která by byla striktně proti, je síla této malé skupiny ještě větší. Izraelská lobby má ještě navíc některé výhody, které jiné zájmové skupiny nemají. Američtí Židé totiž nejsou pouze zámožní a dobře vzdělaní, ale mají také obdivuhodnou tradici, co se týče dobročinnosti. Velmi štědře sponzorují politické kampaně a mají také vysoké procento účasti ve volbách.¹⁷² Arabové jsou sice poměrně početnou menšinou ve Spojených státech, nejsou ale v žádném případě tak dobře organizovaní, vzdělaní, bohatí a politicky aktivní jako Židé. Dokazují to i slova Harryho Trumana: „*Za celou moji politickou kariéru nepamatuji, že by arabský hlas ovlivnil těsné volby.*“¹⁷³

Izraelská lobby těží především z velké a dobře fungující organizovanosti, která není vidět u žádné jiné lobby podobného charakteru. Pro-izraelské organizace mají generace dlouhou životnost, která jim umožňuje systematicky pracovat na určitém tématu a dosáhnout tak svého cíle. Dle Martilla se pro-izraelské politické nátlakové skupiny snažily padesát let delegitimizovat arabské názory na ministerstvu zahraničí, aby vyhnaly arabské úředníky a byrokraty a nahradily je pro-izraelským personálem. Podpora Izraele je jedinečná mezi ostatními lobbistickými snahami především díky dlouhodobému vztahu Židů s vládními úředníky a také možná díky strachu, aby nebyli obviněni z antisemitismu

¹⁷⁰ MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 140.

¹⁷¹ LILIENTHAL, A. M. *Sionismus a američtí židé* [online]. 1981 [cit. 1. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://lilienthal.czechian.net/sionamer.html>>.

¹⁷² MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 140-142.

¹⁷³ Tamtéž.

nebo prostě jenom proto, že jsou Židé neúměrně zastoupeni mezi úředníky. Sionisté nejdříve spoléhali na bohaté a vlivné Židy v rámci diaspory. Židovská komunita ve Spojených státech však brzy poznala, že k prosazení jejich cílů bude potřeba ještě bohatší a vlivnější třída židovských sionistů.¹⁷⁴

¹⁷⁴ MARTILLO, Joachim. *Judonia Rising: The Israel Lobby and American Society* [online]. [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.eaazi.org/ThorsProvoni/JudoniaComplete/JudoniaCompleteA.htm#_Toc199522872>.

3 Vliv židovské lobby za administrativy vybraných amerických prezidentů¹⁷⁵

Ve volbách roku 2008, stejně jako v těch předchozích, vyslovili všichni kandidáti na prezidenta hluboký osobní závazek jedné obzvláště důležité cizí zemi – Izraeli. Stejně tak vyjádřili i to, že v případě zvolení budou nadále udržovat a posilovat podporu Spojených států tomuto židovskému státu. Všichni kandidáti zdůraznili, že si jsou plně vědomi všech hrozeb, kterým musí Izrael čelit, a že udělají vše, co je v jejich silách, aby bránili jeho zájmy za všech okolností. Žádný z kandidátů se neopovážil kritizovat Izrael či jeho politiku, nikdo se dokonce nezmínil o tom, že by bylo více než vhodné usilovat o více nestrannou a nezájatou politiku v regionu ze strany Spojených států. Ten, kdo by něco takového byl jen vyslovil, by pravděpodobně u voleb neuspěl.

Mitt Romney například prohlásil, že si je vědom hrozby ze strany Íránu a jeho jaderných pokusů a že *„je čas, aby svět vyslovil tři základní pravdy: 1) Írán musí být zastaven; 2) Írán může být zastaven; 3) Írán bude zastaven!“*¹⁷⁶ John McCain ve svém projevu uvedl, že *„když dojde na obranu Izraele, jednoduše nelze učinit kompromis.“*¹⁷⁷ Hillary Clinton mluvila před členy AIPACu v New Yorku například o tom, že *„v tomto velmi těžkém a rizikovém období pro Izrael je velmi důležité, abychom podporovali našeho přítele a spojence a prosazovali naše společné hodnoty.“*¹⁷⁸

Co vysvětluje toto chování? Jak je možné, že se všichni prezidentští kandidáti shodnou na tomto tak velmi kontroverzním tématu? Proč si právě Izrael zaslouží takovou dávku respektu a úcty od předních amerických politiků? Důvodů by se našlo několik. Jedním z těch nejpravděpodobnějších a prokazatelných je však bezesporu politická síla izraelské lobby. A protože se tato lobby postupem času stala jednou z nejvlivnějších zájmových skupin ve Spojených státech, věnují kandidáti na prezidenta dostatek času tomu, aby se dobře informovali o jejích cílech a přáních. Skupiny a jednotlivci, kteří jsou součástí této lobby, dokonce požadují, aby byl Izrael chápán jako padesátý první stát USA.

¹⁷⁵ Viz Příloha 5.

¹⁷⁶ MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 4.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

Jak demokraté, tak i republikáni mají z jejich vlivu strach a velmi dobře vědí, že pokud někdo zpochybní politiku Izraele, má velmi malou šanci stát se prezidentem.¹⁷⁹

Někteří pozorovatelé tvrdí, že prezidentští kandidáti musí nějakým způsobem splatit finanční příspěvky, které jim tato lobby poskytla v průběhu volební kampaně a po svém zvolení tak věnují velkou pozornost otázkám týkajících se Izraele. Někteří však tvrdí, že výše těchto příspěvků není až tak významná vzhledem k tomu, že Židé tvoří přibližně 3 % americké populace. Otázkou tedy je, zda jsou tyto příspěvky na kampaně jediným a hlavním důvodem pro podporu Izraele ze strany amerických prezidentů nebo jestli existují jiné důvody, které by vysvětlily tuto bezvýhradnou podporu.

V prezidentských volbách ve Spojených státech souhlasí veřejně všichni kandidáti (republikáni i demokraté) s podporou Izraele ze strany Spojených států. Američtí Židé jsou spíše demokraté a volí proto převážně demokratické kandidáty. Například ve volbách v roce 2004 volilo George Bushe pouze 25 % amerických Židů. Nicméně i přesto jsou republikáni horlivými podporovateli Izraele. George Bush ve svém projevu v roce 2001 před AJC prohlásil, že prioritou číslo jedna v zahraniční politice USA je bezpečnost Izraele a jeho podpora proti násilí a terorismu.

Někteří autoři tvrdí, že kandidáti na prezidenta musí podporovat Izrael, aby zvýšili své šance na zvolení. Musí jim přislíbit diplomatickou a materiální pomoc a v žádném případě nesmí kritizovat politiku Izraele. Židovská menšina tak pro ně bude hlasovat, bude jim poskytovat nemalé finanční dary a bude o nich také mluvit v médiích, která jsou velmi vlivným nástrojem a mají vliv na utváření veřejného mínění ve Spojených státech. Díky velmi výhodné koncentraci židovských voličů v důležitých státech tak může i tato menšina významně ovlivnit výsledky voleb. Ve volbách v roce 2008 darovaly pro-izraelské skupiny či jednotlivci více než 845 tisíc amerických dolarů na podporu prezidentských kandidátů.

Dalším velmi významným faktorem, který ovlivňuje volby je stále více a více sílící skupina „křesťanských sionistů“, kteří jsou ideologicky oddáni Židům a především Izraeli. Dle některých průzkumů věří 59 % evangelíků v USA, že Izrael je naplněním biblického proroctví a přibližně 85 milionů evangelíků (což je šestkrát více než světová židovská populace) věří v to, že mají podporovat Izrael.

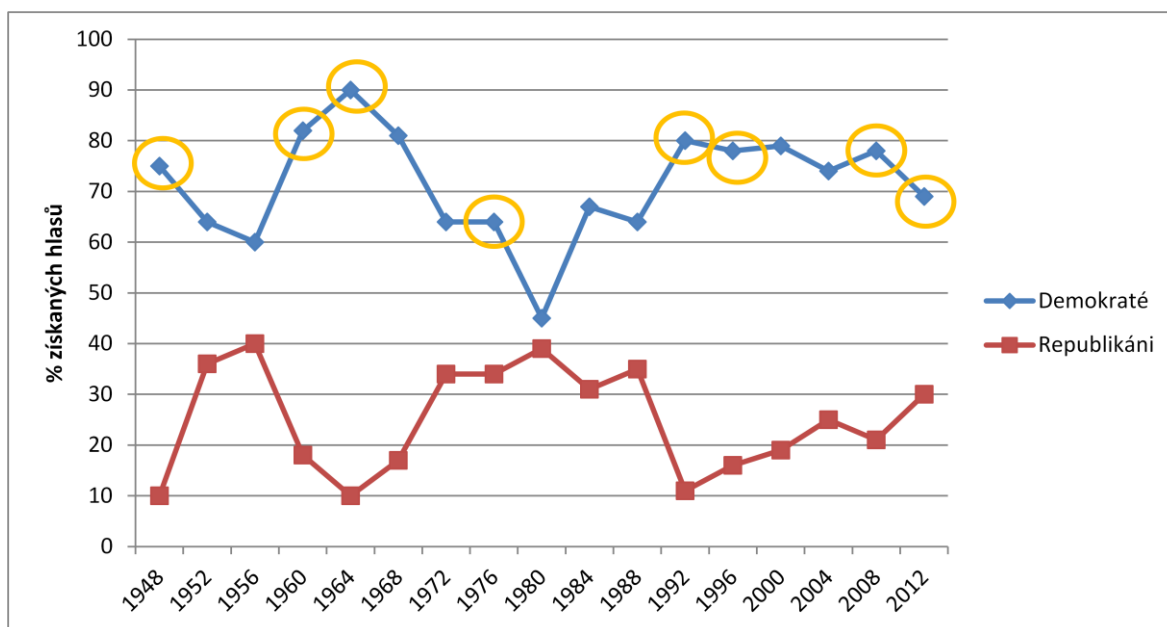
Finanční stránka však není jediným důvodem této podpory. Američtí politici vyrůstají a jsou vzděláváni v prostředí, kde je znatelná hegemonie Židů, a to jak

¹⁷⁹ MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. ISBN 978-0-14-103123-1. s. 3-6.

na univerzitách, tak i v médiích a důležitých společnostech. Kritika Izraele v podstatě neexistuje, takže je pro americkou veřejnost přirozené sympatizovat spíše s Izraelem než s jeho odpůrci. Je tu také vysoká morální odpovědnost a ideologická náklonnost vůči Izraeli.¹⁸⁰

Na následujícím grafu lze vidět, kolik procent židovských voličů volilo v prezidentských volbách od roku 1948 demokratického kandidáta a kolik procent volilo republikánského kandidáta. Žlutě označené body ukazují, že v tomto roce vyhrál kandidát té strany, pro kterou hlasovalo více Židů, což ve všech případech znamená demokratický kandidát. Lze si tedy povšimnout, že ten kandidát, kterého podpoří větší procento Židů, nemusí vždy vyhrát.¹⁸¹

Graf 2: Židovské hlasy v prezidentských volbách v letech 1948 až 2012.

Zdroj: MAISEL, L. S.; FORMAN, I. N. *Jews in American Politics*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2004. ISBN 0-7425-2879-0. (data za roky 1948-1968); THE NEW YORK TIMES. *Election Results 2008* [online]. November 2008 [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://elections.nytimes.com/2008/results/president/national-exit-polls.html>>. (data za roky 1972-2008); JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *U.S. Presidential Elections: Jewish Voting Record* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewvote.html>>. (data za roky 2008-2012). Vlastní zpracování.

¹⁸⁰ TARI, Z. G. *The Role of Israeli Lobby in US Presidential Elections* [online]. Buckbuckley, 9. 5. 2009 [cit. 21. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.buckbuckley.com/the-role-of-israeli-lobby-in-us-presidential-elections/>>.

¹⁸¹ THE NEW YORK TIMES. *Election Results 2008* [online]. November 2008 [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://elections.nytimes.com/2008/results/president/national-exit-polls.html>>.

3.1 John Fitzgerald Kennedy

Okamžité uznání Izraele v roce 1948 bylo podpořeno finančním příspěvkem izraelské lobby prezidentu Trumanovi na oživení jeho kampaně na znovuzvolení. Truman se tak v očích Izraele stal hrdinou a hlavním spojencem. V roce 1960 obdržel také John Kennedy nemalý finanční příspěvek a příslib podpory ze strany Židů ve volbách. Židé mu přímo navrhli: „*Víme, že máte potíže s Vaší kampaní. Jsme ochotni zaplatit Vaše účty, pokud nám umožníte kontrolovat Vaši politiku na Blízkém východě.*“¹⁸² V březnu roku 1961 vydal senátor J. W. Fulbright zprávu, ve které stálo: „*V posledních letech vzrostl počet incidentů týkajících se pokusů cizích vlád či jejich zástupců ovlivnit americkou zahraniční politiku takovými technikami, které nejsou v souladu s běžnou diplomacií.*“¹⁸³

Od okamžiku, kdy se Kennedy rozhodl kandidovat na prezidenta, bylo jeho hlavním cílem získat si přízeň amerických Židů. Po nominaci v roce 1960 se Kennedy sešel s velkou skupinou vedoucích představitelů židovských organizací v New Yorku. Hlavním tématem byla otázka existence a uznání Izraele. Kennedy hovořil o potřebě nastolit mír v oblasti, vyjednat podmínky vzájemného soužití s Araby a na závěr všechny přítomné ujistil, že pokud bude Izrael napaden, Spojené státy přispěchají na pomoc. Na konferenci „Americké sionistické organizace“ pak oponoval kritice na svůj nízký věk a poukázal na to, že Židé nikdy nepovažovali nízký věk za překážku k úspěšnému vůdcovství. V listopadu 1960 volilo 80 % amerických Židů Kennedyho.

V prezidentských volbách mají Židé tři hlavní možnosti, jak je ovlivnit. Za prvé, Židé mohou označit kohokoli, kdo kritizuje je samotné nebo Izrael za „pro-arabského“, „proti-izraelského“ či nejhůře za „anti-semitského“. Žádnému politikovi by toto označení nepřineslo v USA nic dobrého. Za druhé, američtí Židé jednoduše chodí volit. Téměř polovina americké populace, která má právo volit, nechodí volit nikdy. Třetím zdrojem jejich síly jsou peníze. Židé podporují každého, kdo podpoří jejich zájmy (na rozdíl od velkých korporací, které vyčkávají, až se objeví jasný favorit).¹⁸⁴

Prezident Kennedy a jeho mladší bratr, Robert Kennedy, který byl v té době ministrem spravedlnosti, si byli vědomi velkého vlivu židovské lobby a především důsledků pro americkou zahraniční politiku. Z mnoha otázek, které se týkaly Izraele

¹⁸² GUYÉNOT, Laurent. *Kennedy, the Lobby and the Bomb* [online]. Voltaire Network, May 2013 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.voltairenet.org/article178401.html>>.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 52-58.

a sionismu, byly v tomto období důležité především dvě: 1) izraelský jaderný program; 2) fungování „Americké sionistické rady“. Prezident Kennedy byl tvrdě proti šíření jaderných zbraní a především proti jaderným zbraním na Blízkém východě, takže byl i proti izraelskému jadernému programu. Vyvíjel proto silný tlak na Izrael, aby tento program zastavil. V té době se mu však nedařilo vyjednat smlouvu o nešíření jaderných zbraní se Sovětským svazem. Úspěch jaderného programu v Izraeli by totiž mohl vyvolat konflikt mezi oběma velmocemi.¹⁸⁵

V šedesátých letech 20. století bylo jaderné odzbrojení realistickým cílem. Pouze čtyři země na světě tehdy vlastnily jadernou zbraň. Tuto historickou příležitost chtěl Kennedy využít a rozhodl se jednat. Na tiskové konferenci v březnu 1963 prohlásil: „*Jsem pronásledován pocitem, že pokud nebudeme úspěšní v našich vyjednáváních, může být do roku 1970 deset jaderných mocností místo současných čtyř a do roku 1975 dokonce patnáct až dvacet.*“¹⁸⁶ Všichni členové NATO a země komunistického bloku souhlasili s jednáním USA a Sovětský svaz dokonce podnikl první kroky k jadernému odzbrojení. Izrael však jednal tajně a na vlastní pěst, a tak byl americký prezident nucen mu v tomto jednání zabránit.¹⁸⁷

Tajné schůzky a dopisy mezi prezidentem a izraelským premiérem Ben Gurionem ukazují na velké obtíže, kterým musel Kennedy čelit. Ben Gurion mnohokrát prohlásil, že jediná věc, která může zachránit Izrael, je jaderná moc. Izrael vnímal takový názor prezidenta jako existenční hrozbu pro židovský lid a jeho nově vzniklý stát. Kennedy také v jednom dopise uvedl, že americká podpora Izraele by mohla být v ohrožení, pokud Spojené státy nebudou mít kontrolu nad izraelskými jadernými zařízeními.

V této soukromé válce mezi Kennedym a Izraelem byl ještě jeden další problémový bod. Jednalo se o problematiku úplatkářství, špionáže a přímého ovládnutí amerických politiků cizí mocností a centrem toho všeho byla právě „Americká sionistická rada“. Kennedy požadoval, aby tato organizace byla registrována jako takzvaný „cizí agent“ v souladu s takzvaným „Zákonem o registraci zahraničních agentů“¹⁸⁸. Tento zákon měl zajistit, aby byli zákonodárci a americká veřejnost informováni o zdrojích informací a identitě osob, které se snaží ovlivnit veřejnou politiku, zákony a veřejné mínění.

¹⁸⁵ SMITH, G. F.; TILLAWI, H. *The Kennedys vs Israel's Lobby: How Israel gained Control of American Foreign Policy* [online] Veterans Today, 2009 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.veteranstoday.com/2013/08/11/the-kennedys-vs-israels-lobby-how-israel-gained-control-of-american-foreign-policy/>>.

¹⁸⁶ GUYÉNOT, Laurent. *Kennedy, the Lobby and the Bomb* [online]. Voltaire Network, May 2013 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.voltairenet.org/article178401.html>>.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ FARA, Foreign Agent Registration Act.

Hlavní právní zástupce AZC S. H. Rifkind prohlásil, že „*nechápe, jak může současná administrativa takto uškodit sionistickému hnutí a oslabit její efektivnost.*“¹⁸⁹ Adresoval zde především prezidenta Kennedyho osobně a chtěl zde poukázat na to, že byl zvolen prezidentem především díky podpoře Židů a že pokud bude pokračovat tímto směrem, vstoupí do války s velmi dobře organizovanou menšinou.

Roku 1963, 22. listopadu, byl prezident zavražděn v Dallasu. Americká sionistická rada byla na ústupu, ale objevila se zde nová organizace, AIPAC, která byla v podstatě tvořena stejnými lidmi, a její cíle byly téměř identické. V této době vydala tato organizace jasné prohlášení adresované Kongresu: „*Nestůjte nám v cestě v ovlivňování veřejného mínění, politiky nebo zákonů.*“¹⁹⁰

Za administrativy prezidenta Kennedyho si však Židé znovu získali politický vliv, který měli za prezidenta Trumana. I přes určité problematické oblasti se mezi prezidentem a některými vlivnými představiteli židovské komunity vytvořilo silné přátelské pouto. Kennedy se však příliš snažil o to, aby se zapsal do americké historie, a jeho hlavním cílem v zahraniční politice bylo především vyřešit arabsko-izraelský konflikt. Svoji strategii shrnul v takzvaném „Johnsonově plánu“, ve kterém nabízí palestinským uprchlíkům dvě možná řešení. Buď se přestěhují zpátky do svých domovů a budou žít společně s Židy v Izraeli, nebo se přestěhují do ostatních arabských států či úplně jinde kdekoliv na světě a bude jim za to od Izraele poskytnuta určitá kompenzace. „Americký židovský výbor“ byl striktně proti tomuto plánu. Židé na celém světě byli připraveni hájit zájmy Izraele. Tento plán ztroskotal a je klasickým případem toho, jak tvrdě se izraelská vláda a židovská komunita postaví proti čemukoli, co bude vnímáno jako proti-izraelské.¹⁹¹

Kennedyho smrt také zmírnila tlak na Izrael ohledně jaderného programu a nový prezident Johnson před těmito otázkami přivíral oči a příliš se o ně nezajímal. Izrael tak získal svoji první atomovou bombu v roce 1967, aniž by to kdy veřejně přiznal. Dle údajů z roku 2011 je dnes Izrael šestou největší nukleární mocností.¹⁹²

¹⁸⁹ SMITH, G. F.; TILLAWI, H. *The Kennedys vs Israel's Lobby: How Israel gained Control of American Foreign Policy* [online] Veterans Today, 2009 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.veteranstoday.com/2013/08/11/the-kennedys-vs-israels-lobby-how-israel-gained-control-of-american-foreign-policy/>>.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 52-58.

¹⁹² GUYÉNOT, Laurent. *Kennedy, the Lobby and the Bomb* [online]. Voltaire Network, May 2013 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.voltairenet.org/article178401.html>>.

3.2 Lyndon Baines Johnson

Politický vzestup a zvolení nového prezidenta Johnsona bylo v Izraeli považováno za velký úspěch a úlevu. V izraelském tisku se objevilo prohlášení: „*Nepochybujeme, že s nástupem Lyndona Johnsona budeme mít větší možnost oslovovat prezidenta přímo v případě, že bychom měli pocit, že americká politika působí proti našim životně důležitým zájmům.*“¹⁹³ Johnson plně uznával mýtus o „zemi bez lidí pro lidi bez země“. Zatímco Kennedy omezil finanční pomoc Izraeli, Johnson ji zvýšil ze 40 na 71 milionů a o rok později dokonce na 130 milionů amerických dolarů. Více než 70 % pomoci bylo vyhrazeno na vojenské vybavení. V roce 1966 činila vojenská pomoc Izraeli 92 milionů dolarů, což bylo více než součet za všechny předchozí roky.¹⁹⁴

Krátce po atentátu na Kennedyho řekl prezident Johnson izraelskému diplomatovi: „*Ztratili jste skvělého přítele. Ale našli jste lepšího.*“¹⁹⁵ A tak tomu také bylo. Lyndon Johnson se stal dokonce nejlepším přítelem, kterého kdy židovský stát v Bílém domě měl. Pro Johnsona byla politika osobní záležitostí. Bylo to především o dobrých přátelích a vzájemných vazbách. A někteří Johnsonovi staří a dobří kamarádi byli Židé a loajální podporovatelé Izraele. Byl také prvním prezidentem, který oficiálně přijal izraelského premiéra v Bílém domě, a navázal s ním velmi důvěrný vztah. Izraelské velvyslanectví ve Spojených státech se stalo hlavním centrem, které řídilo vztah americké židovské komunity s představiteli americké politické scény. Ambasádě byly poskytnuty informace, kdykoli se odehrálo setkání, o kterém nebyla předem informována, nebo které neschválila. Tak Izrael využíval americkou židovskou komunitu jako jakousi velkou agenturu pro práci s veřejností, která bude organizovat pro-izraelské demonstrace, zasílat telegramy prezidentovi, kongresmanům či OSN a bude připravovat tisková prohlášení. Když v roce 1967 vypukla takzvaná „šestidenní válka“, stala se obrana Izraele nejdůležitější věcí pro 99 % Židů v USA. Pro Židy bylo ohrožení Izraele vnímáno jako ohrožení existence Židů po celém světě, něco jako další holocaust. Nakonec se však ukázalo, že prezident Johnson toho ví o vztahu mezi americkými Židy a Izraelem stejně tak málo, jako jeho předchůdci i nástupci. Když byl prezident tázan, proč Spojené státy

¹⁹³ GUYÉNOT, Laurent. *Kennedy, the Lobby and the Bomb* [online]. Voltaire Network, May 2013 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.voltairenet.org/article178401.html>>.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 59.

tak silně podporují Izrael místo přátelství s arabskými státy, které by jasně korespondovalo s americkými zájmy, odpověděl: „*Protože je to správné.*“¹⁹⁶

Prezident Johnson se stal nejvíce pro-izraelským prezidentem, jakého kdy Spojené státy měly. Žádná administrativa před ním nebyla tak čistě pro-izraelská a zároveň proti-arabská. Prezident Kennedy byl sice velmi příznivě nakloněný Izraeli, ale snažil se, aby jeho politika byla vyvážená. Udržoval například velmi dobré vztahy s Egyptem a usiloval o dobré vztahy Spojených států s arabskými zeměmi. S nástupem nové administrativy se ve vztazích s Izraelem uskutečnila zásadní změna. Bezprostředně po složení přísahy vyhlásil prezident Johnson svoji naprostou podporu Izraeli. Prezident byl opakovaně nabádán podporovateli Izraele, aby se distancoval od arabského světa a poskytnul Izraeli neomezenou podporu. V této době byl jejich vliv tak obrovský, že ředitel CIA¹⁹⁷ Richard Helms dokonce věřil tomu, že v americké zahraniční politice neexistovaly žádné tajné otázky, o kterých by izraelská vláda nevěděla.¹⁹⁸

Jedním z nejbližších Johnsonových poradců byl Abraham Feinberg, prezident významné americké banky v New Yorku. Díky jeho činnostem byl zahájen proces systematického získávání finančních prostředků pro americkou politiku na konci čtyřicátých let 20. století, která učinila z Židů jedny z nejvýraznějších přispěvatelů Demokratické straně. Johnson pravidelně konzultoval svoji politiku na Blízkém východě se svými židovskými přáteli. Konzultoval například i svoji řeč, kterou pronesl v červnu roku 1967 a která je známá jako „Pět velkých principů míru“. Tyto myšlenky se staly základním pilířem americké politiky na Blízkém východě po následující dvě dekády. Židovská komunita po celé zemi byla velmi nadšena a potěšena tímto projevem. Zbrojní embargo vůči Izraeli bylo kompletně zrušeno a Izraeli začaly být dodávány technologie a zbraně. V této podpoře pokračoval i prezident Nixon, což však byl stále pouze začátek masivní podpory Izraele, která poté vyvrcholila za administrativy prezidenta Billa Clintona.¹⁹⁹

¹⁹⁶ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 59-69.

¹⁹⁷ CIA, Central Intelligence Agency.

¹⁹⁸ NEFF, Donald. *Lyndon Johnson Was First to Align U.S. Policy With Israel's Policies* [online]. Moderate Observer, June 2007 [cit. 25. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://moderate.wordpress.com/2007/06/22/lyndon-johnson-was-first-to-align-us-policy-with-israel%E2%80%99s-policies/>>.

¹⁹⁹ Tamtéž.

3.3 Richard Milhous Nixon

Roku 1969 vyhrává prezidentské volby ve Spojených státech Richard Nixon. Zároveň se novou premiérkou Izraele stává Golda Meirová, bývalá členka židovské komunity v Milwaukee. Prezident a premiérka se vzájemně velmi obdivovali a dobře si spolu rozuměli. Meirová dokonce o prezidentovi mluvila jako o „*starém příteli židovského národa*“.“²⁰⁰

V roce 1969 pronesl prezident Nixon první řeč ohledně takzvané „Nixonovy doktríny“ na tiskové konferenci v Guamu²⁰¹. Tato doktrína předpokládala, že státy v některých regionech by měly být schopny a ochotny vést lokální války bez přímé účasti Spojených států, avšak pod jejich vedením. Tento nový princip vycházel z toho, že jednostranná intervence je velmi nákladná pro domácí ekonomiku a také velmi nepopulární v zahraničí. Na základě této doktríny byl Izrael vhodným kandidátem, který splňoval tyto požadavky. Jeho technická nadřazenost byla vyšší než součet schopností všech okolních arabských států. New York Times informovaly, že „*Nixonova administrativa zůstala pevně oddána bezpečnosti Izraele a jeho vojenské nadřazenosti v regionu Blízkého východu, protože pouze síla a moc Izraele může odradit ostatní státy od útoku a zabránit požadavku na přímou intervenci Spojených států*“.“²⁰² Izraelské ministerstvo zahraničí však předběhlo události spojené s vyhlášením této doktríny, když již v roce 1966 jeho mluvčí prohlásil: „*Spojené státy dospěly k názoru, že nemůžou již dále reagovat na každý incident po celém světě a že se musí spolehnout na lokální mocnosti jako odstrašující prvek spřátelené mocnosti, která bude sloužit jako první linie k zabránění přímé účasti Spojených států. Izrael má pocit, že odpovídá této definici*“.“²⁰³

Ministryně zahraničí Rogersová zveřejnila v prosinci 1969 takzvaný „Rogers Plan“²⁰⁴, který se velmi nelišil od všech předchozích pokusů o dosažení míru

²⁰⁰ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 69-79.

²⁰¹ Viz Příloha 6.

²⁰² ARURI, Naseer H. *Dishonest Broker: The U.S. Role in Israel and Palestine*. South End Press: Cambridge MA, 2003. ISBN 0-89608-688-7. s. 20.

²⁰³ Tamtéž, s. 19.

²⁰⁴ Tento plán byl zveřejněn americkou ministryní zahraničí William Rogersovou v roce 1969. Měl sloužit k prolomení patové situace na Blízkém východě a vyřešit tak tento dlouhotrvající konflikt. Zahrmoval několik principů: stažení Izraele za mezinárodně uznávané hranice s Egyptem, zachování Jeruzaléma jako jednotného města, vyjednávání o statusu pásma Gazy a zajištění bezpečného průjezdu izraelských lodí Suezským průplavem. Izrael i Egypt však tento plán odmítli.

Blíže viz: THE KNESSET. *Rogers Plan* [online]. [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/rogers_eng.htm>.

v oblasti Blízkého východu. Proti tomuto plánu se však velmi rázně postavil jak Izrael, tak také AJC. V lednu roku 1970 protestovalo 1400 židovských vůdců ve Washingtonu a AIPAC zařídil schůzky s 250 členy Kongresu. Izrael se tak tímto způsobem snažil získat více času na to, aby přišel s vlastním návrhem na vyřešení této problematické otázky a také aby zabránil prezidentovi v poskytování dalších výhod Arabům. V září roku 1970 napadla Sýrie Jordánsko a USA se tak musely plně spolehnout na Izrael, který zachránil region před absolutním výbuchem. Izrael tak prokázal, že je velmi cenným aktivem pro Spojené státy na hranicích s Jordánskem. Začátkem roku 1971 navrhl egyptský prezident Anwar Sadat vlastní mírovou iniciativu a jeho zahraniční politika se začala soustředit více na Spojené státy než na Sovětský svaz. Nixonova administrativa tak zažívala poměrně dobré časy. Dva největší hráči v oblasti Středního východu měly velký zájem na spolupráci s USA. Avšak Izrael nevykazoval přílišnou ochotu uzavřít s Egyptem mírovou dohodu. V roce 1972 se také v USA konaly nové prezidentské volby, které nechtěl žádný prezidentský kandidát podcenit. Vyvíjet proto jakýkoli zbytečný tlak na Izrael by v této době nebylo příliš moudré pro žádného politika. Americká židovská komunita se také neměla k jakékoli kritice Izraele. Mezi lety 1967 a 1973 se do Izraele přestěhovalo více než 30 tisíc amerických Židů. Pro získání vysoké pozice v amerických židovských komunitách bylo nutné absolutně podporovat Izrael a jakákoli kritika byla nepřípustná.²⁰⁵

Prezidentův vztah s židovskou komunitou byl poměrně komplikovaný. Pouze málo lidí vědělo o tom, že Nixon v podstatě nenáviděl Židy. Prezident byl dlouho přesvědčen, že politická opozice se v podstatě rovná nepříteli v politice. Zejména Židy považoval za velmi podezřelé z důvodu jejich silné vazby na Demokratickou stranu. Židé volili vždy souhlasně a téměř mechanicky a poskytovali významný podíl hlasů demokratickým kandidátům. Vymezovali se proti republikánům a proti Nixonovi obzvlášť. Nahrávky, které byly zveřejněny v souvislosti s aférou „Watergate“²⁰⁶ tyto spekulace potvrdily. Znamý americký evangelista Billy Graham vyjádřil během rozhovoru s prezidentem v roce 1972 otevřeně své přesvědčení o tom, že Židé ovládají a řídí americká

²⁰⁵ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 69-79.

²⁰⁶ Tato aféra otřásla celými Spojenými státy a dodnes je považována za jeden z největších prezidentských skandálů v historii USA. Začala odhalením vloupání pěti mužů do kanceláří Demokratické strany ve Washingtonu v roce 1972 a skončila abdikací republikánského prezidenta Nixona o dva roky později, 8. srpna 1974.

Bliže viz: ČT24. *Watergate: Aféra, která svrhla prezidenta Nixona* [online]. 17. 6. 2012 [cit. 26. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/181921-watergate-afera-ktera-svrhla-prezidenta-nixona/>>.

média. Prezident mu na to odpověděl, že si je toho dobře vědom, a Graham prohlásil, že pokud bude Nixon zvolen podruhé prezidentem, mohou s touto situací něco udělat. Radil mu, jak se připravit na předvolební vystoupení a jakou strategii by měl prezident zvolit pro své znovuzvolení. Graham dokonce obvinil Židy z toho, že to oni poskytli tisku pornografické fotky. Nixon na to reagoval slovy: „*Každý demokratický kandidát vděčí za své zvolení Židům. Já však nebudu muset.*“²⁰⁷ Na druhou stranu bylo mezi prezidentovými spolupracovníky několik významných lidí, kteří byli židovského původu a měli s prezidentem velmi dobrý vztah. Nixon byl prvním prezidentem, který uznal, že existuje jakási systematická americká židovská komunita. Za jeho vlády významně vzkvétala CPMAJO a dle Goldberga se konečně stala oficiálním hlasem amerického židovstva.²⁰⁸

Na začátku sedmdesátých let a především pak po „Jomkipurské válce“ v roce 1973 nebyla situace pro Izrael nijak jednoduchá. Pro lobbyisty v Kongresu byl však revoluční rok 1974. Židé podporující politické kampaně se stávali stále vlivnějšími. Poskytovali 30 až 50 % finančních prostředků. Americká pomoc Izraeli dosahovala již více než dvou miliard dolarů. AIPAC dožal zásadních změn. Síť kontaktů se významně rozšířila a výbor se začal více zaměřovat na ovlivňování a vzdělávání mladých kongresmanů a stále většího počtu senátorů, které situace na Blízkém východě příliš nezajímala.²⁰⁹

3.4 James Earl „Jimmy“ Carter

Jimmy Carter byl odjakživa oddaným křesťanem a byl veřejně proti vytvoření dvou samostatných států na území Palestiny. I přes nechuť židovských voličů volit kandidáty, kteří míchají politiku s náboženstvím, obdržel Carter ve volbách 75 % židovských hlasů. Kromě toho pocházelo v prezidentských volbách v roce 1976 od Židů 60 % finančních příspěvků Demokratické straně jako celku a na volební kampaň Jimmyho Cartera věnovali Židé 35 % z celkového množství potřebných financí. Carterova administrativa započala přehodnocení politiky vůči arabsko-izraelskému konfliktu. O to se pokoušela již ta předchozí, ale Carter byl v tomto ohledu mnohem aktivnější a naslouchal širokému spektru názorů. Nikdy si nevybudoval blízké či přátelské vztahy s členy Kongresu a nerad s nimi spolupracoval. Jeho chování znepokojovalo jak Izrael, tak i sionistickou lobby

²⁰⁷ KLINGER, Jerry. *Richard Nixon – Henry Kissinger: The Anti-Semite who saved Israel* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.jewish-american-society-for-historic-preservation.org/images/Richard_Nixon-2.pdf>.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. ISBN 0-671-50153-4. s. 79-86.

ve Spojených státech. AIPAC okamžitě zalarmoval všechny své dostupné zdroje a silně lobboval v Kongresu i v Bílém domě, aby za žádnou cenu nebylo uvažováno o domovině pro Palestince. Všechny sionistické organizace zásobovaly prezidentovi poradce anti-palestinskými materiály.²¹⁰

Po nástupu prezidenta Cartera do prezidentského úřadu byla většina amerických Židů znepokojena jeho politikou nestrannosti. V roce 1977 však prezident ujistil vedoucí představitele židovské komunity o pokračujícím závazku Spojených států zajistit existenci a bezpečnost Izraele. O tři měsíce později však byli Židé znepokojeni znovu, když Spojené státy spolu se Sovětským svazem požadovaly účast „Organizace pro osvobození Palestiny“²¹¹ na konferenci v Ženevě. V průzkumu veřejného mínění hodnotilo 60 % Židů Cartera negativně a dokonce 69,4 % vyjádřilo nesouhlas s jeho politikou na Blízkém východě. Uzavření mírových smluv v Camp Davidu v září roku 1978 konečně utišilo stále negativnější nálady proti této administrativě.²¹²

I po těchto událostech však musel prezident vyvíjet mimořádné úsilí, aby zajistil dodržování této mírové smlouvy. Do této doby nebyl ve funkci amerického prezidenta (s výjimkou prezidenta Eisenhowera) nikdo takový, kdo by byl ochotný zastínit sionistickou lobby a dát v sázku svoji reputaci a důvěryhodnost ve snaze dosáhnout mírové dohody v regionu Blízkého východu. Carter podporoval snahy PLO, aby byla do „Rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 242“ zanesena zmínka o právu Palestinců na sebeurčení a tím pádem i na vlastní stát. To se mu nakonec nepodařilo a musel se tak potýkat s ještě větším nesouhlasem se svou politikou ze strany sionistů. I přes velké úspěchy na Blízkém východě nedokázal Carter obhájit své názory v dalším volebním období a obdržel tak v roce 1980 mnohem menší procento židovských hlasů než ve volbách v roce 1976. Carterova snaha o dosažení míru v této oblasti mu nezískala domácí politickou podporu.²¹³

V roce 1980, 23. ledna, byla formulována takzvaná „Carterova doktrína“²¹⁴, ve které prezident prohlašuje následující: „*Náš postoj je naprosto jasný: jakýkoli pokus jakoukoli vnější silou získat kontrolu nad regionem Perského zálivu bude považován*

²¹⁰ TERRY, Janice J. *U.S. Foreign Policy in the Middle East: The Role of Lobbies and Special Interest Groups*. London: Pluto Press, 2005. ISBN 0-7453-2259-X. s. 110-113.

²¹¹ PLO, Palestine Liberation Organization.

²¹² CONGRESSIONAL QUARTERLY INC. *The Washington Lobby: Timely Reports to Keep Journalists, Scholars and the Public Abreast of Developing issues, Events and Trends*. Washington: Congressional Quarterly, 1979. ISBN 0-87187-178-5. s. 145.

²¹³ TERRY, Janice J. *U.S. Foreign Policy in the Middle East: The Role of Lobbies and Special Interest Groups*. London: Pluto Press, 2005. ISBN 0-7453-2259-X. s. 118-121.

²¹⁴ Viz Příloha 7.

za útok na životně důležité zájmy Spojených států amerických a takový útok bude odražen všemi nezbytnými prostředky včetně vojenské síly.“²¹⁵ Tato doktrína byla především reakcí na invazi Sovětského svazu v Afghánistánu v roce 1979. Carter zaujal vůči Sovětskému svazu a jeho jednání mnohem tvrdší a radikálnější politiku než prezident Nixon a vztahy mezi oběma zeměmi byly doslova na bodu mrazu. Nestabilita v regionu Perského zálivu donutila prezidenta zaujmout novou strategickou pozici. K tomu přispěly především tři hlavní faktory:

- a. úsilí o náboženskou, politickou či sociální změnu v mnoha zemích rozvojového světa (příkladem byla revoluce v Íránu);
- b. trvalý růst a výkon vojenské moci Sovětského svazu mimo vlastní hranice;
- c. naprostá závislost západních demokracií na dodávkách ropy z regionu Blízkého východu.

Carterova administrativa proto dospěla k názoru, že americké zájmy v této oblasti jsou velmi vážně ohroženy. Doktrína vzešla z dlouhotrvající politické debaty mezi předními americkými politiky ohledně toho, jakou politiku vlastně Spojené státy vůči Sovětskému svazu zaujmou. Hlavní slovo zde měl především Zbigniew Brzezinski, poradce pro národní bezpečnost. Dle jeho názoru se Moskva vždy snažila zasahovat do slabých míst po celém světě. Nestabilita ve Střední Americe a v Africe poukazuje na neustálé soupeření Kremlu o ideologickou nadvládu, zejména v rozvojovém světě. Brzezinski lobbboval za agresivnější postoj vůči Moskvě již od nástupu nové administrativy. Události v Afghánistánu a přítomnost sovětských vojáků na Kubě pouze podpořily jeho postoje. Průzkumy veřejného mínění ukázaly obecnou podporu prezidentova prohlášení a jeho doktríny. Někteří novináři však interpretovali Carterův proslov jako zásadní politický krok, jehož cílem bylo přetvořit prezidentovu image na začátku dalšího volebního období.²¹⁶

V jedné ze svých knih Carter píše: „*Existují neustálé a prudké politické a mediální debaty v Izraeli o jeho politice vůči Západnímu břehu, ale z důvodu silných politických, ekonomických a náboženských tlaků ve Spojených státech jsou rozhodnutí izraelské vlády zřídka kdy zpochybňována či odsouzena. Hlasy z Jeruzaléma ovládají naše sdělovací prostředky a většina amerických občanů nezná skutečnou situaci na okupovaných*

²¹⁵ ARURI, Naseer H. *Dishonest Broker: The U.S. Role in Israel and Palestine*. South End Press: Cambridge MA, 2003. ISBN 0-89608-688-7. s. 24.

²¹⁶ ENCYCLOPEDIA OF THE NEW AMERICAN NATION. *Doctrines – The carter doctrine* [online]. [cit. 26. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.americanforeignrelations.com/A-D/Doctrines-The-carter-doctrine.html>>.

teritoriích.“²¹⁷ Dle Carterova názoru kontrolují Židé média, Kongres i americkou zahraniční politiku. Někteří prezidentovi poradci tvrdí, že důvodem pro jeho chování mohl být především pocit, že Židé dostatečně neocenili všechno to, co pro ně během svého funkčního období udělal. Harvardský profesor Alan Dershowitz souhlasí s tím, že Carter nenávidí Židy. Základem prezidentovi kritiky je především fakt, že peníze mají rozhodující moc. Carter tvrdí, že pokud politici přijmout peněžní dary ze židovských zdrojů, pak se nemohou svobodně rozhodovat ohledně otázek týkajících se Blízkého východu. Ani významní novináři pak nemohou podávat čestné a pravdivé informace ve svých zprávách, pokud jsou placeni Židy. Dle Cartera by to byla téměř „ekonomická sebevražda“ obhajovat rovnocenný vztah mezi Izraelem a Palestinou.²¹⁸

Mnoho odborníků na izraelsko-palestinský konflikt velmi silně kritizuje prezidentovu knihu „Palestine: Peace Not Apartheid“²¹⁹, a to především z toho důvodu, že obsahuje mnoho jednostranných argumentů, nejasností či překroucenou realitu. Izrael je zde obviňován z toho, že je zodpovědný za vypuknutí tohoto konfliktu, zatímco Palestinci jsou zde vykresleni jako oběti. Tato kniha je však velmi úspěšná v arabském světě a je s oblibou citována v muslimském tisku. Některé články zde dokonce líčí prezidenta Cartera jako hrdinu, který bojuje proti veliké přesile. V roce 2006 se v médiích objevují různé názory:

*„Tato kritika může být politickou sebevraždou s ohledem na Carterovo tvrzení o tom, jak velký vliv má sionistická lobby ve Spojených státech. Tato lobby totiž okamžitě označila tuto knihu za anti-semitskou.“*²²⁰

*„Izraelská lobby v Americe neváhala a vznesla řadu obvinění, prezident Carter byl dokonce obviněn z velezrady.“*²²¹

*„Vydání této knihy o Palestině bylo velmi radostným překvapením, stejně jako vůbec první uznání skutečné situace na Blízkém východě.“*²²²

²¹⁷ BENOIT, Sammy. *Jimmy Carter, the Jew-hater who cried racist* [online]. American Thinker, September 2009 [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.americanthinker.com/blog/2009/09/jimmy_carter_the_jewhater_who.html>.

²¹⁸ Tamtéž.

²¹⁹ Tato kniha byla vydána v listopadu roku 2006.

²²⁰ ANTI-DEFAMATION LEAGUE. *Palestine: Peace Not Apartheid. Anti-semitic Reactions to Jimmy Carter's Book* [online]. 2006 [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://archive.adl.org/carter/reactions.asp>>.

²²¹ Tamtéž.

²²² Tamtéž.

„Jimmy Carter publikoval tuto knihu, aby zachránil Izrael a budoucí mír v regionu i na celém světě.“²²³

„Americká spoluvina za posledních 40 let izraelské agrese, zabíjení, okupace, útlaku a etnických čistek v Palestině je naprosto ostudná. Kéž by Američané znali pravdu. Více Američanů by mělo promluvit tak, jako Carter.“²²⁴

Někteří novináři dokonce využili této knihy k vytvoření různých konspiračních teorií ohledně židovské moci a její kontrole nad vládou Spojených států. Objevilo se mnoho komentářů, které byly silně anti-semitské a které tvrdily, že sionisté jsou schopni potlačit jakoukoli kritiku týkající se Izraele.²²⁵

3.5 Ronald Wilson Reagan

Prezident Reagan se projevil jako nejhrořivější antikomunistický prezident od dob prezidenta Trumana. Jeho politika byla velmi odlišná od politiky Jimmyho Cartera, který se spíše zasazoval o lidská práva a odzbrojení. Stejně tak se Reagan lišil od názorů Henryho Kissingera, který usiloval o urovnání neshod se Sovětským svazem. Reagan chtěl, aby se politika Spojených států vrátila zpět k politice „zadržování“ a schválil mnohem větší vojenskou i ekonomickou pomoc Izraeli než jeho předchůdce. Přítomnost Spojených států v regionu Blízkého východu byla hmatatelná.²²⁶

Postoj většiny Židů vůči Reaganovi nebyl zrovna přívětivý. Za jeho zvolení do Bílého domu nesli poměrně malou zodpovědnost. V prezidentských volbách roku 1980 obdržel Reagan pouze 39 % židovských hlasů, což je však pro republikánského kandidáta jeden z nejlepších dosažených výsledků od doby prezidenta Eisenhowera, který obdržel pouze o jedno procento více ve volbách v roce 1956. 61 % Židů tak preferovalo buď demokratického kandidáta a úřadujícího prezidenta Jimmyho Cartera, nebo nezávislého kandidáta Johna Andersona. Reakce amerických Židů na Reaganovo vítězství nebyla příliš pozitivní, zato v Izraeli byli všichni rádi, že nebudou muset prožívat další 4 roky v nejistotě a že se zbavili prezidenta, na kterého většina Židů pohlížela s velkou nedůvěrou. Oproti Carterovi měl Reagan velmi blízký vztah k Izraeli, spoustu židovských přátel a kolegů a velmi snadno se pohyboval v pro-izraelských kruzích. Jeho emocionální reakce

²²³ ANTI-DEFAMATION LEAGUE. *Palestine: Peace Not Apartheid. Anti-semitic Reactions to Jimmy Carter's Book* [online]. 2006 [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://archive.adl.org/carter/reactions.asp>>.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ Tamtéž.

²²⁶ ARURI, Naseer H. *Dishonest Broker: The U.S. Role in Israel and Palestine*. South End Press: Cambridge MA, 2003. ISBN 0-89608-688-7. s. 25-26.

vůči holocaustu zpečetily jeho celoživotní závazek Izraeli. Ve svých pamětech Reagan napsal: „*Ve svém životě jsem věřil mnoha věcem, ale žádné jiné přesvědčení nebylo silnější než to, že Spojené státy musí zajistit přežití Izraele.*“²²⁷ Dle některých izraelských novinářů zahájil Reagan takzvanou „zlatou éru důvěryhodnosti“ v americko-izraelských vztazích.²²⁸

Reagan je mnohými považován za nejvíce pro-izraelského prezidenta v historii, ale tento pohled může být do jisté míry zkreslen tím, že za jeho funkčního období nedošlo k mnoha negativním událostem s ohledem na arabsko-izraelský konflikt. Reagan byl velmi dobrým přítelem Izraele, ačkoli ho nikdy sám osobně nenavštívil. Jeho největším příspěvkem k posílení americko-izraelských vztahů byla strategická spolupráce, díky které se postupně zlepšovaly vojenské schopnosti Izraele. Zároveň však také umožnil i zlepšení situace pro Araby, když jim prodal některé americké sofistikované zbraně. Zatímco ostatní prezidenti se spíše báli odepřít pomoc Izraeli, Reagan neváhal Izrael trestat veřejně. Poté, co Izrael obsadil Golanské výšiny v roce 1981, pozastavil prezident strategickou spolupráci a odmítl dodávat Izraeli další zbraně. Tyto tresty však byly pouze dočasné. Reaganova administrativa pomáhala Izraeli i v ekonomických otázkách a od této doby začal Izrael dostávat 3 miliardy dolarů ročně v rámci zahraniční pomoci. Reagan byl velmi tvrdý na Izrael a některá jeho opatření způsobila Izraeli nemalé škody. Jako celek však jeho politika vedla k výraznému ekonomickému i vojenskému posílení Izraele a pozvedla americko-izraelské přátelství na vyšší úroveň.²²⁹

V roce 1984 byl Reagan zvolen znovu, i když podíl židovských hlasů se snížil téměř o 8 % oproti roku 1980. Když v roce 1989 opustil tuto funkci, měl výrazně vyšší a příznivější hodnocení než jakýkoli prezident před ním, avšak Židé mu udělili nižší známky než jakýkoli jiný volební blok kromě černošského obyvatelstva.²³⁰

Mezi lety 1980 a 1992 zastávali úřad prezidenta republikáni. Dvě volební období Ronald Reagan a jedno George Bush starší. Během těchto dvou administrativ se zvláštní vztahy mezi Izraelem a Spojenými státy prohloubily a mezi těmito dvěma státy vznikla jakási „strategická aliance“. Ta byla dále rozvíjena a vylepšena prezidentem Clintonem, který byl vůbec prvním prezidentem se zapojenou pro-izraelskou lobby do utváření

²²⁷ MAOZ, Jason. *Ronald Reagan and the Jews* [online]. Frontpagemag, June 2004 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://archive.frontpagemag.com/readArticle.aspx?ARTID=12682>>.

²²⁸ Tamtéž.

²²⁹ BARD, Mitchell. *Reagan's Legacy On Israel* [online]. Israel Insider, June, 2004 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.mitchellbard.com/articles/reagan.html>>.

²³⁰ MAOZ, Jason. *Ronald Reagan and the Jews* [online]. Frontpagemag, June 2004 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://archive.frontpagemag.com/readArticle.aspx?ARTID=12682>>.

politiky na Blízkém východě. Tyto vztahy byly upevněny tak dobře, že je žádné neshody mezi oběma státy nemohly oslabit.²³¹

3.6 Barack Hussein Obama

Již nedlouho potom, co byl Barack Obama zvolen americkým prezidentem, se našlo mnoho lidí, kteří vystupovali proti němu a obviňovali ho z toho, že je slabý, podbízí se nepřátelům a nedodržuje principy. Jeho největším hříchem však je dle mnoha názorů zanedbávání bezpečnosti Izraele, i když především na té verbální úrovni. Obama je pro vytvoření dvou nezávislých států se společným hlavním městem Jeruzalémem. Průzkumy ukazovaly, že 73 % příznivců McCaina bylo proti vzniku dvou států na území Palestiny, zatímco pouze 16 % toto Obamovo blízkovýchodní řešení podporovalo. Co se týče příznivců Obamy, 71 % z nich věřilo, že Spojené státy by měly zaujmout mnohem tvrdší pozici vůči Izraeli a prosadit vytvoření dvou samostatných států a tím tak celý konflikt ukončit. Pouze 18 % Obamových voličů bylo proti.

Během voleb v roce 2008 získal Obama 76 % židovských hlasů. Jedním z důvodů byla především averze vůči G. W. Bushovi a také zklamání z války v Iráku. To, že ho ale Židé podpořili, neznamenal, že ho budou podporovat i v dalších letech. Obama sice ve volbách zvítězil, ale jeho reakce na kritiku byly velmi podobné reakcím Michaila Gorbačova. Obama činil optimistická prohlášení a předstíral, že neslyší ostrou kritiku. Ve svých projevech se zasazoval o vše dobré a proti všemu zlému. Během svého prvního funkčního období však musel často zodpovídat nepříjemné otázky a čelit kritice své politiky.²³²

3.6.1 Vliv pro-izraelské lobby na volby v roce 2012

Co znamená pro židovskou lobby znovuzvolení prezidenta Obamy v roce 2012? Je moc pro-izraelské lobby ve Spojených státech oslabena? Na jednu stranu, přední pro-izraelské organizace a křesťanské sionistické skupiny podporovaly ve volbách Obamova protikandidáta Mitta Romneyho, protože se zdálo, že podporuje takovou politiku, která by byla pro Izrael výhodnější. Je tak zřejmé, že v tomto ohledu lobby neuspěla a i přes tuto její pozici obdržel Obama 70 % židovských hlasů. Prezident také jmenoval předsedou „Národní zpravodajské rady“²³³ Charlese Freemana a ministrem

²³¹ ARURI, Naseer H. *Dishonest Broker: The U.S. Role in Israel and Palestine*. South End Press: Cambridge MA, 2003. ISBN 0-89608-688-7. s. 35-39.

²³² Tamtéž.

²³³ NIC, National Intelligence Council.

obranu Chucka Hagela. Oba muži jsou považováni za ne příliš horlivé podporovatele Izraele. Není však důvod domnívat se, že Obama bude vyvíjet skutečný tlak na Izrael a ohrozí tak svoji domácí agendu tím, že radikálně změní dlouhodobou americkou politiku. Izraelská lobby však není tím hlavním, co dnes určuje Obamovu politiku. Existuje řada jiných důvodů, proč Spojené státy tak silně Izrael podporují a jejich důležitost se v průběhu času mění. Záleží také na tom, jaká je právě politická situace na Blízkém východě, zda má v tu dobu větší moc prezident či Kongres a co je tou dobou hlavním cílem americké zahraniční i domácí politiky.²³⁴

Jedním z důležitých výsledků prezidentských voleb v roce 2012 je, že sionistická organizace AIPAC byla významně oslabena a do budoucna bude mít pravděpodobně mnohem menší vliv na utváření americké zahraniční politiky, než měla doposud. Podle J Street však volilo Obamu stejné procento amerických Židů jako dříve v historii volilo všechny demokratické kandidáty. Navzdory velkému tlaku ze strany AIPACu a obrovským finančním příspěvkům pro-sionistickým kandidátům dokázal Obama zvítězit a obhájit tak podruhé pozici prezidenta Spojených států. Dle průzkumů bylo zjištěno, že 90 % amerických Židů se zajímá především o domácí politiku a ne tolik o Izrael. Největší ranou pro AIPAC (a také pro izraelskou vládu) byla porážka republikánského prezidentského kandidáta Mitta Romneyho. Během vrcholu prezidentské kampaně kritizoval izraelský premiér Benjamin Netanjahu prezidentovu neochotu účastnit se leteckého útoku na íránská jaderná zařízení a veřejně podpořil Romneyho. Obama nenavštívil Izrael za celou dobu svého prvního funkčního období a dokonce odmítl setkání s izraelským premiérem v Bílém domě, což nikdy předtím žádný prezident neudělal. Izraelský mírový aktivista Uri Avnery napsal: „*Američtí Židé volili jako členové amerického národa, ne jako členové neexistujícího židovského národa. Mnozí z nich jistě sympatizují s Izraelem, ale když přijde na hlasování, hlasují jako Američané. Izrael hraje pouze minoritní roli v jejich zájmech.*“²³⁵ Klíčovým bodem při pohledu na volební výsledky je to, že hlavní pro-izraelská síla ztělesňovaná AIPACem měla velmi dlouhou dobu nezpochybnitelnou schopnost ohrozit politiky a zamezit jejich znovuzvolení, pokud bezvýhradně nepodporovali Izrael. V těchto volbách však tato hrozba nezapůsobila a Obama byl zvolen podruhé i přesto, že se odmítl podřídit izraelskému premiérovi a i přes

²³⁴ SLATER, Jerome. *The Obama Administration and the Israel Lobby* [online]. Fair Observer, May 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.fairobserver.com/article/obama-administration-israel-lobby>>.

²³⁵ LINDORFF, Dave. *Zionist Lobby in US Takes a Hit in Latest National Election* [online]. Dissident Voice, November 2012 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://dissidentvoice.org/2012/11/zionist-lobby-in-us-takes-a-hit-in-latest-national-election/>>.

zjevnou podporu sionistů jeho protikandidátovi. Výsledkem tak je, že politický vliv sionistů a veřejná podpora pro bezpodmínečnou americkou pomoc Izraeli už možná nebudou nikdy tak silné jako dříve.²³⁶

Volby však neprokázaly, že by tradiční „status quo lobby“ byla podstatně slabší. Obamova kampaň opakovaně zdůrazňovala, že mimořádně podporuje Izrael již od prvního dne, a to zvýšenou úrovní vojenské pomoci, poskytováním diplomatického krytí v rámci OSN či rozšiřováním různých forem bezpečnostní spolupráce včetně společných operací proti Íránu. Obama také upustil od trvání nad zastavením osidlování a nakonec se vzdal i nadějí na dosažení míru. Jedinou věc, kterou Netanjahu od prezidenta nedostal, byla podpora ve válce proti Íránu. Vzhledem k těmto nepatrným rozdílům v postojích Obamy a Romneyho volilo americké židovstvo dle svých liberálních preferencí a drtivou většinou tak volilo pro demokraty a pro Obamu.

Otázkou zůstává, zda nebude mít prezident tendence navrátit se ke své původní vizi „dvou států pro dva národy“ a zda nebude zlákan vidinou zajistit si svůj odkaz a být připomínán jako „mírotvůrce“. Obama nemůže kandidovat do prezidentského úřadu potřetí, a tak se může pokusit zaujmout vůči Izraeli tvrdší pozici. Demokraté v Kongresu však na něj vyvinou dostatečný tlak, aby Spojené státy nepožadovaly po Izraeli přílišné ústupky. Tím se šance na dohodu a vyřešení tohoto konfliktu opět snižuje. Názory veřejnosti jsou však mnohem otevřenější, než tomu bývalo dříve, někteří novináři jsou více imunní proti zastrašování a snaha lobby potlačit mírové úsilí a vojensky zasáhnout proti Íránu je viditelná na první pohled. Nejedná se však o žádnou zásadní změnu. AIPAC a jeho spojenci sice nedostanou vždy to, co chtějí, ale stále mají schopnost určovat, jaké limity jsou prezident a jeho poradci ochotni překročit. Stále ještě však nebylo dosaženo takového úspěchu, aby byli politici ochotni přiznat, že normální vztah mezi Spojenými státy a Izraelem by byl pro oba státy výhodnější než tento „speciální vztah“ a bezpodmínečná podpora ze strany USA. Strach z této lobby stále zůstává vlivnou politickou silou.²³⁷

²³⁶ LINDORFF, Dave. *Zionist Lobby in US Takes a Hit in Latest National Election* [online]. Dissident Voice, November 2012 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://dissidentvoice.org/2012/11/zionist-lobby-in-us-takes-a-hit-in-latest-national-election/>>.

²³⁷ WALT, Stephen M. *Obama and the Israel lobby: Quo vadis?* [online]. Foreign Policy, November 2012 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://walt.foreignpolicy.com/posts/2012/11/09/obama_and_the_israel_lobby_quo_vadis>.

3.6.2 Pro-izraelská lobby a konflikt v Sýrii

Ve Spojených státech se mluví otevřeně o židovské lobby a o důležitosti židovských členů Kongresu. Obamova administrativa se snaží přesvědčit Kongres, aby podpořil vojenský zásah v Sýrii, a právě síla židovské lobby v tom může významně pomoci. Židovské skupiny jsou propojeny napříč celým politickým spektrem a využívají svého vlivu od krajní pravice až po liberální demokraty pokud jde o otázky týkající se Blízkého východu a především pokud jde o použití vojenské síly. Členka Sněmovny reprezentantů ve Spojených státech Debbie Wasserman Schultz v rozhovoru pro CNN²³⁸ říká: *„Jsem přesvědčena, že moji kolegové jak na republikánské straně, tak i na té demokratické nebudou chtít ohrozit důvěryhodnost Spojených států. Věřím, že získáme většinu ve Sněmovně reprezentantů i v Senátu, která nás pochopí a pověří prezidenta, aby se zapojil do omezeného cíleného útoku, který nám zajistí, že naše národní bezpečnostní zájmy budou ochráněny a zároveň tak bude reagovat na všechna zvěrstva a uplatní morální vedení Spojených států.“*²³⁹

Po týdnech práce v zákulisí vyzval v březnu 2013 AIPAC formálně Kongres, aby povolil letecké nálety, které by znemožnily Sýrii používat chemické zbraně. AIPAC vyzval členy Kongresu, aby *„zaujali pevný postoj vůči tomu, že nejvíce nebezpečné režimy světa nemohou získávat a používat ty nejnebezpečnější zbraně.“*²⁴⁰ AIPAC se tak Bílému domu ukázal jako velmi nápomocný. Izrael a někteří další sousedé Sýrie se obávají, že americká vojenská akce by mohla vyvolat odvetné útoky na americké spojence v regionu. Americký ministr zahraničí John Kerry však prohlásil, že pokud nebude Assadův režim potrestán za používání chemických zbraní, bude Izrael a jeho sousedé v ještě větším nebezpečí.

V prohlášení AIPACu ohledně řešení situace v Sýrii se můžeme dočíst:

*„Civilizovaný svět nemůže tolerovat používání těchto barbarských zbraní vůči nevinnému civilnímu obyvatelstvu.“*²⁴¹

²³⁸ CNN, Cable News Network.

²³⁹ WEISS, Philip. *Mainstream press openly addresses Israel lobby's role in US policy re Syria* [online]. Mondoweiss, September 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://mondoweiss.net/2013/09/mainstream-press-openly-addresses-israel-lobbys-role-in-us-policy-re-syria.html>>.

²⁴⁰ WILKIE, Christina. *AIPAC Strongly Urges Congress To Back Syria Strike* [online]. Huffington Post, 9. 3. 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.huffingtonpost.com/tag/israel-lobby>>.

²⁴¹ Tamtéž.

„Amerika musí dát zřetelně najevo její postoje a varovat tak Írán, který je poskytovatelem rozsáhlé vojenské podpory Assadovu režimu.“²⁴²

„Amerika musí jednat a zabránit šíření dalších nekonvenčních zbraní v tomto regionu.“²⁴³

3.6.3 Co bude dál?

V březnu 2013 navštívil Obama poprvé Izrael. Vrcholem jeho cesty byl perfektně připravený projev pro skupinu izraelských studentů, což je právě to, co umí Obama nejlépe. V tomto případě vyjádřil americký prezident hlubokou náklonnost a úctu k Izraeli a jeho závazek vůči sionismu. Ubezpečil Izraelce, že vztah mezi Spojenými státy a Izraelem je „věčný“ a použil otřepané fráze o tom, že zastaví Írán před získáním jaderné bomby. Velká část projevu byla určena pouze jako podlézání izraelské lobby, ale prezident zahrál svoji roli velmi efektivně a obdržel velmi pozitivní reakci ze strany Izraelců. Jeho projev zašel dokonce dále než projevy jeho předchůdců. Obama mluvil otevřeně o právu Palestinců na sebeurčení a právo na svobodný život ve vlastní zemi.

Ale to je vše, co v této otázce učinil. Neřekl nic o tom, že by byl palestinský stát plně suverénní, nezmínil se o tom, kde by tedy měly být stanoveny hranice, nezmínil se ani o ilegálním osidlování. Neřekl nic o tom, že by byla budoucí americká podpora podmíněna stáhnutím Izraele z okupovaných území a vytvořením životaschopného státu. Naopak vše, co řekl, nasvědčuje tomu, že Izrael může i nadále počítat s velkorysou a bezpodmínečnou podporou Spojených států. Obama nevyhlásil žádný „Obamův plán“ či nějakou konkrétní politickou iniciativu zaměřenou na prosazení jeho vize „dvou států pro dva národy“, kterou tak propagoval v dnes již téměř zapomenutém projevu v Káhiře v roce 2009.

Sociální konstruktivismus jako jedna z teorií mezinárodních vztahů tvrdí, že na utváření chování států a na myšlení veřejnosti má velký vliv to, jak se politici chovají a jak mluví.²⁴⁴ Prezident Obama se tak snažil předat Izraelcům svůj pohled na svět. Působením na city se snažil formovat jejich myšlenky a přesvědčit je prostřednictvím logiky a zdravého rozumu, aby ukončili tento století starý konflikt. Řekl však také, že mír bude vyžadovat silný a stále bohatší Izrael, který bude ochotný dělat štedré ústupky. Prezidentova slova možná povedou k nějaké hlubší analýze izraelského politického zřízení, existují však ještě jiné teorie, jako například realismus. Podle něj je v politice nejdůležitější

²⁴² WILKIE, Christina. *AIPAC Strongly Urges Congress To Back Syria Strike* [online]. Huffington Post, 9. 3. 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.huffingtonpost.com/tag/israel-lobby>>.

²⁴³ Tamtéž.

²⁴⁴ WALT, Stephen M. *Empty words* [online]. Foreign Policy, March 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://walt.foreignpolicy.com/posts/2013/03/25/empty_words>.

moc a způsob, jak je aplikována.²⁴⁵ Dle tohoto názoru říkají často nejvyšší státní představitelé mnoho věcí, které ve skutečnosti nic neznamenaají nebo jsou později prostě opomenuty či nejsou dotaženy do konce. Pouhá slova tak nejsou schopna překonat hluboce zakořeněné konflikty. Podle Walta nebudou pro vyřešení tohoto konfliktu potřeba pouhá slova, ale spíše uplatnění nějaké konkrétní moci, protože moc stále zůstává důležitější ve formování mezinárodních vztahů než pouhá rétorika. Nakonec se tak ukáže, že Obama není lepším přítelem Izraelců nebo Palestinců, než byli jeho předchůdci. Všichni byli proti okupaci a všichni tvrdili, že ji zastaví. Zatím žádný americký prezident však nedokázal tento problém vyřešit.²⁴⁶

²⁴⁵ WALT, Stephen M. *Empty words* [online]. Foreign Policy, March 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://walt.foreignpolicy.com/posts/2013/03/25/empty_words>.

²⁴⁶ Tamtéž.

4 Vliv pro-izraelské lobby na důležité politické instituce v USA

Nátlakové skupiny i placení lobbisté věnují hodně času i energie k udržování blízkých kontaktů s mnoha vládními úředníky. Tito úředníci jsou zváni především na různé konference, jsou žádáni o poskytnutí rozhovoru či projevu a o oficiální uznání či podporu určitých skupin. Spolu se svými rodinami jsou zváni na společenské události či večeře. Na té nejvyšší úrovni jsou tyto žádosti pečlivě prověřeny a schváleny Bílým domem či jednotlivými asistenty v Kongresu. Ti obvykle posuzují, zda je tato žádost vhodná, jaký politický přínos může daná událost mít či zda nemůže účast či naopak neúčast způsobit nějaké politické či diplomatické „faux pas“. Pro-izraelské skupiny mají v tomto ohledu velkou výhodu a poměrně jednoduchý přístup k lidem s rozhodovacími pravomocemi. Vztahy mezi nimi jsou kultivovány a udržovány po mnoho let. Pro-sionistické skupiny udržují tyto kontakty a osobní vztahy především se služebně mladšími úředníky na místní i na státní úrovni a především také ve Washingtonu.

Kongres má na prezidenta velký vliv, ale vliv mají také vlády na místní i státní úrovni. V případě, že se jedná o Blízký východ, podporují vlády jednotlivých států i Kongres téměř bezvýhradně Izrael. Prezidenti s předchozími zkušenostmi v Kongresu mají bezpochyby výhodu a snadněji získají jeho podporu pro jejich domácí i zahraniční politiku. Členové Kongresu mohou také zvýšit zájem prezidenta o určité otázky prostřednictvím veřejných prohlášení či vydání kolektivního veřejného dopisu. Kongres má velkou moc v případě, že se jedná o dvě otázky, které jsou pro Izrael zásadní. Rozhoduje o vyhrazení částky ze státního rozpočtu na zahraniční pomoc a také na prodej zbraní. Prezidenti jsou velmi citliví na politické tlaky v době voleb. Jejich zahraniční i domácí politika v prvním funkčním období musí být přizpůsobena tomu, že bude potřeba získat hlasy ve volbách také za 4 roky.²⁴⁷

4.1 Kongres

Židé jsou ve Spojených státech vnímáni jako důležitá skupina, která ovlivňuje politické dění. Během 20. století se politické strany snažily reagovat na agendu židovské komunity. Židé považují sami sebe za politické aktivisty, kteří se zabývají vývojem politiky a volebními procesy. Významným rysem židovské komunity je vysoké procento

²⁴⁷ TERRY, Janice J. *U.S. Foreign Policy in the Middle East: The Role of Lobbies and Special Interest Groups*. London: Pluto Press, 2005. ISBN 0-7453-2259-X. s. 35-39.

registrovaných voličů. To do jisté míry odráží vášně Židů pro politiku a také historické zkušenosti, kdy možnost účastnit se aktivně veřejného politického života byla pro Židy výrazně omezována.

Od roku 1860 až do zvolení prezidenta Roosevelta volili američtí Židé převážně republikány. Židé se zabývali pokrokovými myšlenkami, které byly podstatnou součástí ideologie Republikánské strany v druhé polovině 19. století a začátkem 20. století. Theodore Roosevelt byl posledním republikánským prezidentem, který získal významnou židovskou podporu. S nástupem demokratického prezidenta Woodrowa Wilsona se volební preference Židů změnily. Wilsonova angažovanost v rámci „Společnosti národů“²⁴⁸, Balfourova deklarace a odsouzení antisemitismu znamenaly přehodnocení židovské politické loajality a hlasovacích návyků. S novou vlnou židovských přistěhovalců z východní Evropy na počátku 20. století se začala formovat nová politická identita.²⁴⁹

Krise ve 30. letech způsobila, že se Židé začali více orientovat na Demokratickou stranu, která byla vnímána jako solidární vzhledem k rasovému původu a ekonomickým aspektům. Představitelé typických Židů žijící ve Spojených státech jsou velmi liberální. Jsou to stoupenci sociálního státu, rovnosti ras, tolerance homosexuálů a jsou méně zbožní než typičtí Američané. Sami sebe vnímají jako „obhájce spravedlnosti“, to znamená, že se hodně věnují charitě, angažují se ve společnosti a mají vysoké sociální cítění. To má za následek příklon k Demokratické straně, která je ve Spojených státech vnímána jako socialistická. Ten, kdo volí republikány, je mezi Židy považován za zrádce. Poměr hlasů je tak přibližně 3 hlasy pro demokraty versus 1 hlas pro republikány.²⁵⁰

U Židů je pravděpodobnost, že se budou ztotožňovat s Demokratickou stranou, podstatně větší, než u jiných náboženských skupin ve Spojených státech. Na následujícím grafu lze vidět, že v roce 2004 udávalo 50 % Židů demokratickou příslušnost a pouze 16 % republikánskou příslušnost. 34 % se označilo za nezávislé. Od roku 1990 zůstal tento trend poměrně stabilní. Národní průměr udává, že 28 % obyvatel jsou republikáni, 34 % jsou demokraté a 38 % jsou nezávislí. Údaje z let 2008 až 2011 vykazují propad v rámci

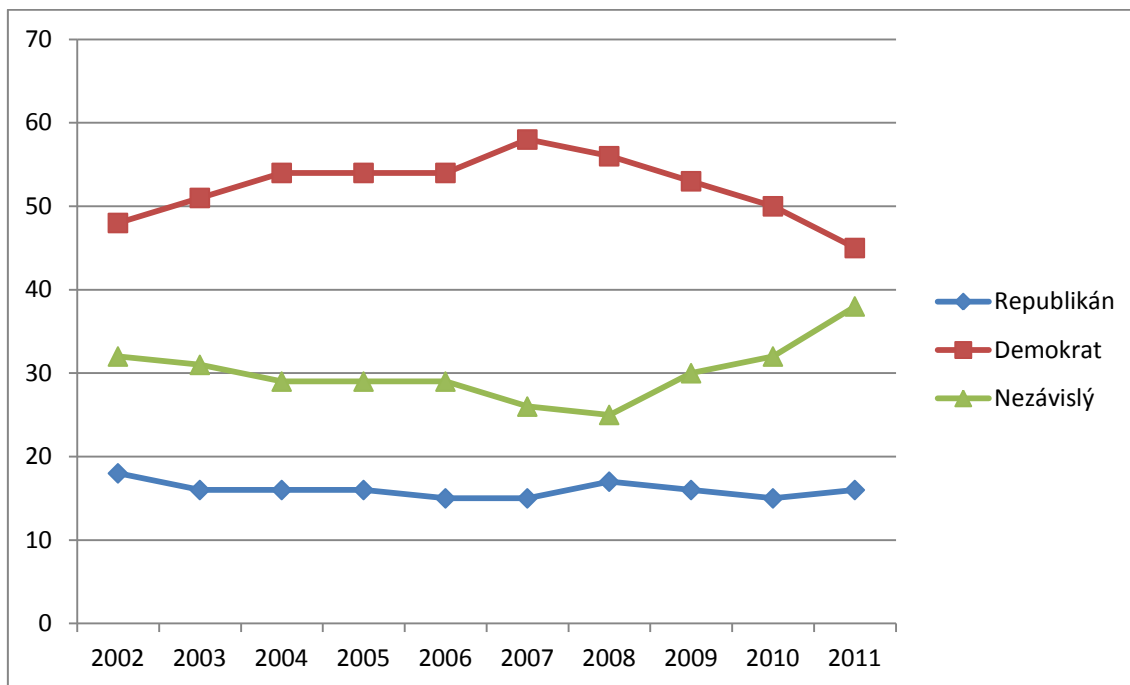
²⁴⁸ LN, League of Nations.

²⁴⁹ WINDMUELLER, Steven. *Are American Jews Becoming Republican? Insights Into Jewish Political Behavior* [online]. Jerusalem Viewpoints, December 2003 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jcpa.org/jl/vp509.htm>>.

²⁵⁰ FINGERLAND, Jan. *Proč to má demokratická strana u amerických židovských voličů dobré* [online]. IDNES, 17. června 2011 [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/proc-to-ma-demokraticka-strana-u-americkych-zidovskych-volicu-dobre-11v-/kavarna.aspx?c=A110607_162006_kavarna_chu>.

Demokratické strany, nicméně trend podporovat spíše kandidáty levice zůstává i nadále velmi zřetelný.²⁵¹

Graf 3: Politická identifikace Židů v letech 2002-2011 (v %).

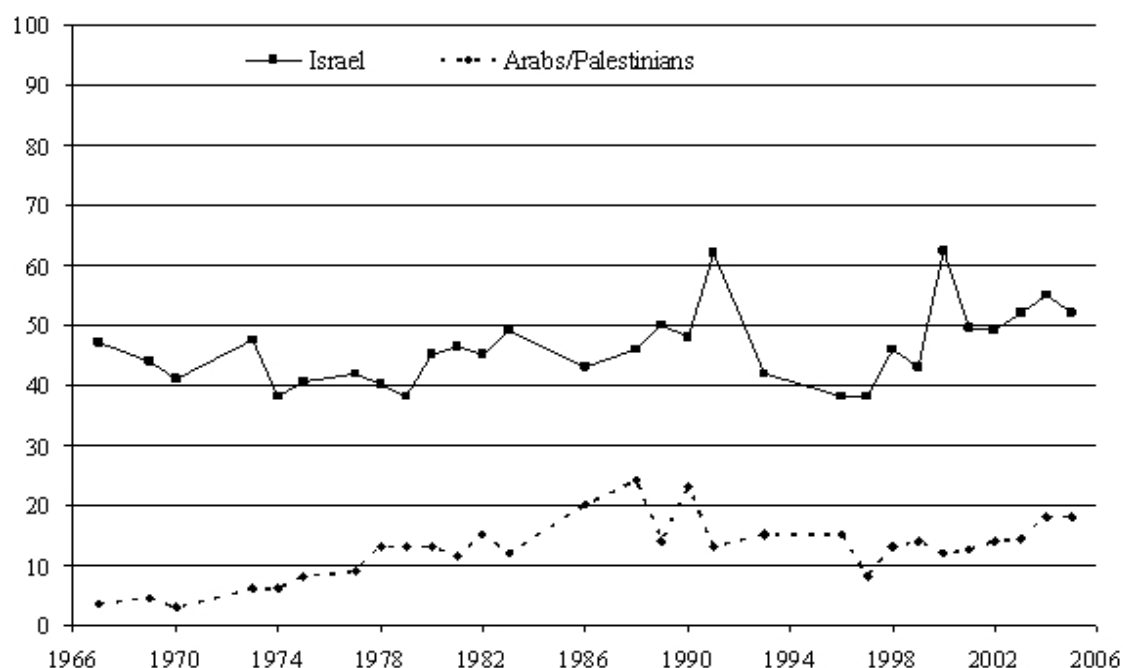
Zdroj: JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *U.S. Political Party Identification of Jews* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/partyid.html>>. Vlastní zpracování.

Organizace jako například AIPAC nemusí určovat politiku exekutivy, ale jsou velmi často schopny určitá rozhodnutí změnit či nasměrovat tak, jak potřebují, zvláště pak u těch institucí, které jsou citlivé vůči americkým občanům přímo, jako je tomu v případě Kongresu. Dle následujícího grafu je vidět, že za posledních 40 let sympatizovala většina Američanů s Izraelem. Není se tedy pak čemu divit, že senátoři i kongresmani se přiklánějí k podpoře Izraele.²⁵²

²⁵¹ JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *U.S. Political Party Identification of Jews* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/partyid.html>>.

²⁵² VERBEETEN, David. *How Important Is the Israel Lobby?* [online]. Middle East Quarterly, Fall 2006 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/1004/how-important-is-the-israel-lobby>>.

Graf 4: Sympatie Američanů vůči Izraeli a Palestině (v %).

Zdroj: VERBEETEN, David. *How Important Is the Israel Lobby?* [online]. Middle East Quarterly, Fall 2006 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/1004/how-important-is-the-israel-lobby>>.

Prvním Židem v Senátu byl v roce 1845 David Levy Yulee, demokrat z Floridy. Do roku 1949 pak tento post zastávalo pouze pět dalších senátorů židovského původu. Židé se stali významnou součástí Senátu až s nástupem prezidenta Roosevelta a jeho programu „Nový úděl“²⁵³. Tehdy významně přispěli k vítězství Demokratické strany, především ve státech s relativně velkou židovskou populací, jako byl například New York. Během 20. století však usilovalo o volené místo na federální úrovni relativně málo Židů, a to především z důvodu stálé diskriminace ze strany jejich kolegů. Většina politicky aktivních Židů preferovala spíše pozice ve vysoké politice jako finanční odborníci, poradci, vydavatelé či jako významní hráči v médiích. Ve volbách v roce 1992 vzrostl počet Židů v Senátu poprvé v historii na deset členů. Většina z nich byli liberální demokraté, geografické zastoupení však bylo velmi rozmanité. Na rozdíl od Sněmovny reprezentantů, Židé v Senátu nikdy nevytvořili formální či neformální skupinu, která by spolupracovala a významně ovlivňovala senátní rozhodnutí.

²⁵³ „Nový úděl“ byl program vyhlášený prezidentem Rooseveltem, jehož cílem bylo transformovat americkou ekonomiku po krachu newyorské burzy v roce 1929. V rámci tohoto programu bylo schváleno několik různých zákonů, které se týkaly ekonomických, sociálních či finančních otázek a měly za úkol zmírnit nejhorší dopady hospodářské krize, oživit ekonomiku a obnovit důvěru Američanů v klíčové instituce. Blíže viz: ROOSEVELT INSTITUTE. *The New Deal* [online]. [cit. 10. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://rooseveltinstitute.org/policy-and-ideasroosevelt-historyfdr/new-deal>>.

Ve Sněmovně reprezentantů byl prvním členem židovského původu Lewis Charles Levin v roce 1844. Do roku 1900 bylo zvoleno méně než 20 židovských zástupců. Tito zákonodárci byli velmi odvážní, když kandidovali veřejně jako Židé vzhledem k antisemitským a proti-imigrantským náladám té doby. Oni však jasně reprezentovali své voliče ve snaze najít lepší život ve Spojených státech. Někteří z nich dokonce přinesli na americkou politickou scénu vlastní evropské způsoby utváření a vedení politiky. Od roku 1844 zastávalo tento úřad již více než 150 Židů. V rámci Sněmovny reprezentantů existuje jakýsi neformální parlamentní klub židovských zákonodárců.²⁵⁴

Kombinace místního aktivismu a veřejného mínění společně s hlubokým přesvědčením, že zájmy Spojených států na Blízkém východě jsou hájeny podporou Izraele, se odráží v Kongresu, jehož členové se úzce shodují s židovskou populací jako celku. Mezi lety 1973 a 1975 měl Kongres 14 členů židovského původu, v dalším funkčním období již 23 a mezi lety 1977 a 1979 dokonce 27 členů. Tito členové představovali 5 % celého Kongresu, což bylo pouze o trochu více než volební síla židovské populace ve Spojených státech. Asistenti v Senátu však tvrdí, že židovská lobby není výhradně zodpovědná za podporu Izraele v „Capitol Hillu“²⁵⁵. Tři čtvrtě Senátu je silně pro-izraelsky orientováno, a to z mnoha různých důvodů. Většina podpory a zájmu o Izrael zde pochází především z přesvědčení, že je to v zájmu Spojených států. Co ještě dále rozšiřuje základnu pro podporu Izraele, je síť asistentů a poradců, kteří jsou zainteresováni v židovských záležitostech a zejména pak v otázkách Izraele samotného. Většina z nich ale považuje konspirace o síle pro-izraelské lobby za přehnané a nepravdivé.²⁵⁶

Na následujícím grafu lze vidět počet členů Kongresu Spojených států, kteří jsou židovského původu. Tento počet je sledován mezi 105. Kongresem, který byl zvolen na období mezi lety 1997 a 1999, a 113. Kongresem, který zasedá mezi lety 2013 a 2015.²⁵⁷

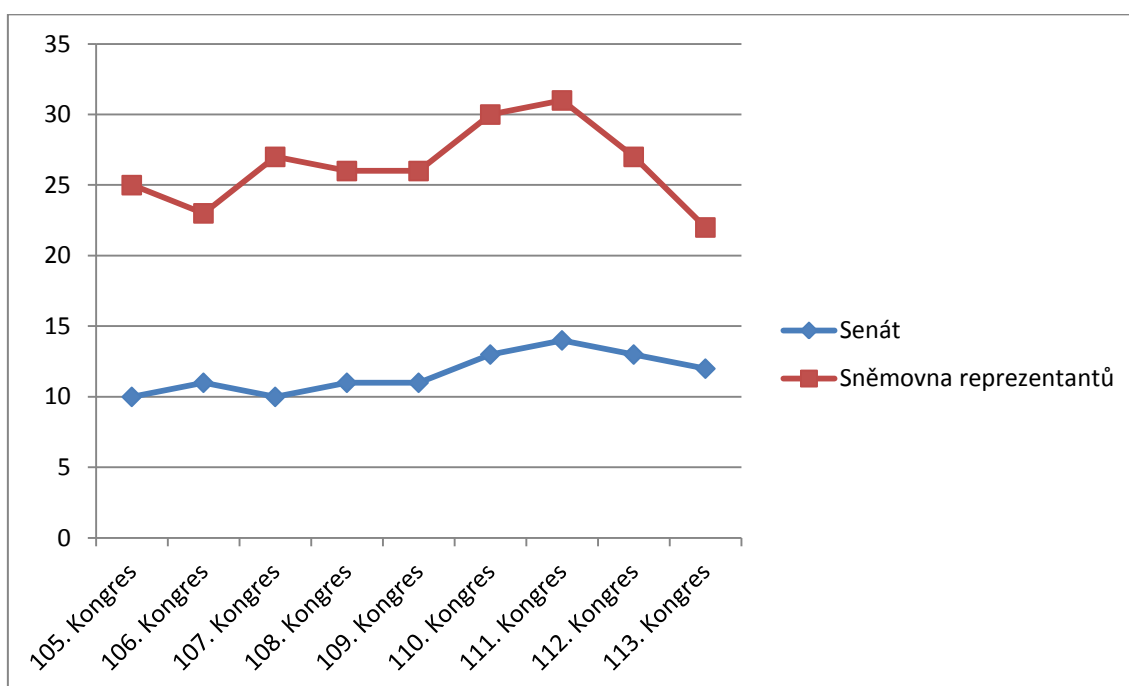
²⁵⁴ MAISEL, L. S.; FORMAN, I. N. *Jews in American Politics*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2004. ISBN 0-7425-2879-0. s. 50-56.

²⁵⁵ Sídlo amerického Kongresu ve Washingtonu.

²⁵⁶ CONGRESSIONAL QUARTERLY INC. *The Washington Lobby: Timely Reports to Keep Journalists, Scholars and the Public Abreast of Developing issues, Events and Trends*. Washington: Congressional Quarterly, 1979. ISBN 0-87187-178-5. s. 146-147.

²⁵⁷ JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Biographies: Jewish Members of U.S. Congress* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewcongdoc.html>>.

Graf 5: Počet členů Kongresu židovského původu (Kongres č. 105-113).

Zdroj: JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Biographies: Jewish Members of U.S. Congress* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewcongtoc.html>>. Vlastní zpracování.

Washington je znám jako město „zkratek“. V Americkém Kongresu je tou nejznámější a nejčastěji vyslovovanou zkratkou bezpochyby AIPAC. Pouhá zmínka o této organizaci způsobí, že kdokoli, kdo se zabývá politikou na Blízkém východě, zpozorní a stane se velmi obezřetným. Tato organizace si totiž dokázala získat kontrolu v podstatě nad všemi aktivitami Kongresu ohledně politiky na Blízkém východě. Většina členů Sněmovny reprezentantů i Senátu předkládá žádosti a hlasuje tak, jak jim diktuje AIPAC. Tuto organizaci totiž považují za přímého reprezentanta Kongresu ve výkonu politické moci, který je navíc schopen ovlivnit výsledky voleb. Spousta domněnek je samozřejmě nepravdivých či velmi nepravděpodobných. Důležité však mnohdy je, jaké je vnímání veřejnosti. AIPAC představuje ve Spojených státech symbol moci. Neskrývané, strach nahánějící moci. V tisku jsou pravidelně publikovány názory, jako: „*Nejmocnější, nejlépe organizovaná zájmová skupina ve Washingtonu s efektivní zahraniční politikou.*“²⁵⁸ Dle bývalého kongresmana Paula McCloskeyho je Kongres dokonce „*terorizován AIPACem.*“²⁵⁹ Efektivita AIPACu však spočívá především v jeho základnách po celých Spojených státech, které byly založeny americkými Židy. Ti pak operují v rámci více než

²⁵⁸ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 28.

²⁵⁹ Tamtéž.

200 skupin či organizací. Pro tyto organizace je lobbying ve Washingtonu velmi vážnou záležitostí a AIPAC je zde uznáván jako jejich vůdce. V průběhu let pronikla pro-izraelská lobby důkladně do amerického vládního systému a organizací, která zde má největší vliv, je bezpochyby AIPAC, na kterou se nezřídka obrací i prezident Spojených států.

Role AIPACu je podporovat politiku Izraele, ne ji utvářet či formulovat. AIPAC udržuje denně telefonní komunikaci s izraelskou ambasádou. Roční konference ve Washingtonu jsou hlavním způsobem jak shromáždit velkou skupinu lidí. Ti, kteří se účastní, si mohou poslechnout přední americké a židovské řečníky, mohou se účastnit různých seminářů a workshopů a mohou také finančně podpořit AIPAC. Tyto konference přilákají přední politiky, izraelské velvyslance, významné senátory a členy Sněmovny reprezentantů a také úředníky z Bílého domu či ministerstva zahraničí. Všichni lidé, kteří mají určitý vliv na rozhodování o americké zahraniční politice, se také mohou zdarma účastnit jakéhosi „poznávacího zájezdu“ do Izraele.²⁶⁰

Například v srpnu roku 2011 vycestovalo 81 kongresmanů z celých Spojených států do Izraele. Většina z nich byla do této funkce zvolena poprvé. Polovina této skupiny byli čerstvě zvolení republikánští kongresmani, kteří byli do funkce zvoleni v roce 2010. Tyto týdenní výlety jsou plně hrazeny „Americko-izraelskou nadací pro vzdělávání“²⁶¹, která byla založena v roce 1990 jako podpůrná organizace AIPACu. Tato organizace má roční rozpočet přes 24 milionů dolarů. Toto je velmi mimořádná situace. Nestává se totiž často, že by nějaká lobby zvala jménem cizího státu volené zástupce na propagandistické cesty do podporovaného státu. Člen personálu jednoho voleného zástupce, který se účastnil tohoto výletu, uvedl, že jeho nadřízený neměl prostě jinou možnost. Pokud by se totiž akce nezúčastnil, byl by atakován AIPACem a v příštích volbách velmi pravděpodobně poražen svým soupeřem. Voliči netuší, že jejich zástupci jsou pod takto silným tlakem ze strany pro-izraelské lobby, protože zpravodajská média o tom jednoduše nemluví. Média jako New York Times, USA Today, CNN či ABC se o těchto výletech nezmínila vůbec nebo pouze velmi okrajově. Naopak média například ve Velké Británii, Indii, Izraeli či Íránu o tomto tématu hovořila naprosto otevřeně. Přitom v průzkumech se ukazuje, že velká většina Američanů (cca dvě třetiny až tři čtvrtiny) si nepřeje, aby Spojené státy

²⁶⁰ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 27-37.

²⁶¹ AIEF, American Israel Education Foundation.

podporovaly v izraelsko-palestinském konfliktu pouze jednu stranu. To je zajímavý fakt, když vezmeme v úvahu to, že americké zprávy jsou vysoce pro-izraelské.²⁶²

Další skupinou, která je často přehlížena, ale je také velmi významná z hlediska ovlivňování zahraniční politiky, jsou zaměstnanci a stálí pracovníci Kongresu. AIPAC spolupracuje s izraelskými univerzitami, které organizují placené exkurze pro členy Kongresu, kteří zastávají klíčové pozice. AIPAC je také úspěšný v tom, že zabraňuje zákonodárcům v návštěvách arabských zemí a prezentuje pouze názory a stanoviska z pohledu Izraele.

Díky pravidelným zprávám AIPACu, které jsou označovány jako „Action Alert“, je více než tisíc vedoucích představitelů židovských organizací po celých Spojených státech informováno o aktuálních událostech. Toto takzvané „varování“ obvykle požaduje určité jednání ze strany oslovených a informuje zpravidla o legislativě, o které se jedná v Kongresu. Vedoucí představitelé jsou pak požádáni, aby učinili telefonní hovor, poslali telegram či si dokonce domluvili osobní setkání s problémovým kongresmanem. Tato propracovaná síť má téměř okamžitou působnost. Běžně se tak stává, že pokud v Kongresu řeknete něco, co není zcela v souladu s izraelskými zájmy, do půl hodiny o tom budou informovány přední židovské organizace. Tento tlak velmi ovlivňuje myšlení volených zástupců v Kongresu především v tom případě, že jsou nerozhodnutí o určitých otázkách či v případě, že usilují o politickou podporu. Zaměstnanci v AIPACu nejsou pouze velmi motivovaní profesionálové ve svém oboru, ale mají také mnoho zkušeností z praxe. Tito lobbisté mají v podstatě neomezený přístup ke členům Kongresu a jsou schopni je kontaktovat přímo u nich doma, a to v kteroukoli denní i noční hodinu. Výsledkem je pozoruhodná kooperace a vzájemný vztah mezi lobbisty a zákonodárci.²⁶³

AIPAC si také vede vlastní záznamy o každém členu Senátu či Sněmovny reprezentantů. Zajímá se o jejich hlasování ve výborech, podepisování dopisů, o jejich projevy či finanční dary. AIPAC se liší od většiny nátlakových skupin tím, že nepodporuje své kandidáty veřejně a nevybírání peníze přímo v rámci kampaní, ale přenechává tyto aktivity soukromým jednotlivcům a především pak politickým akčním výborům (PACs). Ve Spojených státech jsou registrovány více než 3 tisíce takovýchto výborů a většina z nich je jasně spojena s určitou zájmovou skupinou. První výbor, který byl zaměřen

²⁶² WEIR, Alison. *Israel Lobby Dominates Congress, Media Covers it Up* [online]. Antiwar, August 2011 [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://original.antiwar.com/alison-weir/2011/08/10/israel-lobby-dominates-congress/>>.

²⁶³ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 37-47.

na podporu Izraele, vznikl v roce 1979 a v roce 1984 už jich bylo dokonce 75. Na přelomu 20. a 21. století však jejich počet klesl na 53, zejména z důvodu zvýšení počtu jednotlivců a soukromých osob zabývajících se získáváním peněz pro podporované kandidáty. Většina těchto výborů nese názvy, které na první pohled nedávají najevo žádnou podporu Izraeli. Jejich činnost je však bezpochyby silně pro-izraelská. Reforma financování kampaní umožňuje jednotlivcům, aby přispívali maximálně 2 000 amerických dolarů na podporu jednoho kandidáta a až 10 000 amerických dolarů vybranému politickému akčnímu výboru. Tyto výbory mohou jednotlivým kandidátům přispět 10 000 amerických dolarů, a tak jednotlivci přispívají povolený limit přímo kandidátovi a zbytek dají výboru, který potom tyto peníze určenému kandidátovi věnuje. Jednou z hlavních výhod těchto výborů je, že jsou velmi úzce zaměřeny na jednu konkrétní oblast zahraniční politiky. Pro-izraelské výbory se soustředí především na volby na federální úrovni, a to především na volby do Sněmovny reprezentantů a do Senátu.²⁶⁴

4.2 Pentagon

Pentagon je místem, kde sídlí centrální ředitelství ministerstva obrany. Je to nejvyšší velitelství ozbrojených sil a má na starosti všechna opatření, která zaručují americkému národu bezpečnost. Budovami Pentagonu projdou denně tisíce zpráv, které obsahují ty nejtajnější informace týkající se Spojených států. Tyto informace jsou zabezpečeny těmi nejdokonalejšími technologiemi. Jak moc v bezpečí ale ve skutečnosti jsou? Velvyslanec na jedné z nejvyšších pozic uvádí: „*Úniky informací do Izraele jsou fantastické. Pokud bych měl určitou tajnou informaci, o které by měl vědět ministr zahraničí, ale ne Izrael, musel bych počkat, dokud nebudu mít možnost sejít se s ním osobně.*“²⁶⁵ Dle některých diplomatů jsou úniky informací pro-izraelským aktivistům nejenom všudypřítomné v rámci ministerstva zahraničí i ministerstva obrany, ale také zastašující a velmi škodlivé americkým národním zájmům. Každý, kdo pošle někomu zprávu, si může být téměř stoprocentně jistý, že tato zpráva bude okamžitě okopírována a předána dál. Velmi citlivé zprávy se proto raději šíří ústně a nikdo si je netroufne sepsat písemně. Ještě větší nejistota je způsobena tím, že si jsou v podstatě všichni vědomi toho, že veškeré tajné zprávy týkající se Blízkého východu se Izrael okamžitě dozví. Stále však není zcela známo, jakým způsobem a přes koho se tyto zprávy ven dostaly. V praxi je pak

²⁶⁴ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 37-47.

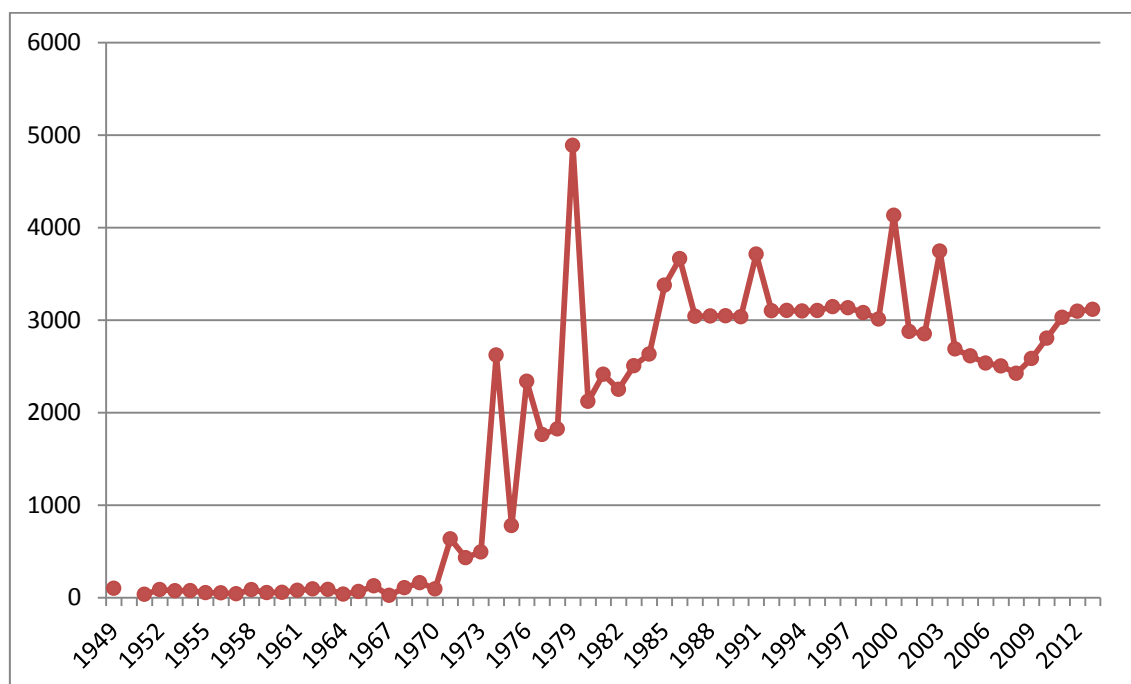
²⁶⁵ Tamtéž, s. 148.

běžné, že izraelská zpravodajská síť je tak dokonalá, že Izrael ví v podstatě všechno o rozhodnutích americké vlády a jejích možnostech, především těch vojenských. Izrael má tak většinou mnohem lepší a přesnější informace o skladových zásobách vojenského materiálu ministerstva obrany, než má Pentagon sám.²⁶⁶

Izrael čelí širokému spektru bezpečnostních hrozeb. Vzhledem k této realitě požaduje jedinečnou pozornost a podporu ze strany Spojených států, které se mu také dostává. Blahobyt a vůbec přežití Izraele jsou tak závislé na „speciálním vztahu“ s Washingtonem. Izraeli se dostává tradiční výše zahraniční podpory, na kterou je zvyklý i přesto, že se celkový rozpočet na tyto aktivity snižuje.²⁶⁷

Na následujícím grafu lze vidět výši americké zahraniční pomoci Izraeli od jeho vzniku až do současnosti.

Graf 6: Výše americké zahraniční pomoci Izraeli mezi lety 1949 a 2013 (v mil. \$).

Zdroj: SHARP, Jeremy M. *U.S. Foreign Aid to Israel* [online]. Congressional Research Service, March 2012 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://assets.opencrs.com/rpts/RL33222_20120312.pdf>. Vlastní zpracování.

Během prvního roku po vzniku samostatného státu Izrael činila americká zahraniční pomoc přibližně 135 milionů amerických dolarů. Tato pomoc byla vnímána především

²⁶⁶ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 147-149.

²⁶⁷ CLARKE, Duncan. *Israel's Unauthorized Arms Transfers* [online]. Foreign Policy, No. 99, 1995 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jstor.org/stable/pdfplus/1149008.pdf?acceptTC=true&acceptTC=true&jpdConfirm=true>>. s. 89-91.

jako prostředek k dosažení míru v oblasti Blízkého východu. Během padesátých let 20. století pak byla tato pomoc směřována především na vypořádání se s židovskými uprchlíky a vysídlenými osobami. V těchto letech však vzrostla i americká finanční pomoc arabským zemím. Poté tato výhradní pomoc Izraeli skončila a Izrael získával peníze od Spojených států v podobě půjček, které splácel, a od roku 1962 začal nakupovat zbraně a vojenské technologie. Izrael obdržel jeden z největších vojenských příspěvků v roce 1973, v době Jomkipurské války. Od roku 1974 pak nastaly tři situace, kdy Spojené státy finančně kompenzovaly Izraeli některé jeho ústupky. Například v roce 1979, kdy se Izrael stáhl ze Sinaje, v roce 1985, kdy vypukla v Izraeli ekonomická krize a míra inflace se vyšplhala na 445 %, a naposledy v roce 1996 na pomoc v boji proti terorismu. Izrael je jedním z největších spojenců Spojených států, což mu umožňuje získávat zastaralé vojenské vybavení, které chce americká armáda prodat či se ho prostě zbavit. Od konce roku 1998 do roku 2001 si izraelská vláda vyžádala dodatečné peníze na stažení svých vojsk z okupovaných území, v roce 2003 pak kvůli oživení ekonomiky a kompenzaci nákladů na vojenské přípravy spojené s válkou v Iráku. Ačkoli je výsledná suma za všechny tyto roky dohromady ohromující, byla velmi ovlivněna inflací. Výše podpory zůstala konstantní v přepočtu na americké dolary, reálná hodnota pomoci však mezi lety 1987 a 1999 klesala. Na druhou stranu, Izrael dostává tuto podporu za mnohem příznivějších podmínek než jiné státy.²⁶⁸

Vztah mezi Izraelem a Spojenými státy je však ohrožen opakovaným porušováním amerického práva ze strany Izraele. Existují důkazy o tom, že Izrael systematicky obchází restriktce Spojených států týkající se exportu technických dat, produktů sloužících k obraně a jejich součástí. Izrael často reexportuje tyto produkty státům, které jsou potenciálními nepřáteli Spojených států nebo jsou očividnými porušovateli lidských práv.²⁶⁹

Požadavky Izraele na dodávky technologií sloužících k obraně prudce vzrostly na začátku sedmdesátých let 20. století. Od války v roce 1973 dostávají Izraelci většinu amerických nejdokonalejších vojenských systémů. Izrael je závislý na americké technologické pomoci. Od osmdesátých let 20. století pak výrazně vzrostla kooperace mezi oběma státy v oblasti vědy a výzkumu, výměny dat a vědců či nákupu zbraní. V roce 1986 byl Izrael prohlášen Kongresem za hlavního spojence, který není členem NATO.

²⁶⁸ BARD, Mitchell. *U.S. Aid To Israel* [online]. Jewish Virtual Library, January 2012 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/foreign_aid.html>.

²⁶⁹ CLARKE, Duncan. *Israel's Unauthorized Arms Transfers* [online]. Foreign Policy, No. 99, 1995 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jstor.org/stable/pdfplus/1149008.pdf?acceptTC=true&acceptTC=true&jpdConfirm=true>>. s. 89-93.

Spolehlivá podpora v rámci Kongresu a u mnoha zájmových skupin po celých Spojených státech zajišťuje Izraeli značný vliv ve vztahu k Washingtonu. Jeden bývalý americký úředník poznamenal: „Pokud úředníkům z „Izraelských obranných sil“²⁷⁰ zamítne nějakou žádost úřad na nižší úrovni, bezelstně obejdou každého a obrátí se přímo na ministra. Pokud ani to nepomůže, obrátí se na své přátele v Kongresu.“²⁷¹

Mezi lety 1975 a 1993 bylo do Kongresu zasláno 17 reportů ohledně neoprávněného transferu technologií. Sedm z nich se týkalo Izraele. Zprávy ohledně některých zemí vyvolaly určitý efekt, vojenská pomoc či transfer obranných technologií do Izraele však nikdy nebyly přerušeny. V několika málo případech byla vojenská pomoc Izraeli pozastavena prezidentem. Vždy však byla velmi rychle obnovena díky velkému tlaku ze strany Kongresu.²⁷²

Jsou známy také případy, kdy Izrael požadoval určitý seznam zbraní a vojenského vybavení, a Pentagon dodal nesprávné zboží či tvrdil, že takové zboží vůbec nemá. Izraelci si však vždy dokázali obstarat potřebné informace a donutit Spojené státy, aby jim poskytly přesně to, co požadují, a to včetně technologicky náročných výrobků a vojenského vybavení, které Spojené státy neposkytují žádnému jinému státu ani v rámci NATO. Prodej vojenského materiálu Izraeli totiž není omezen žádnými směnicemi či limity, jako je tomu v případě ostatních států. Izraelci operují v Pentagonu na velmi profesionální úrovni a jsou přítomni naprosto všude. Mají dostatek svých lidí, kteří rozumějí systému americké národní obrany a mají kontakty na všech úrovních tohoto systému. V rámci něj spolupracují na stálé bázi a vytvářejí tak konstantní tlak a vliv. Někteří vlivní úředníci v Pentagonu dosvědčují, že bylo zaznamenáno několik případů, kdy izraelští úředníci nelegálně odcizili dokumenty, které byly přísně tajné, a byli za to nuceni opustit Spojené státy. K žádnému formálnímu potrestání těchto úředníků však nikdy nedošlo a Izrael sám vždy odůvodnil jejich odstoupení z funkce osobními důvody. Jeden z těchto úředníků říká, že „špionáž ze strany Izraele proti americké vládě je na mnohem vyšší úrovni, než kdy bylo veřejně přiznáno.“²⁷³

Většina úředníků, kteří pracují v Pentagonu, se shodne na tom, že agenti, kteří pracují pro Izrael, znají dokonale fungování amerického systému a dokážou se mu plně

²⁷⁰ IDF, Israel Defense Forces.

²⁷¹ CLARKE, Duncan. *Israel's Unauthorized Arms Transfers* [online]. Foreign Policy, No. 99, 1995 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jstor.org/stable/pdfplus/1149008.pdf?acceptTC=true&acceptTC=true&jpdConfirm=true>>. s. 89-93.

²⁷² Tamtéž, s. 101-102.

²⁷³ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, III.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 149-152.

přizpůsobit. Izraelská ambasáda ví naprosto přesně, kdy má dojít k jaké události, na jaký den byla naplánována jaká schůzka a o čem se na ní mělo jednat. Znájí všechny právní předpisy a nařízení. Všechny otázky, které se týkají Izraele, musejí být vyřešeny v daném časovém rozmezí. Spojené státy zažívaly často období, kdy byly samy vyčerpány válkou a neměly proto dostatek vojenského vybavení ani samy pro sebe. Izrael však zasílal své požadavky kdykoli, kdy se mu to hodilo. Ve většině případů, a to i po negativní odpovědi ze strany Pentagonu, dostal Izrael to, o co požádal. Pozice, kterou zastával Pentagon, byla vždy přehlasována politickým rozhodnutím Bílého domu. Tato situace tak velmi výrazně oslabila morálku všech profesionálních zaměstnanců, kteří pracují v Pentagonu a kteří rozhodují o důležitých bezpečnostních otázkách na té nejvyšší úrovni. Tato politicky motivovaná rozhodnutí tak mohou ohrožovat i bezpečnost samotných Spojených států.²⁷⁴

V květnu roku 2004 prohlásil George W. Bush na konferenci AIPACu: „AIPAC dělá důležitou práci. Ve Washingtonu i jinde upozorňuje na velké bezpečnostní problémy naší doby. Vždycky varoval ostatní proti terorismu. V tomto novém nebezpečném století je jeho práce důležitější než kdy jindy.“²⁷⁵ Jen o tři měsíce později je tato nejsilnější pro-izraelská lobby podezřívána „Federálním úřadem pro vyšetřování“²⁷⁶ z toho, že jí úředníci z Pentagonu poskytli utajované materiály, které mohly obsahovat tajné informace o Íránu, a které AIPAC okamžitě předal izraelské vládě. Toto podezření vážně poškodilo důvěryhodnost AIPACu a jeho velký vliv ve Washingtonu. Jeho představitelé toto obvinění rázně odmítli. Nejdříve byl podezřelý pouze jeden zaměstnanec z Pentagonu, později se však ukázalo, že takovýchto úředníků bylo mnohem více a že neunikly pouze informace o Íránu, ale také o mírovém procesu na Blízkém východě a informace o záměrech USA v Iráku. Federální vyšetřování ukázalo, jakou sílu a moc ve skutečnosti AIPAC má. Již pár hodin po zveřejnění tohoto problému začali státní úředníci otevřeně vyjadřovat svoji podporu této organizaci. Mnoho podporovatelů Izraele i AIPACu tvrdí, že je zbytečné, aby Izrael prováděl špionáž uvnitř Spojených států. Někteří však zastávají názor, že Izrael má velký zájem na sběru takových informací, které by mohly ovlivnit americkou politiku vůči Íránu, neboť ten pro něj představuje největší nebezpečí. Oba státy

²⁷⁴ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. 404 s. ISBN 1-55652-482-X. s. 153-155.

²⁷⁵ EDSALL, T. B.; MOORE, M. *Pro-Israel Lobby Has Strong Voice; AIPAC Is Embroiled in Investigation of Pentagon Leaks* [online]. The Washington Post, September 2004 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/409696114/fulltext/1418EDEAAF25133A3E/2?accountid=17203>>.

²⁷⁶ FBI, Federal Bureau of Investigation.

jsou velmi silně proti vývoji jaderných zbraní v Íránu, Izrael však zastává mnohem tvrdší pozici než Washington.²⁷⁷

Tok informací mezi Spojenými státy a Izraelem je však pouze jednostranný. Izrael nepovažuje za nutné poskytovat Spojeným státům některé důležité a tajné informace, na druhou stranu izraelská špionáž je natolik dokonalá, že USA prostě nejsou schopny tyto aktivity odhalit a zastavit. Izraelská zpravodajská agentura „Mosad“ například dopředu neinformovala Spojené státy o sebevražedných atentátech v roce 1983, které zabily 241 amerických vojáků námořní pěchoty, kteří v tu dobu přespávali v kasárnách na letišti v Bejrútu. Mosad získal informaci o těchto útocích dostatečně brzy na to, aby stihl varovat vládu Spojených států. Velitel Mosadu v Tel Avivu však záměrně rozhodl, že americká vláda nebude varována a prohlásil: „*Nejsme zde proto, abychom chránili Američany.*“²⁷⁸ Mosad má však ve Spojených státech zvláštní pozici a často je zdrojem důležitých informací pro CIA. S pomocí amerických Židů hledá jakýkoli náznak utlumení americké pomoci Izraeli a snaží se získat jakékoli technické informace od výzvědných služeb, které jim vedení Pentagonu odmítne poskytnout. Spojené státy tolerují operace Mosadu na americké půdě především z toho důvodu, že nechtějí rozložit americkou židovskou komunitu. Hlavní snahou Mosadu je provádět tajné špionážní operace proti arabským národům a řídit své oficiální zástupce po celém světě, zejména pak ve Spojených státech a v západní Evropě. Mosad má své zástupce v každé zemi, která je nějakým způsobem pro Izrael důležitá. Krádeže vědeckých a přísně utajovaných dat mají být hlavním cílem těchto operací.²⁷⁹

V prosinci roku 2012 se poprvé objevily informace o nominaci Chucka Hagela na pozici ministra obrany. Prezident Obama Hagela formálně jmenoval 7. ledna 2013 a tím tak zintenzivnil bouřlivé debaty ohledně tohoto bývalého senátora Nebrasky a válečného hrdiny z Vietnamu. Americká sionistická organizace aktivně vystoupila proti Hagelovi v sociálních médiích i na půdě Kongresu. Naopak liberální židovské skupiny jako J Street tuto nominaci podpořily. AIPAC se k situaci nijak veřejně nevyjádřil. Někteří Hagelovi odpůrci tvrdili, že je velmi nevhodným kandidátem a že je nezpůsobilý k tomu, aby důsledně bránil americko-izraelské zájmy především také z toho důvodu, že je silně proti-izraelský či dokonce antisemitský. Osudovým se mu stal především jeho komentář

²⁷⁷ EDSALL, T. B.; MOORE, M. *Pro-Israel Lobby Has Strong Voice; AIPAC Is Embroiled in Investigation of Pentagon Leaks* [online]. The Washington Post, September 2004 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/409696114/fulltext/1418EDEAAF25133A3E/2?accountid=17203>>.

²⁷⁸ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 157.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 157-162.

v roce 2006, že židovská lobby zastrašuje mnoho lidí ve Washingtonu. Hagel však veřejně prohlásil, že lituje této poznámky a je odhodlán zabránit Íránu v získání jaderné zbraně. Tím tak dokázal přesvědčit několik významných demokratických zákonodárců, kteří mu slíbili podporu v jeho úsilí dostat se do vedení Pentagonu.²⁸⁰

Prezident Barack Obama byl obviněn vedoucími představiteli republikánů, že tímto aktem urazil Izrael. Republikáni velmi ostře zkritizovali jeho volbu a slíbili, že zpochybní nominaci Hagela na slyšení v Senátu, který musí jeho nominaci schválit. Senátor Lindsay Graham řekl, že „*Hagel by byl nejvíce nepřátelským ministrem obrany vůči Izraeli v celé jeho historii.*“²⁸¹ I přes to, že je Hagel republikán a bývalý senátor, podporoval Obamovu kritiku války v Iráku a v Afghánistánu a umírněnější přístup ke spolenectví s Izraelem. Hlasoval také proti sankcím vůči Íránu a vyzval Izrael, aby se zapojil do přímých jednání s Hamásem, militantní islámskou skupinou, která ovládá pásmo Gazy. Demokratická strana má však v Senátu většinu a je tedy velmi nepravděpodobné, že by republikáni blokovali toto jmenování.²⁸²

4.3 Akademická půda

Pro-izraelská lobby věnuje také velkou pozornost americkým univerzitám a odborným vysokým školám, které hrají klíčovou roli v šíření informací a utváření názoru na otázky týkající se Blízkého východu. Lobbistické organizace se zajímají především o obsah jednotlivých akademických programů, ale kontrolují také články ve studentských časopisech či přednášející, kteří kritizují Izrael. V sedmdesátých letech 20. století vyvinuly organizace jako AJC či AIPAC speciální výukové programy, které brání jakékoli kritice Izraele na univerzitních kampusech. V roce 1979 založil AIPAC program pro rozvoj politického vedení²⁸³, který má za úkol vzdělávat aktivisty, jejichž úkolem bude zvyšovat pro-izraelský vliv na univerzitách. V roce 1984 už zahrnoval tento program přes 5 000 studentů v rámci 350 kampusů ve všech 50 státech. AIPAC a mnoho dalších organizací si také vedou seznamy přednášejících a monitorují jejich aktivity a obsah přednášek. „Liga proti hanobení/pomluvám“²⁸⁴ si například vede své vlastní záznamy,

²⁸⁰ KAMPEAS, Ron. *As the Hagel battle intensifies, Pentagon nominee gets key support from Jewish Dems* [online]. The American Israelite, January 2013 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/1283394578/fulltext/1418EDEAAF25133A3E/7?accountid=17203>>.

²⁸¹ SWAINE, Jon. *Obama's pick for defence secretary an insult to Jewish lobby* [online]. Irish Independent, January 2013 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/1270368784/fulltext/1418EDEAAF25133A3E/8?accountid=17203>>.

²⁸² Tamtéž.

²⁸³ PLDP, Political Leadership Development Program.

²⁸⁴ ADL, Anti-Defamation League.

publikuje články o tom, kdo a kdy co řekl, na jaké univerzitě to bylo a při jaké příležitosti. Tyto praktiky vedou k zastrašení mnoha lidí.²⁸⁵

Na mnoha univerzitách po celých Spojených státech probíhají speciální programy, které mají za cíl podporovat tyto pro-izraelské aktivisty. Takových programů je poměrně mnoho a jedním z nich je například program, který je řízen mezinárodní židovskou organizací jménem „Aish HaTora“, která pracuje velmi úzce s izraelskou vládou. Tato organizace je schopna existovat především díky soukromým dárcům a díky nim provozuje desítky programů na šesti kontinentech. Své sídlo nemá ve Spojených státech, ale ve východním Jeruzalémě a podporuje osidlování západního břehu Jordánu. Vštěpuje svým členům, že okupace je pouhý mýtus a šíří velmi přesvědčivé islamofobické materiály. Aktivisté, kteří pracují v rámci těchto programů, dostávají za svoji práci finanční odměnu. Jedním z rysů tohoto aktivismu je, že každý, kdo vyjádří byť jen nepatrně svoji náklonnost k Palestině, je okamžitě označen za anti-židovského. Někteří aktivisté dokonce tvrdí, že studenti židovského původu jsou obtěžováni, zastrašováni a je proti nim používáno násilí. Pro-palestinští studenti se pak velmi často staví do opozice. Jediným způsobem, jak čelit obvinění z antisemitismu, by bylo jasné oddělení židovských studentů od stoupenců určitých vnějších skupin. Mnoho těchto obvinění je šířeno právě v rámci skupin, které jednají jménem organizace „Aish HaTora“. Jiná se objevují mezi stoupenci AIPACu na univerzitách. Tyto skupiny se snaží omezit pomoc palestinským uprchlíkům a tlačí Spojené státy k válce s Íránem.²⁸⁶

V roce 2002 bylo založeno sdružení²⁸⁷, které zahrnuje všechny pro-izraelské organizace, které se rozhodly být aktivní na vysokých školách a kampusech a nějakým způsobem ovlivňovat postoje a názory studentů. Bylo to v období anti-izraelských incidentů na univerzitách a vysokých školách po celých Spojených státech, které souvisely především s druhou intifádou²⁸⁸. Během tohoto období byla na denním pořádku na mnoha univerzitách anti-izraelská shromáždění. Některé univerzity dokonce zrušily či omezily své

²⁸⁵ FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. ISBN 1-55652-482-X. s. 209-215.

²⁸⁶ PESSAH, Tom. *Time to call out the campus Israel Lobby* [online]. Mondoweiss, November 2012 [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://mondoweiss.net/2012/11/time-to-call-out-the-campus-israel-lobby.html>>.

²⁸⁷ ICC, Israel on Campus Coalition.

²⁸⁸ Intifáda je pojem, který označuje povstání Palestinců proti Izraeli. První intifáda vypukla v roce 1987 a byly pro ni typické především neozbrojené akce, jako například bojkoty, stávky, pouliční násilí a demonstrace. Druhá intifáda pak vypukla v roce 2000 a trvala 4 roky. Byla mnohem krvavější a byly pro ni typické především sebevražedné atentáty.

Bliže viz: LANG, V.; ŠVAMBERK, A. *Intifáda* [online]. Novinky [cit. 10. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://tema.novinky.cz/intifada>>.

zahraniční studijní programy v Izraeli a proti-izraelské nálady byly zřetelné na všech kampusech i mimo ně. Hlavní snahou tohoto sdružení je vychovat silné lídry v rámci univerzitních komunit, kteří budou efektivně obhajovat postoje a politiku Izraele a změnit toto nepříznivé klima na univerzitách. Jeho hlavním posláním je mimo jiné rozšířit a posílit síť podporovatelů Izraele v rámci univerzit, potlačit proti-izraelské aktivity a utvářet pozitivní postoje a názory vůči Izraeli. Sdružení nabízí mimo jiné i strategické poradenství, řadu různých školení, zdrojů a informací studentským komunitám a mezinárodním a národním podporovatelům Izraele na akademické půdě.²⁸⁹

Významným projektem „Fóra pro Blízký východ“²⁹⁰ je projekt „Campus Watch“, který monitoruje, hodnotí a kritizuje studium Blízkého východu v Severní Americe s cílem jeho zlepšení. Tento projekt řeší především 5 hlavních problémů: míchání politiky se studiem, zneužívání moci nad studenty, analytická selhání, netoleranci alternativních názorů a zodpovídání se kritikům. Campus Watch plně respektuje svobodu projevu těch, kteří debatují. Zároveň si však také vyhrazuje právo vyjádřit svůj názor ohledně jejich slov a činů. Ve Spojených státech mají Blízkovýchodní studia velký význam, protože poskytují mnoho témat k veřejným debatám jako například téma militantní islám, Irák, arabsko-izraelský konflikt či válka proti teroru. Specialisté v tomto oboru mají poměrně značný a zároveň velmi nenápadný vliv na názor Američanů ohledně těchto témat. Mezi jejich hlavní aktivity patří:

- a. vzdělávání studentů a absolventů;
- b. publikace článků a knih, které mají za úkol ovlivnit to, jak je na tento region nahlíženo veřejností;
- c. ovlivňování vlády tím, že pomáhají kandidátům formulovat jejich stanoviska a úředníkům v Kongresu psát články či projevy;
- d. poskytování poradenské činnosti zpravodajským službám;
- e. určování směru v jakém je region Blízkého východu vnímán na univerzitách v Severní Americe;
- f. poskytování znaleckých posudků při soudních případech;

²⁸⁹ ISRAEL ON CAMPUS COALITION. *About us* [online]. [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.israelcc.org/home/about-us>>.

²⁹⁰ MEF, Middle East Forum. Toto fórum vzniklo jako nezisková organizace v roce 1994 ve Filadelfii. Jeho hlavním cílem je prosazování zájmů Spojených států na Blízkém východě a obrana západních hodnot. Toto fórum se snaží především o boj proti radikálnímu islámu, spolupráci se Saúdskou Arábií, Irákem a Íránem či o uznání Izraele ze strany Palestiny. Blíže viz: MIDDLE EAST FORUM. *About The Middle East Forum* [online]. [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/about.php>>.

- g. provádění osvětové činnosti v místních komunitách;
- h. přispívání do veřejné debaty prostřednictvím přednášek, novinových článků či vystupováním v rozhlasu a televizi;
- i. reprezentace jako neformální zástupci Spojených států při přednášení v zahraničí.

Hlavní náplní práce projektu Campus Watch jako celku je:

- a. vytvářet analýzy jednotlivých témat, institucí, vědců, událostí a trendů;
- b. shromažďovat informace o Blízkovýchodních studiích z veřejných i soukromých zdrojů a tyto informace zveřejňovat na svých webových stránkách;
- c. podporovat studenty, aby publikovali své stížnosti ohledně jejich zneužívání, zkoumání těchto případů a v případě, že jsou stížnosti oprávněné, zveřejňování a medializace svých stanovisek a názorů prostřednictvím rozhovorů v rádiu, televizi či novinách.

Campus Watch se snaží mít vliv na budoucí vývoj Blízkovýchodních studií dvěma hlavními způsoby. Za prvé se snaží zapojit do konstruktivní a informované kritiky, která bude stimulovat profesory ke zlepšení jejich výuky. Za druhé upozorňovat a informovat osoby zapojené do univerzitního života (administrativní pracovníky, členy správní rady, rodiče studentů, absolventy, státní a federální zákonodárce) o problémech v rámci tohoto studia a povzbuzovat je k řešení těchto problémů.²⁹¹

²⁹¹ CAMPUS WATCH. *Monitoring Middle East Studies on Campus* [online]. [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.campus-watch.org/about.php>>.

Závěr

Téma této diplomové práce je kontroverzní samo o sobě a již pouhý pojem „lobbying“ vyvolává u řady lidí negativní pocity, nesouhlas, nedůvěru či dokonce propojení s korupcí. Lobbying představuje stále jeden z problematických konceptů v mnoha oblastech politiky. Na jednoznačné definici se odborníci stále nemohou shodnout. Není také zcela jasné, kdo všechno může být považován za lobbistu a co všechno lze zahrnout pod lobbistické aktivity. Stále více států se snaží tyto lobbistické aktivity regulovat a určit jasné hranice, v rámci kterých se stále jedná o lobbying a kdy už se jedná o korupci. Jednoznačná představa o tom, jak by tato regulace měla vypadat a jaká by měla být pravidla hry, však neexistuje. Nejvyspělejší regulaci lobbyingu mají samozřejmě Spojené státy. I zde je ovšem spousta nejasností, neshod a nekalých praktik.

Tato práce se navíc zabývala pouze jednou částí lobbyingu, a to konkrétně „pro-izraelskou lobby“, která je jednou z nejsilnějších a nejaktivnějších, co se týče exekutivního i zákonodárského procesu. Její vliv lze pozorovat v mnoha státech, a to především u otázek, které se týkají Izraele, ale i u mnoha dalších. Tato lobby je schopna pokrýt několik různých úrovní, ať už hovoříme o prezidentovi, o Kongresu či o významných organizacích a jednotlivcích. Historie jejího vzniku je velmi bohatá a plná zvratů a její vývoj byl podmíněn mnoha závažnými historickými událostmi. Její napojení na konkrétní stát jí propůjčuje nezaměnitelné charakteristiky a jedinečnost. Rozměr „pro-izraelské lobby“ je těžko srovnatelný s jinými lobbistickými skupinami a nemá nikde na světě obdoby.

Vliv „pro-izraelské lobby“ na americkou zahraniční politiku je bezpochyby velký. Dokazuje to například velké množství publikací a článků, které se tomuto tématu věnují, výpovědi a svědectví konkrétních lidí, kteří měli možnost se s touto lobby setkat tváří v tvář, a v neposlední řadě také samotné chování a jednání těch, kteří rozhodují o směřování americké zahraniční politiky v regionu Blízkého východu, o izraelsko-palestinském konfliktu či o jakýchkoli jiných záležitostech, které se nějakým způsobem dotýkají Židů. Je to bezesporu jedno z nejdiskutovanějších témat mezi americkou veřejností a i přes stále větší transparentnost a snahu o pravdivé zobrazení skutečnosti představuje téma „pro-izraelské lobby“ jedno z mnoha tabu, o kterém je velmi často zakázáno mluvit. Vznik nových organizací typu J Street však umožňuje nahlížet na tuto lobby zcela z jiného úhlu pohledu a v budoucnu přinese pravděpodobně i větší míru pravdivých a nezkreslených informací.

V úvodu této práce byly předloženy tři základní hypotézy, které určovaly směřování celého textu. První hypotéza zněla:

„Pro-izraelská lobby je jednou z nejvlivnějších a nejmocnějších lobby na světě.“

Tuto hypotézu dokazuje již pouhý fakt, že o žádné jiné lobby nebylo napsáno tolik odborné literatury, článků a nejrůznějších komentářů jako právě o „pro-izraelské lobby“. Většina autorů uvádí, že neznají žádnou jinou lobby, která by do takové míry ovlivňovala zahraniční politiku jiného státu, jako ovlivňuje „pro-izraelská lobby“ zahraniční politiku Spojených států. Dalším důkazem je nepochybně i historické pozadí, v rámci kterého se tato lobby vyvíjela, a také některé významné osobnosti, které v podstatě zasvětily svůj život sionismu, židovství či státu Izrael. Mezi tyto osobnosti patří například Theodor Herzl, zakladatel politického sionismu, Chaim Weizmann, první prezident Izraele, Louis Dembitz Brandeis, vůdce amerického sionistického hnutí, či David Ben Gurion, první izraelský premiér. V neposlední řadě poukazuje na sílu a moc této lobby i velké množství pro-izraelsky orientovaných organizací, sdružení či politických akčních výborů. Většina z nich má celosvětový vliv, širokou členskou základnu a dostatečné finanční prostředky. Zdrojů této moci je nespočet. Mezi ty nejvýznamnější se řadí především vysoká inteligence, kooperace, organizovanost, finanční zabezpečení a velká efektivita v rámci zahraničně-politického aparátu.

Druhá hypotéza, která byla v úvodu stanovena, zněla:

„Pro-izraelská lobby má nezanedbatelný vliv na jednání amerických prezidentů.“

Toto tvrzení je prokazatelně pravdivé, neboť po prozkoumání chování pouze několika amerických prezidentů, můžeme téměř s jistotou tvrdit, že žádný americký politik, který usiluje o funkci prezidenta Spojených států, si nemůže dovolit tuto lobby ignorovat či dokonce kritizovat. Takové pokusy samozřejmě byly, nikdy však nebyly trvalého charakteru a vždy byly nakonec usměrněny takovým způsobem, jakým si „pro-izraelská lobby“ či izraelská vláda přála. Prezident Kennedy sílu židovských hlasů nepodcenil a 80 % z nich mu tak vyslovilo svoji podporu ve volbách v roce 1960. Jeho přílišná snaha o vyřešení problému palestinských uprchlíků mu však poměrně znesnadnila závěr funkčního období. Prezident Johnson se naopak o většinu otázek týkajících se Izraele mnoho nezajímal a i přes tuto skutečnost se stal jedním z nejvíce pro-izraelských prezidentů v historii státu Izrael. Richard Nixon zastával naopak o něco tvrdší pozici a jeho vztah s židovskou komunitou byl poměrně komplikovaný.

Prezident Jimmy Carter byl ze začátku považován Židy za velmi pro-izraelského a velmi vhodného kandidáta. Časem se však ukázalo, že Carterovou největší snahou je dosažení míru na Blízkém východě. Druhý pokus o získání funkce prezidenta USA Carter prohrál na celé čáře, což mohlo právě s tímto problémem souviset. Prezident Reagan byl naprostým opakem svého předchůdce. Za jeho administrativy se americko-izraelské vztahy velmi upevnily. Současný prezident Barack Obama má nyní nelehkou úlohu vyřešit situaci v Sýrii a nastavit pravidla pro další vyjednávání a řešení konfliktů v regionu Blízkého východu.

Poslední hypotéza, která byla předložena, zněla:

„Pro-izraelská lobby má velký vliv v rámci důležitých politických institucí ve Spojených státech.“

V několika posledních kapitolách této práce jsem se věnovala problematice vlivu této lobby v některých důležitých institucích ve Spojených státech. Prokazatelný vliv má tato lobby především v Kongresu. Zde se snaží ovlivnit rozhodování volených zástupců o přijímané legislativě a také volby samotné. Tato lobby podporuje převážně Demokratickou stranu. Nejvlivnější organizací, která je schopna kontrolovat aktivity Kongresu je AIPAC. Prokazatelný vliv má tato lobby i v Pentagonu, v hlavním sídle amerického ministerstva obrany. Úniky tajných informací zde nejsou výjimkou. Izrael dostává od Spojených států ty nejdokonalejší technologie a vojenské systémy a vzájemná kooperace v oblasti vědy a výzkumu či nákupu zbraní je na vysoké úrovni. Vliv na amerických univerzitách mají především organizace, které vznikly výlučně za účelem kontroly výukových programů a studentských aktivit. Veřejně se k tomu hlásí na svých internetových stránkách a jejich činnost lze poměrně dobře monitorovat.

Na hlavní výzkumnou otázku této práce, která byla stanovena v úvodu, lze tedy poměrně jednoznačně odpovědět:

„Pro-izraelská lobby má tak velký vliv, že je schopna ovlivnit rozhodování nejdůležitějších politických institucí ve Spojených státech amerických včetně amerického prezidenta.“

Pro podporu tohoto tvrzení by bylo možné najít velké množství další odborné literatury, statistických dat i svědeckých výpovědí. Mnoho z nich je uvedeno v seznamu literatury v závěru této diplomové práce a zaslouží si jistě pozornost všech, kdo se touto problematikou zabývají či by se chtěli dozvědět podrobnější informace. Především odborná literatura amerických autorů z posledních deseti let nahlíží na toto téma

z jiného úhlu pohledu, než například autoři děl, která byla publikována během osmdesátých či devadesátých let 20. století. Tito „novodobí“ autoři se snaží o co nejtransparentnější, nejpravděpodobnější a především co nejpravdivější zobrazení reality. Téma je však tak rozsáhlé, že se jím odborníci zabývají již celá desetiletí a jednotný pohled stále neexistuje. Někteří autoři mu dokonce zasvětili celý svůj život. Pro mě zůstane toto téma navždy jedním z nejzajímavějších, nejtajuplnějších a nejvíce inspirujících témat po dobu mého vysokoškolského studia.

Zdroje

Knižní zdroje

- 1) ARURI, Naseer H. *Dishonest Broker: The U.S. Role in Israel and Palestine*. South End Press: Cambridge MA, 2003. 265 s. ISBN 0-89608-688-7.
- 2) CHERNOW, B. A.; VALLASI, G. A. *The Columbia encyclopedia*. New York: Columbia University Press, 1993, c1975. ISBN 0-395-62438-X.
- 3) CONGRESSIONAL QUARTERLY INC. *The Washington Lobby: Timely Reports to Keep Journalists, Scholars and the Public Abreast of Developing issues, Events and Trends*. Washington: Congressional Quarterly, 1979. 225 s. ISBN 0-87187-178-5.
- 4) FINDLEY, Paul. *They Dare to Speak Out: People and Institutions Confront Israel's Lobby*. Chicago, Ill.: Lawrence Hill Books, 2003. 404 s. ISBN 1-55652-482-X.
- 5) KADERA, M; VLAČIHOVÁ, A. *Lobbing*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2011. 87 s. ISBN 978-80-7408-053-1.
- 6) MAISEL, L. S.; FORMAN, I. N. *Jews in American Politics*. Lanham: Rowman & Littlefield, 2004. 384 s. ISBN 0-7425-2879-0.
- 7) MEARSHEIMER, John J.; WALT, Stephen M. *The Israel lobby and U.S. foreign policy*. London: Penguin, 2008. 484 s. ISBN 978-0-14-103123-1.
- 8) MÜLLER, K.; LABOUTKOVÁ, Š.; VYMĚTAL, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. Praha: Grada, 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.
- 9) PETRAČKOVÁ, V.; KRAUS, J.; a kolektiv. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 1995. 834 s. ISBN 80-200-0497-1.
- 10) SCHNEIDER, Jiří. *Lobbying and interest representation*. Brno: International Institute of Political Science of Masaryk University, 2007. 75 s. ISBN 978-80-210-4238-4.
- 11) ŠAROCH, Stanislav. *Teorie a praxe lobbyingu a jeho regulace v EU – přehledový přístup*. Mladá Boleslav: ŠkodaAuto Vysoká škola, 2006. 44 s. ISBN 80-87042-04-2.
- 12) TERRY, Janice J. *U.S. Foreign Policy in the Middle East: The Role of Lobbies and Special Interest Groups*. London: Pluto Press, 2005. 160 s. ISBN 0-7453-2259-X.

- 13) TIVNAN, Edward. *The Lobby: Jewish Political Power and American Foreign Policy*. Simon and Schuster, 1987. 304 s. ISBN 0-671-50153-4.
- 14) WILSON, Graham K. *Interest Groups in the United States*. Oxford: Clarendon Press, 1981. 161 s. ISBN 0-19-876095-7.
- 15) WITTENBERG, Ernest. *How to win in Washington: very practical advice about lobbying, the grassroots and the media*. Cambridge: Basil Blackwell, 1989. 161 s. ISBN 1-55786-034-3.
- 16) ZETTER, Lionel. *Lobbying: the art of political persuasion*. Petersfield, Hampshire: Harriman House, 2011. 560 s. ISBN 978-0-85719-118-2.

Elektronické zdroje

- 1) ABZ. *Slovník cizích slov* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=exodus>.
- 2) AIPAC. *The American Israel Public Affairs Committee* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.aipac.org/about/what-weve-accomplished>>.
- 3) AIR FORCE MAGAZINE. „*The Carter Doctrine*“ [online]. April 2010 [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.airforcemag.com/MagazineArchive/Pages/2010/April%202010/0410keeper.aspx>>.
- 4) AJC. *Global Jewish Advocacy* [online]. [cit. 13. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8466673/k.24E9/Who_We_Are.htm>.
- 5) ANTI-DEFAMATION LEAGUE. *Palestine: Peace Not Apartheid. Anti-semitic Reactions to Jimmy Carter's Book* [online]. 2006 [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://archive.adl.org/carter/reactions.asp>>.
- 6) AUSTRALIAN POLITICS. *Complete List Of All The Presidents Of The United States* [online]. [cit. 14. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://australianpolitics.com/united-states-of-america/president/list-of-presidents-of-the-united-states>>.
- 7) BABICH, Dmitri. *Jewish lobby attacks President Obama* [online]. RIA Novosti, 23. 5. 2009 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://en.ria.ru/analysis/20090523/155071287.html>>.

- 8) BARD, Mitchell. *Reagan`s Legacy On Israel* [online]. Israel Insider, June, 2004 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.mitchellbard.com/articles/reagan.html>>.
- 9) BARD, Mitchell. *U.S. Aid To Israel* [online]. Jewish Virtual Library, January 2012 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/foreign_aid.html>.
- 10) BENOIT, Sammy. *Jimmy Carter, the Jew-hater who cried racist* [online]. American Thinker, September 2009 [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.americanthinker.com/blog/2009/09/jimmy_carter_the_jewhater_who.html>.
- 11) BRAUN, Hanna. *A Basic History of Zionism and its Relation to Judaism* [online]. Information Clearing House, London, September 2001 [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.informationclearinghouse.info/article4549.htm>>.
- 12) CAMPUS WATCH. *Monitoring Middle East Studies on Campus* [online]. [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.campus-watch.org/about.php>>.
- 13) CLARKE, Duncan. *Israel`s Unauthorized Arms Transfers* [online]. Foreign Policy, No. 99, 1995 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jstor.org/stable/pdfplus/1149008.pdf?acceptTC=true&acceptTC=true&jpdConfirm=true>>.
- 14) CORNELL UNIVERSITY LAW SCHOOL. *Legal Information Institute* [online]. [cit. 11. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.law.cornell.edu/uscode/text/2/1602>>.
- 15) CPMAJO. *Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.conferenceofpresidents.org/content.asp?id=12>>.
- 16) ČT24. *Watergate: Aféra, která svrhla prezidenta Nixona* [online]. 17. 6. 2012 [cit. 26. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/181921-watergate-afera-ktera-svrhla-prezidenta-nixona/>>.
- 17) EDSALL, T. B.; MOORE, M. *Pro-Israel Lobby Has Strong Voice; AIPAC Is Embroiled in Investigation of Pentagon Leaks* [online]. The Washington Post, September 2004 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/409696114/fulltext/1418EDEAAF25133A3E/2?accountid=17203>>.

- 18) ENCYCLOPEDIA BRITANNICA. *Lobbying* [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/345407/lobbying>>.
- 19) FINGERLAND, Jan. *Proč to má demokratická strana u amerických židovských voličů dobré* [online]. IDNES, 17. června 2011 [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/proc-to-ma-demokraticka-strana-u-americkych-zidovskych-volicu-dobre-11v-/kavarna.aspx?c=A110607_162006_kavarna_chu>.
- 20) GAJDOŠ, Marek. *Vymezení pojmu lobbying* [online]. IPEK. Institut pro politickou a ekonomickou kulturu [cit. 25. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipek.cz/projekty/pojemlob/>>.
- 21) GOOGLE. Česká republika [online]. [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <https://www.google.cz/?gws_rd=cr&ei=iQKBUvu4Fufw4QSC1oCAAQ>.
- 22) GUYÉNOT, Laurent. *Kennedy, the Lobby and the Bomb* [online]. Voltaire Network, May 2013 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.voltairenet.org/article178401.html>>.
- 23) HANZAL, Jaromír. *Závěry jaltské (krymské) konference tří mocností (11. 2. 1945)* [online]. Moderní dějiny, 4. 3. 2012 [cit. 1. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/zavery-jaltske-krymske-konference-tri-mocnosti-11-2-1945/>>.
- 24) HONEST LEADERSHIP AND OPEN GOVERNMENT ACT OF 2007 [online]. [cit. 14. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://lobbyingdisclosure.house.gov/110-81.pdf>>.
- 25) ISRAEL ON CAMPUS COALITION. *About us* [online]. [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.israelcc.org/home/about-us>>.
- 26) ISSEROFF, Ami. *Zionism – Definition and History* [online]. MidEastWeb [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.mideastweb.org/zionism.htm>>.
- 27) IZRAEL A PALESTINA. CZ. *Balfourova deklarace* [online]. 10. 7. 2011 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.izraelapalestina.cz/?p=154>>.
- 28) J STREET. *The Political Home for Pro-Israel, Pro-peace Americans* [online]. [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://jstreet.org/about>>.
- 29) JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Alfred Dreyfus and „The Affair“* [online]. [cit. 24. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/anti-semitism/Dreyfus.html>>.

- 30) JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *American Jewish Contributions to Israel (1948-2004)* [online]. [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/ujatab.html>>.
- 31) JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Biographies: Jewish Members of U.S. Congress* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewcongtoc.html>>.
- 32) JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *Chaim Weizmann* [online]. [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/weizmann.html>>.
- 33) JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *U.S. Political Party Identification of Jews* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/partyid.html>>.
- 34) JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *U.S. Presidential Elections: Jewish Voting Record* [online]. [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewvote.html>>.
- 35) KAMPEAS, Ron. *As the Hagel battle intensifies, Pentagon nominee gets key support from Jewish Dems* [online]. The American Israelite, January 2013 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/1283394578/fulltext/1418EDEAAAF25133A3E/7?accountid=17203>>.
- 36) KLINGER, Jerry. *Richard Nixon – Henry Kissinger: The Anti-Semite who saved Israel* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.jewish-american-society-for-historic-preservation.org/images/Richard_Nixon-2.pdf>.
- 37) KRAUS, L.; FADRŇÝ, M. *Zásady reformy regulace lobbingu* [online]. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. [cit. 7. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.eps.cz/sites/default/files/publikace/zasady_reformy_regulace_lobbingu_eps_soc_ustav.pdf>.
- 38) KŘÍŽ, Jan. *Právní regulace lobbingu ve vybraných zemích* [online]. Europeum, Praha 2010 [cit. 21. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.europeum.org/doc/pdf/kriz-lobbing.pdf>>.
- 39) LANG, V.; ŠVAMBERK, A. *Intifáda* [online]. Novinky [cit. 10. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://tema.novinky.cz/intifada>>.
- 40) LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pochoden.html>>.

- 41) LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 26. 9. 2013].
Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/pravzroz.html>>.
- 42) LILIENTHAL, A. M. *Sionismus* [online]. Praha: Orbis, 1988 [cit. 25. 9. 2013].
Dostupný z WWW: <<http://www.lilienthal.czechian.net/senmur.html>>.
- 43) LILIENTHAL, A. M. *Sionismus a američtí židé* [online]. 1981 [cit. 1. 10. 2013].
Dostupný z WWW: <<http://lilienthal.czechian.net/sionamer.html>>.
- 44) LINDORFF, Dave. *Zionist Lobby in US Takes a Hit in Latest National Election* [online]. Dissident Voice, November 2012 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://dissidentvoice.org/2012/11/zionist-lobby-in-us-takes-a-hit-in-latest-national-election/>>.
- 45) LOBBYING DISCLOSURE ACT OF 1995 [online]. January 1, 2008. [cit. 3. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.senate.gov/legislative/Lobbying/Lobby_Disclosure_Act/TOC.htm>.
- 46) MAOZ, Jason. *Ronald Reagan and the Jews* [online]. Frontpagemag, June 2004 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://archive.frontpagemag.com/readArticle.aspx?ARTID=12682>>.
- 47) MARTILLO, Joachim. *Judonia Rising: The Israel Lobby and American Society* [online]. [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.eaazi.org/ThorsProvoni/JudoniaComplete/JudoniaCompleteA.htm#_Toc199522872>.
- 48) MIDDLE EAST FORUM. *About The Middle East Forum* [online]. [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/about.php>>.
- 49) NATURAL HISTORY MUSEUM AT TRING. *Biography of Walter Rothschild* [online]. [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.nhm.ac.uk/tring/history-collections/walter-rothschild-biography/>>.
- 50) NEFF, Donald. *Lyndon Johnson Was First to Align U.S. Policy With Izrael's Policies* [online]. Moderate Observer, June 2007 [cit. 25. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://moderate.wordpress.com/2007/06/22/lyndon-johnson-was-first-to-align-us-policy-with-israel%E2%80%99s-policies/>>.
- 51) OECD. *Lobbying* [online]. [cit. 13. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/corruption/ethics/lobbying.htm>>.
- 52) OECD. *Recommendation on Principles for Transparency and Integrity in Lobbying* [online]. 18. února 2010 [cit. 7. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/dataoecd/14/57/44641288.pdf>>.

- 53) OECD. *Transparency and Integrity in Lobbying* [online]. OECD, 2012 [cit. 13. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.oecd.org/gov/ethics/Lobbying%20Brochure%202012.pdf>>.
- 54) OFFICE FOR ISRAELI CONSTITUTIONAL LAW. *The Balfour Declaration (November 2, 1917)* [online]. [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.justicenow4israel.com/balfour.html>>.
- 55) PESSAH, Tom. *Time to call out the campus Israel Lobby* [online]. Mondoweiss, November 2012 [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://mondoweiss.net/2012/11/time-to-call-out-the-campus-israel-lobby.html>>.
- 56) PETERS, G.; WOOLLEY, J. T. *Richard Nixon: Informal Remarks in Guam With Newsmen, July 25, 1969* [online]. The American Presidency Project [cit. 11. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=2140&st=&st1=>>.
- 57) PROSS, A. Paul. *Lobbying. The Canadian Encyclopedia* [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.thecanadianencyclopedia.com/articles/lobbying>>.
- 58) ROOSEVELT INSTITUTE. *The New Deal* [online]. [cit. 10. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://rooseveltinstitute.org/policy-and-ideasroosevelt-historyfdr/new-deal>>.
- 59) SHARP, Jeremy M. *U.S. Foreign Aid to Israel* [online]. Congressional Research Service, March 2012 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://assets.opencrs.com/rpts/RL33222_20120312.pdf>.
- 60) SLATER, Jerome. *The Obama Administration and the Israel Lobby* [online]. Fair Observer, May 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.fairobserver.com/article/obama-administration-israel-lobby>>.
- 61) SMITH, G. F.; TILLAWI, H. *The Kennedys vs Israel's Lobby: How Israel gained Control of American Foreign Policy* [online]. Veterans Today, 2009 [cit. 22. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.veteranstoday.com/2013/08/11/the-kennedys-vs-israels-lobby-how-israel-gained-control-of-american-foreign-policy/>>.
- 62) SOLOMON, Lawrence. *The Jewish press and Israel; Murdoch right to ask why Jewish media CEOs don't back Israel* [online]. National Post, December 2012 [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/1221325607/fulltext/1420371AA8C977020A/20?accountid=17203#center>>.

- 63) SWAINE, Jon. *Obama`s pick for defence secretary an insult to Jewish lobby* [online]. Irish Independent, January 2013 [cit. 5. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://search.proquest.com/docview/1270368784/fulltext/1418EDEAAF25133A3E/8?accountid=17203>>.
- 64) TARI, Z. G. *The Role of Israeli Lobby in US Presidential Elections* [online]. Buckbuckley, 9. 5. 2009 [cit. 21. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.buckbuckley.com/the-role-of-israeli-lobby-in-us-presidential-elections/>>.
- 65) THE FREE DICTIONARY. *Lobbing* [online]. [cit. 24. 8. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://legal-dictionary.thefreedictionary.com/Political+lobbying>>.
- 66) THE KNESSET. *Rogers Plan* [online]. [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/rogers_eng.htm>.
- 67) THE NEW YORK TIMES. *Election Results 2008* [online]. November 2008 [cit. 4. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://elections.nytimes.com/2008/results/president/national-exit-polls.html>>.
- 68) UNITED STATES SENATE. *Lobbying Disclosure Act* [online]. 2007 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.senate.gov/legislative/Lobbying/Lobby_Disclosure_Act/3_Definitions.htm>.
- 69) ÚSTAVA SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH [online]. Dostupný z WWW: <http://iustitiaomnibus.cz/attachments/030_%C3%9Astava%20Spojen%C3%BDch%20st%C3%A1t%C5%AF%20americk%C3%BDch.pdf>.
- 70) VERBEETEN, David. *How Important Is the Israel Lobby?* [online]. Middle East Quarterly, Fall 2006 [cit. 28. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.meforum.org/1004/how-important-is-the-israel-lobby>>.
- 71) WALT, Stephen M. *Empty words* [online]. Foreign Policy, March 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://walt.foreignpolicy.com/posts/2013/03/25/empty_words>.
- 72) WALT, Stephen M. *Obama and the Israel lobby: Quo vadis?* [online]. Foreign Policy, November 2012 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <http://walt.foreignpolicy.com/posts/2012/11/09/obama_and_the_israel_lobby_quo_vadis>.
- 73) WEBER, Mark. *Pohled na mocnou židovskou lobby* [online]. Národně vzdělávací institut [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.vzdelavaci->

institut.info/?q=system/files/Pohled_na_mocnou_zidovskou_lobby-Mark_Weber.pdf>.

- 74) WEIR, Alison. *The History of US-Israel Relations* [online]. If Americans Knew, April 18, 2013 [cit. 30. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.ifamericansknew.org/us_ints/history.html>.
- 75) WEISS, Philip. *Mainstream press openly addresses Israel lobby's role in US policy re Syria* [online]. Mondoweiss, September 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://mondoweiss.net/2013/09/mainstream-press-openly-addresses-israel-lobbys-role-in-us-policy-re-syria.html>>.
- 76) WILKIE, Christina. *AIPAC Strongly Urges Congress To Back Syria Strike* [online]. Huffington Post, 9. 3. 2013 [cit. 24. 10. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.huffingtonpost.com/tag/israel-lobby>>.
- 77) WINDMUELLER, Steven. *Are American Jews Becoming Republican? Insights Into Jewish Political Behavior* [online]. Jerusalem Viewpoints, December 2003 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jcpa.org/jl/vp509.htm>>.
- 78) YOUR DICTIONARY. *Lobby* [online]. [cit. 4. 9. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.yourdictionary.com/lobby#culture>>.

Seznam příloh

- Příloha č. 1: Zákon o zveřejňování informací týkajících se lobbingu (LDA, 1995, Sekce 3 - Definice)
- Příloha č. 2: Zákon o poctivém vůdcovství a otevřené vládě (HLOGA, 2007, Sekce 205, 206, 208, 209, 212, 703)
- Příloha č. 3: Balfourova deklarace (1917)
- Příloha č. 4: Výše příspěvků amerických Židů Izraeli mezi lety 1948 a 2004
- Příloha č. 5: Seznam amerických prezidentů a jejich politická příslušnost (1901-2013)
- Příloha č. 6: Nixon – Tisková konference v Guamu (25. července 1969)
- Příloha č. 7: Carterova doktrína (23. ledna 1980)

Příloha č. 1: Zákon o zveřejňování informací týkajících se lobbingu (LDA, 1995, Sekce 3 – Definice)

DEFINITIONS. [2 U.S.C. 1602]

As used in this Act:

(1) AGENCY. The term “agency” has the meaning given that term in section 551(1) of title 5, United States Code.

(2) CLIENT. The term “client” means any person or entity that employs or retains another person for financial or other compensation to conduct lobbying activities on behalf of that person or entity. A person or entity whose employees act as lobbyists on its own behalf is both a client and an employer of such employees. In the case of a coalition or association that employs or retains other persons to conduct lobbying activities, the client is the coalition or association and not its individual members.

(3) COVERED EXECUTIVE BRANCH OFFICIAL. The term “covered executive branch official” means:

(A) the President;

(B) the Vice President;

(C) any officer or employee, or any other individual functioning in the capacity of such an officer or employee, in the Executive Office of the President;

(D) any officer or employee serving in a position in level I, II, III, IV, or V of the Executive Schedule, as designated by statute or Executive order;

(E) any member of the uniformed services whose pay grade is at or above O-7 under section 201 of title 37, United States Code; and

(F) any officer or employee serving in a position of a confidential, policy-determining, policy-making, or policy-advocating character described in section 7511(b)(2)(B) of title 5, United States Code.

(4) COVERED LEGISLATIVE BRANCH OFFICIAL. The term “covered legislative branch official” means:

(A) a Member of Congress;

(B) an elected officer of either House of Congress;

(C) any employee of, or any other individual functioning in the capacity of an employee of

(i) a Member of Congress;

(ii) a committee of either House of Congress;

(iii) the leadership staff of the House of Representatives or the leadership staff of the Senate;

(iv) a joint committee of Congress; and

(v) a working group or caucus organized to provide legislative services or other assistance to Members of Congress; and

(D) any other legislative branch employee serving in a position described under section 109(13) of the Ethics in Government Act of 1978 (5 U.S.C. App.).

(5) EMPLOYEE. The term “employee” means any individual who is an officer, employee, partner, director, or proprietor of a person or entity, but does not include:

(A) independent contractors; or

(B) volunteers who receive no financial or other compensation from the person or entity for their services.

(6) FOREIGN ENTITY. The term “foreign entity” means a foreign principal (as defined in section 1(b) of the Foreign Agents Registration Act of 1938 (22 U.S.C. 611(b))).

(7) LOBBYING ACTIVITIES. The term “lobbying activities” means lobbying contacts and efforts in support of such contacts, including preparation and planning activities, research and other background work that is intended, at the time it is performed, for use in contacts, and coordination with the lobbying activities of others.

(8) LOBBYING CONTACT.

(A) DEFINITION. The term “lobbying contact” means any oral or written communication (including an electronic communication) to a covered executive branch official or a covered legislative branch official that is made on behalf of a client with regard to:

(i) the formulation, modification, or adoption of Federal legislation (including legislative proposals);

(ii) the formulation, modification, or adoption of a Federal rule, regulation, Executive order, or any other program, policy, or position of the United States Government;

(iii) the administration or execution of a Federal program or policy (including the negotiation, award, or administration of a Federal contract, grant, loan, permit, or license); or

(iv) the nomination or confirmation of a person for a position subject to confirmation by the Senate.

(B) EXCEPTIONS. The term “lobbying contact” does not include a communication that is:

(i) made by a public official acting in the public official’s official capacity;

(ii) made by a representative of a media organization if the purpose of the communication is gathering and disseminating news and information to the public;

(iii) made in a speech, article, publication or other material that is distributed and made available to the public, or through radio, television, cable television, or other medium of mass communication;

(iv) made on behalf of a government of a foreign country or a foreign political party and disclosed under the Foreign Agents Registration Act of 1938 (22 U.S.C. 611 et seq.);

(v) a request for a meeting, a request for the status of an action, or any other similar administrative request, if the request does not include an attempt to influence a covered executive branch official or a covered legislative branch official;

(vi) made in the course of participation in an advisory committee subject to the Federal Advisory Committee Act;

(vii) testimony given before a committee, subcommittee, or task force of the Congress, or submitted for inclusion in the public record of a hearing conducted by such

committee, subcommittee, or task force;

(viii) information provided in writing in response to an oral or written request by a covered executive branch official or a covered legislative branch official for specific information;

(ix) required by subpoena, civil investigative demand, or otherwise compelled by statute, regulation, or other action of the Congress or an agency, including any communication compelled by a Federal contract, grant, loan, permit, or license;

(x) made in response to a notice in the Federal Register, Commerce Business Daily, or other similar publication soliciting communications from the public and directed to the agency official specifically designated in the notice to receive such communications;

(xi) not possible to report without disclosing information, the unauthorized disclosure of which is prohibited by law;

(xii) made to an official in an agency with regard to:

(I) a judicial proceeding or a criminal or civil law enforcement inquiry, investigation, or proceeding; or

(II) a filing or proceeding that the Government is specifically required by statute or regulation to maintain or conduct on a confidential basis,

if that agency is charged with responsibility for such proceeding, inquiry, investigation, or filing;

(xiii) made in compliance with written agency procedures regarding an adjudication conducted by the agency under section 554 of title 5, United States Code, or substantially similar provisions;

(xiv) a written comment filed in the course of a public proceeding or any other communication that is made on the record in a public proceeding;

(xv) a petition for agency action made in writing and required to be a matter of public record pursuant to established agency procedures;

(xvi) made on behalf of an individual with regard to that individual's benefits, employment, or other personal matters involving only that individual, except that this clause does not apply to any communication with:

(I) a covered executive branch official, or

(II) a covered legislative branch official (other than the individual's elected Members of Congress or employees who work under such Members' direct supervision),

with respect to the formulation, modification, or adoption of private legislation for the relief of that individual;

(xvii) a disclosure by an individual that is protected under the amendments made by the Whistleblower Protection Act of 1989, under the Inspector General Act of 1978, or under another provision of law;

(xviii) made by:

(I) a church, its integrated auxiliary, or a convention or association of churches that is exempt from filing a Federal income tax return under paragraph 2(A)(i) of section 6033(a) of the Internal Revenue Code of 1986, or

(II) a religious order that is exempt from filing a Federal income tax return under

paragraph (2)(A)(iii) of such section 6033(a); and

(xix) between:

(I) officials of a self-regulatory organization (as defined in section 3(a)(26) of the Securities Exchange Act) that is registered with or established by the Securities and Exchange Commission as required by that Act or a similar organization that is designated by or registered with the Commodities Future Trading Commission as provided under the Commodity Exchange Act; and

(II) the Securities and Exchange Commission or the Commodities Future Trading Commission, respectively;

relating to the regulatory responsibilities of such organization under that Act.

(9) LOBBYING FIRM. The term "lobbying firm" means a person or entity that has 1 or more employees who are lobbyists on behalf of a client other than that person or entity. The term also includes a self-employed individual who is a lobbyist.

(10) LOBBYIST. The term "lobbyist" means any individual who is employed or retained by a client for financial or other compensation for services that include more than one lobbying contact, other than an individual whose lobbying activities constitute less than 20 percent of the time engaged in the services provided by such individual to that client over a 3-month period.

(11) MEDIA ORGANIZATION. The term "media organization" means a person or entity engaged in disseminating information to the general public through a newspaper, magazine, other publication, radio, television, cable television, or other medium of mass communication.

(12) MEMBER OF CONGRESS. The term "Member of Congress" means a Senator or a Representative in, or Delegate or Resident Commissioner to, the Congress.

(13) ORGANIZATION. The term "organization" means a person or entity other than an individual.

(14) PERSON OR ENTITY. The term "person or entity" means any individual, corporation, company, foundation, association, labor organization, firm, partnership, society, joint stock company, group of organizations, or State or local government.

(15) PUBLIC OFFICIAL. The term "public official" means any elected official, appointed official, or employee of:

(A) a Federal, State, or local unit of government in the United States other than:

(i) a college or university;

(ii) a government-sponsored enterprise (as defined in section 3(8) of the Congressional Budget and Impoundment Control Act of 1974);

(iii) a public utility that provides gas, electricity, water, or communications;

(iv) a guaranty agency (as defined in section 435(j) of the Higher Education Act of 1965 (20 U.S.C. 1085(j))), including any affiliate of such an agency; or

(v) an agency of any State functioning as a student loan secondary market pursuant to section 435(d)(1)(F) of the Higher Education Act of 1965 (20 U.S.C. 1085(d)(1)(F));

(B) a Government corporation (as defined in section 9101 of title 31, United States Code);

(C) an organization of State or local elected or appointed officials other than officials of an entity described in clause (i), (ii), (iii), (iv), or (v) of subparagraph (A);

(D) an Indian tribe (as defined in section 4(e) of the Indian Self-Determination and Education Assistance Act (25 U.S.C. 450b(e));

(E) a national or State political party or any organizational unit thereof; or

(F) a national, regional, or local unit of any foreign government, or a group of governments acting together as an international organization.

(16) STATE. The term "State" means each of the several States, the District of Columbia, and any commonwealth, territory, or possession of the United States.

Zdroj: UNITED STATES SENATE. *Lobbying Disclosure Act* [online]. 2007 [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.senate.gov/legislative/Lobbying/Lobby_Disclosure_Act/3_Definitions.htm>.

**Příloha č. 2: Zákon o poctivém vůdcovství a otevřené vládě
(HLOGA, 2007, Sekce 205, 206, 208, 209, 212, 703)**

Public Law 110-81

110th Congress

An Act

To provide greater transparency in the legislative process.

*Be it enacted by the Senate and House of Representatives of
the United States of America in Congress assembled,*

SECTION 1. SHORT TITLE AND TABLE OF CONTENTS.

(a) SHORT TITLE. This Act may be cited as the “Honest Leadership and Open Government Act of 2007”.

(b) TABLE OF CONTENTS. The table of contents for this Act is as follows:

...

SEC. 205. ELECTRONIC FILING OF LOBBYING DISCLOSURE REPORTS.

Section 5 of the Lobbying Disclosure Act of 1995 (2 U.S.C. 1604) is further amended by adding at the end the following: “(e) ELECTRONIC FILING REQUIRED. A report required to be filed under this section shall be filed in electronic form, in addition to any other form that the Secretary of the Senate or the Clerk of the House of Representatives may require or allow. The Secretary of the Senate and the Clerk of the House of Representatives shall use the same electronic software for receipt and recording of filings under this Act.”.

**SEC. 206. PROHIBITION ON PROVISION OF GIFTS OR TRAVEL
BY REGISTERED LOBBYISTS TO MEMBERS OF CONGRESS AND
TO CONGRESSIONAL EMPLOYEES.**

(a) PROHIBITION. The Lobbying Disclosure Act of 1995 (2 U.S.C. 1601 et seq.) is amended by adding at the end the following:

“SEC. 25. PROHIBITION ON PROVISION OF GIFTS OR TRAVEL BY REGISTERED LOBBYISTS TO MEMBERS OF CONGRESS AND TO CONGRESSIONAL EMPLOYEES.

“(a) PROHIBITION. Any person described in subsection (b) may not make a gift or provide travel to a covered legislative branch official if the person has knowledge that the gift or travel may not be accepted by that covered legislative branch official under the Rules of the House of Representatives or the Standing Rules of the Senate (as the case may be).

“(b) PERSONS SUBJECT TO PROHIBITION. The persons subject to the prohibition under subsection (a) are any lobbyist that is registered or is required to register under section 4(a)(1), any organization that employs 1 or more lobbyists and is registered or is required to register under section 4(a)(2), and any employee listed or required to be listed as a lobbyist by a registrant under section 4(b)(6) or 5(b)(2)(C).”.

(b) EFFECTIVE DATE. The amendment made by this section shall take effect on the date of the enactment of this Act.

SEC. 208. DISCLOSURE BY REGISTERED LOBBYISTS OF PAST EXECUTIVE BRANCH AND CONGRESSIONAL EMPLOYMENT.

Section 4(b)(6) of the Lobbying Disclosure Act of 1995 (2 U.S.C. 1603(b)(6)) is amended by striking “in the 2 years” and all that follows through “Act)” and inserting “in the 20 years before the date on which the employee first acted”.

SEC. 209. PUBLIC AVAILABILITY OF LOBBYING DISCLOSURE INFORMATION; MAINTENANCE OF INFORMATION.

(a) PUBLIC AVAILABILITY. Section 6 of the Lobbying Disclosure Act of 1995 (2 U.S.C. 1605) is further amended (1) in paragraph (7), by striking “and” at the end; (2) in paragraph (8), by striking the period at the end and inserting a semicolon; and (3) by adding at the end the following new paragraphs: “(9) maintain all registrations and reports filed under this Act, and make them available to the public over the Internet, without a fee or other access charge, in a searchable, sortable, and downloadable manner, to the extent technically practicable, that

“(A) includes the information contained in the registrations and reports;

“(B) is searchable and sortable to the maximum extent practicable, including searchable and sortable by each of the categories of information described in section 4(b) or 5(b); and

“(C) provides electronic links or other appropriate mechanisms to allow users to obtain relevant information in the database of the Federal Election Commission; and

“(10) retain the information contained in a registration or report filed under this Act for a period of 6 years after the registration or report (as the case may be) is filed.”.

(b) AVAILABILITY OF REPORTS. Section 6(4) of the Lobbying Disclosure Act of 1995 (2 U.S.C. 1605) is amended by inserting before the semicolon at the end the following:

“and, in the case of a report filed in electronic form under section 5(e), make such report available for public inspection over the Internet as soon as technically practicable after the report is so filed”.

(c) AUTHORIZATION OF APPROPRIATIONS. There are authorized to be appropriated such sums as may be necessary to carry out paragraph (9) of section 6 of the Lobbying Disclosure Act of 1995 (2 U.S.C. 1605), as added by subsection (a) of this section.

SEC. 212. ELECTRONIC FILING AND PUBLIC DATABASE FOR LOBBYISTS FOR FOREIGN GOVERNMENTS.

(a) ELECTRONIC FILING. Section 2 of the Foreign Agents Registration Act of 1938, as amended (22 U.S.C. 612), is amended by adding at the end the following new subsection:

“(g) ELECTRONIC FILING OF REGISTRATION STATEMENTS AND SUPPLEMENTS. A registration statement or supplement required to be filed under this section shall be filed in electronic form, in addition to any other form that may be required by the Attorney General.”.

(b) PUBLIC DATABASE. Section 6 of the Foreign Agents Registration Act of 1938, as amended (22 U.S.C. 616), is amended by adding at the end the following new subsection:

“(d) PUBLIC DATABASE OF REGISTRATION STATEMENTS AND UPDATES.

“(1) IN GENERAL. The Attorney General shall maintain, and make available to the public over the Internet, without a fee or other access charge, in a searchable, sortable, and downloadable manner, to the extent technically practicable, an electronic database that

“(A) includes the information contained in registration statements and updates filed under this Act; and

“(B) is searchable and sortable, at a minimum, by each of the categories of information described in section 2(a).

“(2) ACCOUNTABILITY. The Attorney General shall make each registration statement and update filed in electronic form pursuant to section 2(g) available for public inspection

over the Internet as soon as technically practicable after the registration statement or update is filed.’’.

(c) EFFECTIVE DATE. The amendments made by this section shall take effect on the 90th day after the date of the enactment of this Act.

SEC. 703. RULE OF CONSTRUCTION.

Nothing in this Act or the amendments made by this Act shall be construed to prohibit any expressive conduct protected from legal prohibition by, or any activities protected by the free speech, free exercise, or free association clauses of, the First Amendment to the Constitution.

Approved September 14, 2007.

Zdroj: *Honest Leadership and Open Government Act of 2007* [online]. [cit. 14. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://lobbyingdisclosure.house.gov/110-81.pdf>>.

Příloha č. 3: Balfourova deklarace (1917)

Foreign Office
November 2nd, 1917

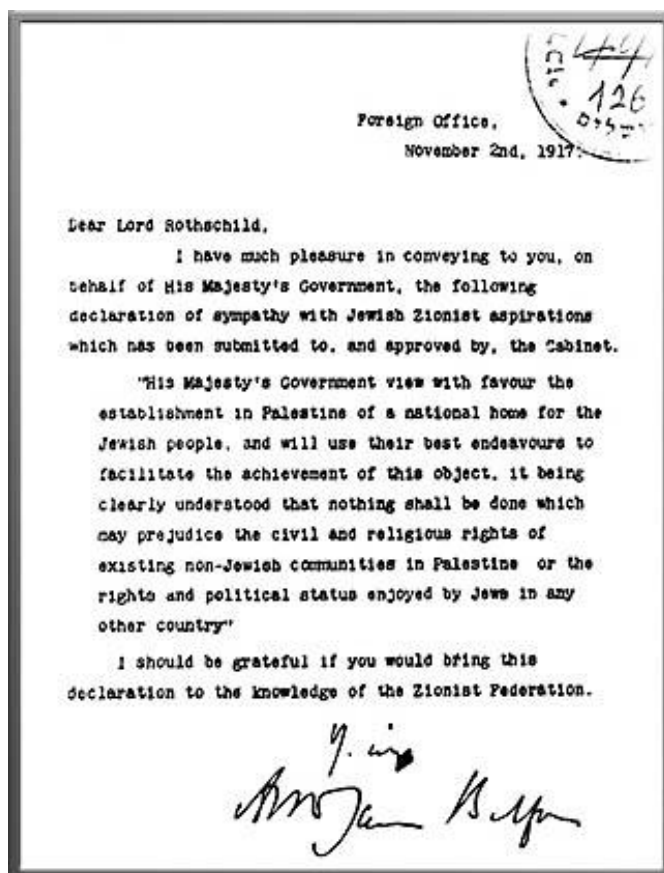
Dear Lord Rothschild,

I have much pleasure in conveying to you, on behalf of His Majesty's Government, the following declaration of sympathy with Jewish Zionist aspirations which has been submitted to, and approved by, the Cabinet.

"His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country."

I should be grateful if you would bring this declaration to the knowledge of the Zionist Federation.

Yours sincerely,
Arthur James Balfour

Zdroj: OFFICE FOR ISRAELI CONSTITUTIONAL LAW. *The Balfour Declaration* (November 2, 1917) [online]. [cit. 7. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.justicenow4israel.com/balfour.html>>.

Příloha č. 4: Výše příspěvků amerických Židů Izraeli mezi lety 1948 a 2004

	Vybráno celkem (v tisících \$)	Odevzdáno Izraeli celkem (v tisících \$)	Procento z celkového výběru odevzdané Izraeli
1948	201	147	73%
1949	161	102	63%
1950	142	87	61%
1951	136	79	58%
1952	121	67	55%
1953	117	64	54%
1954	109	57	52%
1955	110	56	51%
1956	131	74	57%
1957	138	80	58%
1958	123	65	52%
1959	131	66	51%
1960	128	65	51%
1961	126	65	51%
1962	129	54	41%
1963	125	60	48%
1964	127	59	46%
1965	131	62	47%
1966	137	64	47%
1967	302	237	78%
1968	216	144	67%
1969	243	164	67%
1970	275	192	70%
1971	334	230	69%
1972	350	228	65%
1973	362	236	65%
1974	684	488	71%
1975	466	295	63%
1976	449	259	58%
1977	451	264	58%
1978	471	267	57%
1979	475	265	56%
1980	503	288	57%
1981	538	305	57%
1982	558	323	58%

1983	583	303	52%
1984	635	322	51%
1985	656	346	53%
1986	688	249	36%
1987	725	362	50%
1988	739	353	48%
1989	758	366	48%
1990	756	357	47%
1991	739	327	44%
1992	733	322	44%
1993	722	318	44%
1994	727	299	41%
1995	733	297	41%
1996	752	305	41%
1997	760	288	38%
1998	765	305	38%
1999	796	300	36%
2000	826	220	27%
2001	850	193	23%
2002	831	199	24%
2003	831	195	23%
2004	860	200	23%
CELKEM	25 662	11 982	47%

Zdroj: JEWISH VIRTUAL LIBRARY. *American Jewish Contributions to Israel (1948-2004)* [online]. [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/US-Israel/ujatab.html>>. Vlastní zpracování.

Příloha č. 5: Seznam amerických prezidentů a jejich politická příslušnost (1901-2013)

POŘADÍ	JMÉNO	VOLEBNÍ OBDOBÍ	POLITICKÁ PŘÍSLUŠNOST
26	Theodore Roosevelt	1901-1909	Republikán
27	William Howard Taft	1909-1913	Republikán
28	Woodrow Wilson	1913-1921	Demokrat
29	Warren G. Harding	1921-1923	Republikán
30	Calvin Coolidge	1923-1929	Republikán
31	Herbert Hoover	1929-1933	Republikán
32	Franklin D. Roosevelt	1933-1945	Demokrat
33	Harry S Truman	1945-1953	Demokrat
34	Dwight D. Eisenhower	1953-1961	Republikán
35	John F. Kennedy	1961-1963	Demokrat
36	Lyndon B. Johnson	1963-1969	Demokrat
37	Richard M. Nixon	1969-1974	Republikán
38	Gerald R. Ford	1974-1977	Republikán
39	James Earl Carter	1977-1981	Demokrat
40	Ronald Reagan	1981-1989	Republikán
41	George Bush	1989-1993	Republikán
42	William J. Clinton	1993-2001	Demokrat
43	George W. Bush	2001-2009	Republikán
44	Barack H. Obama	2009-?	Demokrat

Zdroj: AUSTRALIAN POLITICS. *Complete List Of All The Presidents Of The United States* [online]. [cit. 14. 11. 2013]. Dostupný z WWW: <<http://australianpolitics.com/united-states-of-america/president/list-of-presidents-of-the-united-states>>. Vlastní zpracování.

Příloha č. 6: Nixon – Tisková konference v Guamu (25. července 1969)

279 - Informal Remarks in Guam With Newsmen

July 25, 1969

THE PRESIDENT. [1.] As Ron Ziegler [Press Secretary] has already told you, the remarks today will be for attribution but not direct quotation, and for background.

For your further information in that respect, Marshall Green [Assistant Secretary of State for East Asian and Pacific Affairs] will brief the members of the press who desire to have background on the Philippines and Indonesia. He will be with us through those two stops. For the balance of the stops, Henry Kissinger will be available to brief you if you desire him to do so.

Insofar as the plans are concerned, there are no changes in schedule to announce; I have seen some speculation about changes in schedule. I have no present plans to go to Vietnam. I should say, however, that Ambassador Bunker will be coming to Bangkok along with the Ambassadors from the other Asian countries that we will not be visiting, and I intend to have a conversation with him there which will be apart from the conversation I will have with the other Ambassadors on the general situation in the area.

There is also a possibility that General Abrams will be able to come over with Ambassador Bunker to Bangkok for that meeting.

UNITED STATES ROLE IN ASIA

[2.] Now, insofar as this phase of the trip is concerned, and I will speak first to the Asian phase and then later and briefly to the Romanian phase, I think that the backgrounder that you have already had from Henry Kissinger and the general statements that have been made from the State Department have covered it pretty well. I think what would be of greatest interest to you before we go to your questions is to give you the perspective that I have with regard to Asia and America's role in Asia.

As you know, my background here goes back a few years. It was in 1953 that I first visited this area. That trip was very extensive, with the usual 4 days in each country, a so-called state visit in each country. It provided an opportunity to meet the leaders, but more than that to know the countries in a very effective way.

In the 16 years that have passed, however, since that time, the changes have been very dramatic. I have returned to Asia, as you know, on a number of occasions since then, and particularly to the countries that we will be visiting on this trip. Consequently, I have kept up with later developments and also, with the exception of President Yahya [Gen. Agha Muhammad Yahya Khan] in Pakistan, I know each of the Asian leaders that I will be meeting and will be able to speak to them from that background.

Insofar as the general purpose of a trip like this, I can understand some of the speculation to the effect that: Why does a President of the United States think he learns anything

by spending 1 day each in an Asian country - or, for that matter, as we did earlier, in a European country?

The answer is, and I might indicate what will be my general policy for the balance of my service in the White House, that I think a 1-day trip is just as valuable as 4 days. In other words, if you take a 1-day trip, and concentrate, as I do, on very little protocol and a great deal of face-to-face conversation, an individual, in meeting the leader of the other country, will gain as much as if he stretches it out over a period of 4 days. I have been through both experiences and, therefore, am somewhat knowledgeable in that respect.

I feel, too, that when one considers the time that is available to a President in these periods, that it is essential, in order to cover all the ground that needs to be covered, to limit, first, the amount of travel and the amount of time that is taken for each one of the stops. I mention that only as some of the reasoning that has gone into my decision with regard to covering a great deal of ground in a very short period of time - in this case, going around the world and, in the space of about 8 days, after the moon shot, covering a number of countries.

Now, insofar as the individuals are concerned, having met all of these leaders previously, I suppose the question could be raised, and with good reason, that once you know a leader then contact with ambassadors would be sufficient. However, I have found it in my previous travels in Asia, and in Europe as well, that as these situations change it is vitally important to have a renewed contact with the leader in each of the countries involved, a renewed contact because his attitudes may change. And in that way, when I read, as I do read day after day, the cables that come in from all over the world, I can have a much better understanding of what those cables mean, the nuances, if I have more recently had a direct contact, face-to-face, with the individual involved, the individual leader involved.

That is one of the reasons why I am a great believer in visits of this sort, where they are consistent with and can be taken at a time that will fit in with other very demanding parts of our schedule.

Now, a word about what is a very consuming interest in Asia. A consuming interest, I say, because it is one that I have had for a number of years, and one that now, as I look at the perspective of history, becomes even more imperative.

The United States is going to be facing, we hope before too long - no one can say how long, but before too long - a major decision: What will be its role in Asia and in the Pacific after the end of the war in Vietnam? We will be facing that decision, but also the Asian nations will be wondering about what that decision is.

When I talked to Prime Minister Gorton [of Australia], for example, he indicated, in the conversations he had had with a number of Asian leaders, they all wondered whether the United States, because of its frustration over the war in Vietnam, because of its earlier frustration over the war in Korea - whether the United States would continue to play a significant role in Asia, or whether the United States, like the French before, and then the British, and, of course, the Dutch - whether we would withdraw from the Pacific and play a minor role.

This is a decision that will have to be made, of course, as the war comes to an end. But the time to develop the thinking which will go into that decision is now. I think that one of the

weaknesses in American foreign policy is that too often we react rather precipitately to events as they occur. We fail to have the perspective and the long-range view which is essential for a policy that will be viable.

As I see it, even though the war in Vietnam has been, as we all know, a terribly frustrating one, and, as a result of that frustration, even though there would be a tendency for many Americans to say, "After we are through with that, let's not become involved in Asia," I am convinced that the way to avoid becoming involved in another war in Asia is for the United States to continue to play a significant role.

I think the way that we could become involved would be to attempt withdrawal, because, whether we like it or not, geography makes us a Pacific power. And when we consider, for example, that Indonesia at its closest point is only 14 miles from the Philippines, when we consider that Guam, where we are presently standing, of course, is in the heart of Asia, when we consider the interests of the whole Pacific as they relate to Alaska and Hawaii, we can all realize this.

Also, as we look over the historical perspective, while World War II began in Europe, for the United States it began in the Pacific. It came from Asia. The Korean war came from Asia. The Vietnamese war came from Asia.

So, as we consider our past history, the United States involvement in war so often has been tied to our Pacific policy, or our lack of a Pacific policy, as the case might be.

As we look at Asia today, we see that the major world power which adopts a very aggressive attitude and a belligerent attitude in its foreign policy, Communist China, of course, is in Asia, and we find that the two minor world powers - minor, although they do have significant strength as we have learned - that most greatly threaten the peace of the world, that adopt the most belligerent foreign policy, are in Asia, North Korea and, of course, North Vietnam.

When we consider those factors we, I think, realize that if we are thinking down the road, down the long road - not just 4 years, 5 years, but 10, 15 or 20 - that if we are going to have peace in the world, that potentially the greatest threat to that peace will be in the Pacific.

I do not mean to suggest that the Mideast is not a potential threat to the peace of the world and that there are not problems in Latin America that concern us, or in Africa and, of course, over it all, we see the great potential conflict between the United States and the Soviet Union, the East-West conflict between the two super powers.

But as far as those other areas are concerned, the possibility of finding some kind of solution, I think, is potentially greater than it is in the Asian area.

Pursuing that line of reasoning a bit further then, I would like to put it in a more positive sense: When we look at the problems in Asia, the threat to peace that is presented by the growing power of Communist China, the belligerence of North Korea and North Vietnam, we should not let that obscure the great promise that is here.

As I have often said, the fastest rate of growth in the world is occurring in non-Communist Asia. Japan, in the last 10 years, has tripled its GNP [gross national product]; South Korea has doubled its GNP; Taiwan has doubled its GNP; Thailand has doubled its GNP. The same is true of Singapore and of Malaysia.

The record in some of the other countries is not as impressive. But consider the Philippines where there are very grave problems, as you will learn when you are there, political problems and others. One of the brighter spots is that when I was in the Philippines in 1953, it was a major importer of rice. Today, as a result of "miracle rice," it no longer has to import it. Some progress is being made in an area like that.

When we look at India and Pakistan and the terribly difficult and traumatic experience they have had, because of their conflict with each other more than with the problems they have had from the outside, the picture tends to be rather black.

But India's rate of growth as a result of 2 good crop years, and a reasonably good one this year, has been at 6 percent. If we can get the population problem - if they can - under better control the promise for the future, of course, is rather bright.

As far as Pakistan is concerned, they are emphasizing growth in manufacturing. They are growing at the rate of 10 percent per year in manufacturing and from 1965 to 1970 their agricultural production will go up 21 percent.

When you visit these two countries, even in the brief visits that we have, when you see the poverty which strikes you in the face, if you have not seen it before, with a tremendous impact, you will wonder whether there is a great deal to hope for. But all I can say is that having seen what it was in 1953 and seeing what it was again in 1967, the amount of progress that has taken place, even in those countries where the rate has not been as high as others, is a very, very formidable thing to see.

So, what I am trying to suggest is this: As we look at Asia, it poses, in my view, over the long haul, looking down to the end of the century, the greatest threat to the peace of the world, and, for that reason the United States should continue to play a significant role. It also poses, it seems to me, the greatest hope for progress in the world - progress in the world because of the ability, the resources, the ability of the people, the resources physically that are available in this part of the world. And for these reasons, I think we need policies that will see that we play a part and a part that is appropriate to the conditions that we will find.

Now, one other point I would make very briefly is that in terms of this situation as far as the role we should play, we must recognize that there are two great, new factors which you will see, incidentally, particularly when you arrive in the Philippines - something you will see there that we didn't see in 1953, to show you how quickly it has changed: a very great growth of nationalism, nationalism even in the Philippines, vis-a-vis the United States, as well as other countries in the world. And, also, at the same time that national pride is becoming a major factor, regional pride is becoming a major factor.

The second factor is one that is going to, I believe, have a major impact on the future of Asia, and it is something that we must take into account. Asians will say in every country that we visit that they do not want to be dictated to from the outside, Asia for the

Asians. And that is what we want, and that is the role we should play. We should assist, but we should not dictate.

At this time, the political and economic plans that they are gradually developing are very hopeful. We will give assistance to those plans. We, of course, will keep the treaty commitments that we have.

But as far as our role is concerned, we must avoid that kind of policy that will make countries in Asia so dependent upon us that we are dragged into conflicts such as the one that we have in Vietnam.

This is going to be a difficult line to follow. It is one, however, that I think, with proper planning, we can develop.

...

Reporter: Thank you, Mr. President.

Zdroj: PETERS, G.; WOOLLEY, J. T. *Richard Nixon: Informal Remarks in Guam With Newsmen, July 25, 1969* [online]. The American Presidency Project [cit. 11. 11. 2013]. Dostupný z WWW:
<<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=2140&st=&st1=>>.

Příloha č. 7: Carterova doktrína (23. ledna 1980)

**President James E. Carter Jr.
State of the Union Address
The Capitol, Washington, D.C.
January 23, 1980**

This last few months has not been an easy time for any of us. As we meet tonight, it has never been more clear that the state of our Union depends on the state of the world. And tonight, as throughout our own generation, freedom and peace in the world depend on the state of our Union.

The 1980s have been born in turmoil, strife, and change. This is a time of challenge to our interests and our values and it's a time that tests our wisdom and our skills.

...

But now we face a broader and more fundamental challenge in this region because of the recent military action of the Soviet Union.

Now, as during the last three and one-half decades, the relationship between our country, the United States of America, and the Soviet Union is the most critical factor in determining whether the world will live at peace or be engulfed in global conflict.

Since the end of the Second World War, America has led other nations in meeting the challenge of mounting Soviet power. This has not been a simple or a static relationship. Between us there has been cooperation, there has been competition, and at times there has been confrontation.

In the 1940s we took the lead in creating the Atlantic Alliance in response to the Soviet Union's suppression and then consolidation of its East European empire and the resulting threat of the Warsaw Pact to Western Europe.

In the 1950s we helped to contain further Soviet challenges in Korea and in the Middle East, and we rearmed to assure the continuation of that containment.

In the 1960s we met the Soviet challenges in Berlin, and we faced the Cuban missile crisis. And we sought to engage the Soviet Union in the important task of moving beyond the cold war and away from confrontation.

And in the 1970s three American Presidents negotiated with the Soviet leaders in attempts to halt the growth of the nuclear arms race. We sought to establish rules of behavior that would reduce the risks of conflict, and we searched for areas of cooperation that could make our relations reciprocal and productive, not only for the sake of our two nations but for the security and peace of the entire world.

In all these actions, we have maintained two commitments: to be ready to meet any challenge by Soviet military power, and to develop ways to resolve disputes and to keep the peace.

Preventing nuclear war is the foremost responsibility of the two superpowers. That's why we've negotiated the strategic arms limitation treaties - SALT I and SALT II. Especially now, in a time of great tension, observing the mutual constraints imposed by the terms of these treaties will be in the best interest of both countries and will help to preserve world peace. I will consult very closely with the Congress on this matter as we strive to control nuclear weapons. That effort to control nuclear weapons will not be abandoned.

We superpowers also have the responsibility to exercise restraint in the use of our great military force. The integrity and the independence of weaker nations must not be threatened. They must know that in our presence they are secure.

But now the Soviet Union has taken a radical and an aggressive new step. It's using its great military power against a relatively defenseless nation. The implications of the Soviet invasion of Afghanistan could pose the most serious threat to the peace since the Second World War.

The vast majority of nations on Earth have condemned this latest Soviet attempt to extend its colonial domination of others and have demanded the immediate withdrawal of Soviet troops. The Moslem world is especially and justifiably outraged by this aggression against an Islamic people. No action of a world power has ever been so quickly and so overwhelmingly condemned. But verbal condemnation is not enough. The Soviet Union must pay a concrete price for their aggression.

While this invasion continues, we and the other nations of the world cannot conduct business as usual with the Soviet Union. That's why the United States has imposed stiff economic penalties on the Soviet Union. I will not issue any permits for Soviet ships to fish in the coastal waters of the United States. I've cut Soviet access to high-technology equipment and to agricultural products. I've limited other commerce with the Soviet Union, and I've asked our allies and friends to join with us in restraining their own trade with the Soviets and not to replace our own embargoed items. And I have notified the Olympic Committee that with Soviet invading forces in Afghanistan, neither the American people nor I will support sending an Olympic team to Moscow.

The Soviet Union is going to have to answer some basic questions: Will it help promote a more stable international environment in which its own legitimate, peaceful concerns can be pursued? Or will it continue to expand its military power far beyond its genuine security needs, and use that power for colonial conquest? The Soviet Union must realize that its decision to use military force in Afghanistan will be costly to every political and economic relationship it values.

The region which is now threatened by Soviet troops in Afghanistan is of great strategic importance: It contains more than two-thirds of the world's exportable oil. The Soviet effort to dominate Afghanistan has brought Soviet military forces to within 300 miles of the Indian Ocean and close to the Straits of Hormuz, a waterway through which most of the world's oil must flow. The Soviet Union is now attempting to consolidate a strategic position; therefore, that poses a grave threat to the free movement of Middle East oil.

This situation demands careful thought, steady nerves, and resolute action, not only for this year but for many years to come. It demands collective efforts to meet this new threat to security in the Persian Gulf and in Southwest Asia. It demands the participation of all those who rely on oil from the Middle East and who are concerned with global peace and stability. And it demands consultation and close cooperation with countries in the area which might be threatened.

Meeting this challenge will take national will, diplomatic and political wisdom, economic sacrifice, and, of course, military capability. We must call on the best that is in us to preserve the security of this crucial region.

Let our position be absolutely clear: An attempt by any outside force to gain control of the Persian Gulf region will be regarded as an assault on the vital interests of the United States of America, and such an assault will be repelled by any means necessary, including military force.

During the past 3 years, you have joined with me to improve our own security and the prospects for peace, not only in the vital oil-producing area of the Persian Gulf region but around the world. We've increased annually our real commitment for defense, and we will sustain this increase of effort throughout the Five Year Defense Program.

It's imperative that Congress approve this strong defense budget for 1981, encompassing a 5-percent real growth in authorizations, without any reduction.

We are also improving our capability to deploy US military forces rapidly to distant areas. We've helped to strengthen NATO and our other alliances, and recently we and other NATO members have decided to develop and to deploy modernized, intermediate-range nuclear forces to meet an unwarranted and increased threat from the nuclear weapons of the Soviet Union.

We are working with our allies to prevent conflict in the Middle East. The peace treaty between Egypt and Israel is a notable achievement which represents a strategic asset for America and which also enhances prospects for regional and world peace. We are now engaged in further negotiations to provide full autonomy for the people of the West Bank and Gaza, to resolve the Palestinian issue in all its aspects, and to preserve the peace and security of Israel. Let no one doubt our commitment to the security of Israel. In a few days we will observe an historic event when Israel makes another major withdrawal from the Sinai and when Ambassadors will be exchanged between Israel and Egypt.

We've also expanded our own sphere of friendship. Our deep commitment to human rights and to meeting human needs has improved our relationship with much of the Third World. Our decision to normalize relations with the People's Republic of China will help to preserve peace and stability in Asia and in the Western Pacific.

We've increased and strengthened our naval presence in the Indian Ocean, and we are now making arrangements for key naval and air facilities to be used by our forces in the region of northeast Africa and the Persian Gulf.

We've reconfirmed our 1959 agreement to help Pakistan preserve its independence and its integrity. The United States will take action consistent with our own laws to assist Pakistan in resisting any outside aggression. And I'm asking the Congress specifically to reaffirm this agreement. I'm also working, along with the leaders of other nations, to provide additional military and economic aid for Pakistan. That request will come to you in just a few days.

In the weeks ahead, we will further strengthen political and military ties with other nations in the region. We believe that there are no irreconcilable differences between us and any Islamic nation. We respect the faith of Islam, and we are ready to cooperate with all Moslem countries.

Finally, we are prepared to work with other countries in the region to share a cooperative security framework that respects differing values and political beliefs, yet which enhances the independence, security, and prosperity of all.

All these efforts combined emphasize our dedication to defend and preserve the vital interests of the region and of the nation which we represent and those of our allies - in Europe and the Pacific, and also in the parts of the world which have such great strategic importance to us, stretching especially through the Middle East and Southwest Asia. With your help, I will pursue these efforts with vigor and with determination. You and I will act as necessary to protect and to preserve our Nation's security.

...

Our challenges are formidable. But there's a new spirit of unity and resolve in our country. We move into the 1980's with confidence and hope and a bright vision of the America we want: an America strong and free, an America at peace, an America with equal rights for all citizens - and for women, guaranteed in the United States Constitution - an America with jobs and good health and good education for every citizen, an America with a clean and bountiful life in our cities and on our farms, an America that

helps to feed the world, an America secure in filling its own energy needs, an America of justice, tolerance, and compassion. For this vision to come true, we must sacrifice, but this national commitment will be an exciting enterprise that will unify our people.

Together as one people, let us work to build our strength at home, and together as one indivisible union, let us seek peace and security throughout the world.

Together let us make of this time of challenge and danger a decade of national resolve and of brave achievement.

Thank you very much.

Zdroj: AIR FORCE MAGAZINE. „*The Carter Doctrine*“ [online]. April 2010 [cit. 8. 11. 2013]. Dostupný z WWW:

<<http://www.airforcemag.com/MagazineArchive/Pages/2010/April%202010/0410keeper.aspx>>.